

Lumină Lină

Revistă de spiritualitate și cultură românească

Gracious Light

Review of Romanian Spirituality and Culture

THE ROMANIAN INSTITUTE OF
ORTHODOX THEOLOGY AND
SPIRITUALITY
CAPELA SF. APOSTOLI PETRU
SI PAVEL

AN XXI/ NR.2
APRILIE – Iunie 2016
NEW YORK

INSTITUTUL ROMÂN DE TEOLOGIE ȘI SPIRITUALITATE ORTODOXĂ
Capela Sf. Apostoli Petru și Pavel, New York
INCORPORATED IN AUGUST 1993
www.romanian-institute-ny.org

Președinte:

Pr. Prof. Dr. Theodor Damian
30-18 50th Street
Woodside, New York 11377
Tel./Fax: (718) 626-6013
E-mail: DamianTh@aol.com

Biserica:

14-22 27th Ave.
(14th Street/ 27th Ave.)
Astoria, New York
Subway N, W, bus Q 18

Revista *Lumină Lină* este membră a Asociației Revistelor, Publicațiilor și Editorilor (ARPE).

Lumină Lină. Gracious Light, a peer reviewed publication, is indexed and abstracted in World Laboratories and Scientific Resources Index and TLS Arhive.

Colegiul de redacție: Director: THEODOR DAMIAN, DamianTh@aol.com

Redactor șef S.U.A.: M. N. RUSU, vichiro7@hotmail.com

Redactor șef România: MIHAELA ALBU, malbu_10@yahoo.com

Redactori: VASILE ANDRU, DAN ANGHELESCU

Secretar de redacție, tehnoredactare și paginare: CLAUDIA DAMIAN

Fotoreporter: ALEX MARMARA

Consilieri editoriali: GELLU DORIAN, IOAN GÂF-DEAC, AUREL ȘTEFANACHI, SORIN PAVĂL, ANDREEA CONDURACHE, MUGURĂȘ MARIA PETRESCU, MIHAI HIMCINSCHI

Contribuțiile pentru susținerea și publicarea revistei sunt binevenite și se scad la taxe. Ceurile pot fi făcute pe numele Institutului sau al Bisericii Sf. Ap. Petru și Pavel și trimise la adresa redacției:
Pr. Th. Damian, 30-18 50th Street, Woodside, New York 11377.

Revista este redactată trimestrial de către Institutul Român de Teologie și Spiritualitate Ortodoxă, Capela Sf. Apostoli Petru și Pavel și publică articole de teologie și spiritualitate, istorie, literatură și cultură, poezie și proză în limbile română și engleză.

Redacția revistei nu împărtășește neapărat ideile conținute în articolele publicate.

Materialele trimise spre publicare trebuie să fie dactilografiate la computer, cele în limba română cu caractere românești, și expediate pe dischetă sau prin e-mail (ca attachment). Textele nepublicate nu se înapoiază expeditorului.

Revista este distribuită în USA, România, Moldova, Ucraina, Rusia, Canada, Austria, Germania, Olanda, Italia, Franța, Elveția, Suedia, Norvegia, Danemarca, Grecia, Cipru, Serbia, Ungaria, Israel, Vietnam, Australia.

ISSN 1086-2366

Lumină Lină • Gracious Light

Revistă de spiritualitate și cultură românească

An XXI/ Nr. 2

Aprilie - Iunie 2016

TEOLOGIE

PR. PROF. DR. THEODOR DAMIAN

Învierea Domnului și apartenența noastră 5

PASSIONARIA STOICESCU, *Primăvara asta* 8

FLORICA GH. CEAPOIU, *Un pantum: Azur și catifea* 9

Chipul țărâni, O idee 10

ESEU

PROF. DR. HEINZ-UWE HAUS

Necessity versus Progress: Does Ancient Greek Theatre

Provide a Vehicle to Guarantee Equal Rights or Does It Simply

Imply a Virtuous System? 11

ADRIAN DINU RACHIERU, Petru Popescu și “romanul popular” ... 19

GELLU DORIAN, *Disperările* 24

MARIAN NICOLAE, *regulă, meseria de Dumnezeu* 26

amintiri de dincolo, metamorfoză, plinurile din goluri, meseria de tâmplar . 27

smerenie 28

MARIN MOSCU

Stânca și primirea îmbrățișării, Tămăduirea rătăcirilor, Florile uitării 29

EMINESCIANA

THEODOR CODREANU, Eminescu, între fizică și poezie 31

VALENTIN COȘEREANU, Horia Bernea la Ipotești 39

MIHAELA ALBU, *Risipitorii, Tristețe optimistă, Șarpe de orice culoare* 51

LUMINIȚA POTÎRNICHE, *interior cu femeie, drumuri nesigure, straturi* 52

vino la mine 53

SILVIA ANDRUCOVICI

Pruncul care se voia născut a doua oară 54

PROZĂ

VASILE ANDRU, Viză pe 20 de ani pentru America.....	55
NICOLAE DAN FRUNTELATĂ, Patria mea mică și tristă.....	61
EUGEN EVU, <i>Ontopoema</i>	65
CRISTIAN PRESURĂ, <i>Reîntoarcerea, Zborul</i>	66
<i>Transformare</i>	67

CĂRȚI ÎN AGORA

M. N. RUSU, Reflecții despre <i>Kogaionul</i> lui Timotei Ursu.....	69
THEODOR DAMIAN, Poezia ca discurs doxologic <i>Clipa de grație</i> de Mihaela Malea Stroe	70
PASSIONARIA STOICESCU, Biserica din suflet și din poem <i>Versuri albastre și aurii</i> de Marcel Miron	72

UNIVERSALIA

HEINZ-UWE HAUS (Germania) <i>Half Poems. New Ark's Everyday Set</i> <i>Active Pursuits, Northwest Territory, Playback Boy, Limited</i> <i>Warranty, Assortment, Get points. Get More. Sale, Bullet Witch, .</i>	75
MESUT ŞENOL (Turcia), <i>On pure instinct</i>	76
GEORGE V. PRECUP, Piatra căzută din cer, A Stone which Fell down from The Sky Translated from Romanian by Muguraş Maria Petrescu.....	77

FOTOALBUM.....	79
----------------	----

ANTOLOGIE DE CENACLU

<i>Regina munților noștri, Adieri transilvane</i> , de Rodica Ghinea	91
<i>Orizont imponderabil, Vecernie la mănăstire</i> de Mariana Popa	92

PUNCTE DE VEDERE

LUCIA OLARU NENATI Dilema secolului care “va fi religios sau nu va fi deloc”	93
---	----

ISTORIE - ACTUALITATE

PAULA ROMANESCU, Se întâmpla la Cabaret Voltaire 95

PROZO-POEMA

IOAN GÂF-DEAC, *Încântarea mută din poezie*..... 98

RECENZII

DANIEL DRAGOMIRESCU, Un poet elegiac: Vasile S. Popa
Cartea sentimentelor de Vasile S. Popa 101

MUGURAȘ MARIA PETRESCU, George Filip – *Poeme dansante*.. 102

RALUCA UILEANU ISCIUC
Ierom. Maxim Morariu, Studii brâncovenesti 103

TH. DAMIAN, Andrei Marcu și posibilul drum al literaturii 105

REPORTAJE

ROXANA ISTUDOR
Premiile Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România
(UZPR) 2015 107

MUGURAȘ MARIA PETRESCU, “Zilele *Lumină Lină*”, Giurgiu .. 110

D. RISTIN
Poezie și Adevăr, întâlniri poetico-matematice la Biblioteca
Națională a României 113

PROF. UNIV. DR. IOAN N. ROȘCA
Prof. univ. Dr. Theodor Damian a primit titlul de
Doctor Honoris Causa 115
PASSIONARIA STOICESCU, *La aniversară* 119
Laudatio 120

IRINA ANIȚULUI
Elena Mitru - *Notițe de peste an*..... 125

REVISTA PRESEI 126

RETROSPECTIVA TRIMESTRIALĂ..... 127

ANUNTURI..... 129

Luca Vaeni, *Trinitate*

*Așadar, cu credința înnoită de Învierea Domnului,
așa mergem spre Împărăție,
lăudând pe Dumnezeu
și îndemnându-i și pe alții să ni se alăture,
după cum glăsuiește cântarea canonului Învierii:
“Veniți toți credincioșii să ne închinăm Sfintei Învieri
a lui Hristos!”*

*Hristos a înviat!
Cu adevărat a înviat!*

PR. PROF. DR. THEODOR DAMIAN

Învierea Domnului și apartenența noastră

Iar Toma a zis... ”Domnul Meu și Dumnezeuul meu!”
(Ioan 20, 28)

Uimirea lui Toma la arătarea Domnului înviat din morți a trecut de la experiența personală a copleșitoarei întâlniri la o experiență colectivă, ea devenind uimirea unei lumi întregi în fața inexplicabilului.

Când spunem și noi, ca și Toma, ”Domnul Meu”, ne referim la Iisus ca ”Dominus”, Stăpânul Cel ce domină, stăpânește. Când la cuvântul ”Domnul” mai adăugăm și cuvântul ”Dumnezeu”, e și mai clar că vorbim despre Stăpânul a toate, făcătorul cerului și al pământului, iar în cazul lui Iisus, mai precis, de Logosul divin întrupat în istorie, Cel prin care toate s-au făcut, așa cum afirmă Sfântul Ioan Teologul în prologul Evangheliei sale.

Deci dacă Stăpânul a toate a înviat, înseamnă că a murit. Ca Dumnezeu să învie parcă te poți aștepta câtă vreme El poate face orice minune. Dar ca Dumnezeu să moară, aici înțelegerea se blochează. Stăm în uimire chiar dacă știm că ”atât de mult a iubit Dumnezeu lumea încât pe Unicul Său Fiul L-a dat pentru ca oricine crede în El să nu moară, ci să aibă viață veșnică” (Ioan, 3,16).

Să facă Dumnezeu un asemenea gest total, de neimaginat, pentru mine, pentru noi? Chiar dacă știm că noi suntem prietenii lui (Ioan 15, 14) și că ”nu există dragoste mai mare decât ca cineva să-și dea viața pentru prietenii săi” (Ioan 15, 13), totuși, în mintea noastră stăruie întrebarea psalmistului în cel mai adânc sens al acesteia: ”Ce este omul că-Ți amintești de el, sau fiul omului că-l cercetezi?” (Psalm 8, 4), în timp ce conștientizăm distanța dintre Creator și creatură, în principiu, iar în fapt distanța dintre cine este Dumnezeu și cine sunt eu, muritorul, nevrednicul, păcătosul.

Nu poți decât să stai mut în fața faptelor împlinite, moartea și Învierea Domnului, orice explicație fiind ca insuficientă pentru a ne scoate din starea de copleșire; vorba unei expresii din cântările liturgice: ”a pricepe mintea nu poate”.

Și totuși! Învierea ne este dată în dar. După aducerea omului de la neființă la ființă, odată cu împodobirea lui cu chipul divin, Învierea Domnului este cel mai mare dar făcut omului în istoria sa existențială. Ea deschide porțile veșniciei și devine pod între viața pământească și cea a împărăției divine.

Una dintre marile vești aduse de Înviere este aceea că deși am căzut de la fața lui Dumnezeu, Părintele ceresc nu ne-a dezmoștenit, nici nu s-a dezis de noi; de aceea Iisus Mântuitorul ne lansează chemarea: “Veniți, binecuvântații Părintelui Meu și moșteniți Împărăția care v-a fost gătită vouă de la facerea lumii!” (Matei 25, 34), chemare constant valabilă pentru tot cel ce crede.

Învierea Domnului echivalează cu o nouă creație, ca în cazul lui Lazăr cel mort de patru zile și care a fost înviat de Domnul Hristos. Deci trupul mort, țărâna, a auzit chemarea Domnului: “Lazăre, vino afară!” Și s-a însuflețit, supunându-se cuvântului Celui Prea Înalt și amintind de faptul că “prin El toate s-au făcut și nimic din ce s-a făcut, fără El nu s-a făcut”(Ioan 1, 3).

Iată-L, așadar, pe Făcătorul a toate acționând în istorie, umblând printre oameni și mai apoi, ca punct culminant al activității Sale pământești, murind și înviind a treia zi, pentru a demonstra că moartea nu este ținta, finalul existenței umane, că moartea nu e atotputernică și definitivă, că poate fi depășită, înfrântă, că noi nu suntem făcuți pentru a muri, ci pentru a moșteni Împărăția veșnicei comuniuni cu Dumnezeu.

Învierea Domnului este o invitație de a merge mai la adânc, așa cum le-a spus Iisus ucenicilor Săi să facă, atunci când, pescuind toată noaptea, nu au prins nimic (Luca 5, 1-11). Apoi, ascultând de sfatul Mântuitorului, au prins pește de se scufundau corăbiile. În cazul nostru, Învierea ne invită să trecem de la sălășluirea în coajă la trăirea în miez, în adânc, ea fiind adâncul și punctul culminant al credinței noastre și al mântuirii, fapt pentru care Sfântul Apostol Pavel precizează cu deosebit accent: “Dacă nu credeți că Iisus a înviat, zadarnică este și predica noastră și credința voastră (I Cor. 15, 14).

Învierea lui Hristos ni-L redescoperă pe Dumnezeu ca fiind Stăpânul și Domnul, cum am spus la început, singurul care are putere asupra vieții și asupra morții și care ne pune într-un dialog nemijlocit cu Dumnezeu, înnoind sensul apartenenței noastre originare, autentice și redirecționându-l, spre adevărata relație.

Când Dumnezeu vorbește în porunca întâia a Decalogului zicând: “Eu sunt Domnul Dumnezeul tău, să nu ai alți dumnezei în afară de Mine” (Ieșire 20, 2-3), cuvântul “tău” indică adresare directă și apartenență clară. Noi suntem ai Domnului, Dumnezeu este al nostru. Acest lucru este confirmat din generație în generație în tot Vechiul și Noul Testament și până azi, într-un fel, culminând cu strigătul Sfântului Apostol Toma copleșit de uimire și bucurie: “Domnul meu și Dumnezeul meu!” (Ioan 20, 28).

Cât este de frumos și de semnificativ să constatăm că la adresarea lui Dumnezeu către om la începuturi: “Eu sunt Domnul, Dumnezeul tău”..., aflându-ne în interiorul Învierii lui Hristos, dovedind că am auzit și înțeles porunca, Îi răspundem: “Că Tu ești Dumnezeul nostru, afară de Tine pe

Ștefan Munteanu

altul nu știm”, așa cum cântăm la slujba Învierii (Cântare din canonul Învierii).

Deci cum ne însușim Învierea Domnului? Trăind întru El prin credință caldă și fermă: “Cel ce crede-n Mine, chiar de va muri, viu va fi”(Ioan 11, 25) ne asigură Mântuitorul cu făgăduință.

Suntem chemați, deci, să ne centrăm viața pe Învierea Domnului, să trăim cu fața spre Înviere, înaintând spre ea încredințați fiind că astfel ne împlinim menirea existențială autentică.

Așadar, cu credința înnoită de Învierea Domnului, așa mergem spre Împărăție, laudând pe Dumnezeu și îndemnându-i și pe alții să ni se alăture, după cum glăsuiește cântarea canonului Învierii: “Veniți toți credincioșii să ne închinăm Sfintei Învieri a lui Hristos!”

Hristos a înviat!

Cu adevărat a înviat!

Primăvara asta

Se vede că Sfântul din Sarov anume
cu îngerul în nume,
Prea Cuviosul Serafim,
a trăit pe vremea cailor,
nu a lighioanelor contemporane,
altfel n-ar fi perorat
din simplele naturii amvoane:
*“Bea apă din izvorul
în care caii s-au adăpat!”*
Și încă a viețuit
înțelept și înțeleptit
pe vremea fluturilor,
altfel n-ar fi zis iar, ghiduș:
*“Mănâncă fructul în care
un vierme și-a făcut culcuș!”*
Și câte și câte sfaturi
de-nțelepciune probată:
*“Culcă-te și trezește-te cu păsările deodată,
astfel ale zilei de aur grăunțe vei dobândi...”*
“Casa clădește-o unde un șarpe se va sori...”
“Pomul sădește-l unde o cârțiță sapă...”
*“Înoată des și te vei simți pe pământ
ca peștele-n apă!”*

S-a dus ce-a fost înainte,
Prea Sfinte,
bieții cai au murit când câinii au vrut,
mărul de azotați și nitrați s-a umplut,
păsări sub gripe aviare s-au decimat
nemaifiind ornic la culcat și sculat,
șerpilor s-au înmulțit, dar nu se soresc,
casele urcă-ntr-un cer diavolesc,
păduri și grădini de-a valma dispar,
doar cârțițe sapă voios la hotar,
iar apa ucide și oameni și pești,
n-ai unde să-noți și amarnic trăiești...
Învățăturile tale-au rămas
edenice, amintitoare povețe...
Primăvara asta dau alzheimerii-n floare,
e doar ploaie și vânt fără soare
și cine să mai învețe?

***Un pantum:
Azur și catifea***

*Zburați voi, visuri, de sub pana mea!
Plutind ușoare și neînțelese,
Cum fluturii de-azur și catifea,
Uitând că dintre spini ați fost culese.*

*Plutind ușoare și neînțelese
Vă căutați norocul sub o stea;
Uitând că dintre spini ați fost culese,
Să dănțuiască, muzele ar vrea.*

*Vă căutați norocul sub o stea
În ritmuri parfumate și alese;
Să dănțuiască, muzele ar vrea,
Înveșmântate-n straie de mirese.*

*În ritmuri parfumate și alese
Vă poartă-n frâie vechi de mii de ani,
Înveșmântate-n straie de mirese,
Spre suflete de-amici sau de dușmani.*

*Vă poartă-n frâie vechi de mii de ani
Prin noaptea albă care-n zori vă naște,
Spre suflete de-amici sau de dușmani,
Crezând c-au învățat a vă cunoaște.*

*Prin noaptea albă care-n zori vă naște,
Cu gânduri îngerești, acum și-n veac,
Crezând c-au învățat a vă cunoaște,
Nu vor răsplată pentru-un dulce leac.*

*Cu gânduri îngerești, acum și-n veac,
Ca lumânări, vă dăruiesc de Paște;
Nu vor răsplată pentru-un dulce leac,
Dar cer respectul cuvenit la ... moaște.*

*Ca lumânări, vă dăruiesc de Paște,
Uitând că dintre spini ați fost culese,
Dar cer respectul cuvenit la ... moaște,
Plutind ușoare și neînțelese.*

*Uitând că dintre spini ați fost culese,
Cum fluturii de-azur și catifea,
Plutind ușoare și neînțelese,
Zburați voi, visuri, de sub pana mea!*

Chipul țărâni

*Spre bolți de lumină se-nalță cuvântul;
În zbor de săgeată pornește spre cer –
E chipul țărâni sculptat în eter
Și firul durerii îi țese veșmântul.*

*În vremuri de plumb ori în prunduri stelare,
În rondul de veghe, la focul nestins,
Risipa de îngeri din sfântul cuprins
Cioplit-a urcușu-i pe scări de-ndurare.*

*De vindecă răul prin harul rostirii,
Pe crucea uitării-nfloreste trecutul;
Șoptit prin suflare, strigat de tot lutul,
El cântă să crească-n pustiu trandafirii.*

O idee

*Vrând pesemne să mă scape
De tăcerea din hârtie,*

*Se strecoară pe sub pleoape –
Nufăr alb, plutind pe ape –*

*O idee foarte-aproape
De o dulce poezie.*

*Vrea pesemne să mă scape
De tăcerea din hârtie.*

PROF. DR. HEINZ-UWE HAUS

**Necessity versus Progress:
Does Ancient Greek Theatre Provide a Vehicle to
Guarantee Equal Rights or
Does It Simply Imply a Virtuous System?**

I.

Athenian democracy was based on the right of her citizens to express themselves in public and to execute civil responsibility and solidarity. The most magnificent and lasting testimonial to this is Greek theatre.

When Greek, German, American, Cypriot and Japanese theatre artists were working together on Sophocles' *Antigone*¹ in 1986 at the Ancient Greek theatre ruin of Oeniades near Messolongiou - in their very different languages and coming from different cultural roots and social and political backgrounds - we were drawn, bit by bit, into the spectacle of an unexpected, inconclusive turn of the play's events. Thus it is obvious from Sophocles' attitude towards "tragic myth" that one of the things he found in it, one of the powerful holds on the actors and their audience, was the authority of what we would call "history". For the fifth century Athenians, their vision of past, of their own history, was poetic from the start, its personages and events symbolic representations of every aspect of Man's life on earth, his strength and weakness in the struggle against his fellow men, the forces of nature, and the bleak fact of his own mortality.

The masked actors in the theatre of Dionysus presented to the audience not only the historical figures of the hearsay past but also its own ambitions and its fate, its social cohesion.² What characterized man, Greeks felt, was his rationality and so their theatre stressed, in re-writing the myth as well as in performing the story, the process of reasoning and the uses of

¹ First produced bilingual (Modern Greek/English) by the International Workshop for Ancient Drama Inc. (Directors Heinz-Uwe Haus, Nicos Shiafkalis) and the International Workshop and Study Center for Ancient Drama (President Stelios Tsitsimelis) for the re-opening of the Ancient Greek theatre of Oeniades (Messolongiou/Greece) with the help of the village community of Catochi and the Archaeological Service of Patras on September 2, 1986; re-produced with the 1987 ensemble in English translation by Paul Roche (premiere June 27, 1987) again in Oeniades, guest performances 1987 and 1988 in Greece and Cyprus. In all three productions the black New York actress Robyn Hatcher played the title role.

² See Heinz-Uwe Haus, „Theatre as a transcultural event,” in *History of European Ideas*, Vol. 20, Nrs. 1-3, January 1995, p.76.

reason to modify or control instinct and will. *Self-examination* was vital to their *polis*' "social contract"; the unexamined life was not worth living, said Socrates. An unexamined life revealed the need for *order, proportion and restraint*. These guidelines for the social being became the training tools for democratization of the community - nothing in excess. Compromise building and collective agreement by implementing mechanisms that are geared towards delivering justice. These cautions, however, were not intended to restrain the human urges for *arete*, or excellence; the final goal of intelligent living was to realize one's full potential, in body and mind. The ideal of "civil society" was the driving force for the "realization of civil rights".

Whether or not, or how far, Ancient Athens could be fairly called a democracy, with its disenfranchised women and social classes, depends on the use and definition of terms and the ability of us to historize arguments and facts as well. It also depends on our capacity to embrace the driving force of contradictions. For example, it is a fact that attempts were made by the Council of 500, onto which, by a whole series of stratagems, the better off seemed to enrich themselves, to impose a form of guidance which constituted political control, but they were never wholly successful. The Ecclesia met less frequently, and its votes rarely counted, and decisions demonstrated by a general show of hands. It was swayed by emotional oratory as much as rational argument. And we know there is some evidence that, at the height of democracy in Athens, the poorer classes still seemed to have "loved a Lord": Alcibiades was given a high state office because his team of horses won at the Olympic Games. But that and other facts should not really be questions to argue about. Far more important than the question of voting was the concept of *isonomia*, or equality before the law. This protected the poorer classes for a century against the oppression of the well to do. It was an idea which had not occurred to any previous society and which was, in practice, rejected by most subsequent ones. The greatness of Athens lies in her having conceived and, for a time, nurtured such an ideal. And it is this Greek ideal, which stands behind the 18th century Enlightenment vision, in which legislation and education are fused as the source of democratic wisdom. This classic tradition is still dominating today's political thought: "legislation and education are the building blocks for democracy".³

2.

Ancient Greek drama teaches that individual ability and the freedom to change the direction of events through political involvement - without

³ Irving Louis Horowitz, „The Struggle for Democracy,” in *The National Interest*, Nr. 83 (Spring 2006) Washington, D.C., p. 116.

incurring a retaliatory backlash from the state - is critical to democracy. Historizing its own mythological contexts meant for the Athenian audience re-evaluating its “use value” for its actual needs as a community. The re-writing of pre-historic stories lead directly to dynamic social exchange between the drama onstage and the drama of life outside the *theatron*, the “seeing place”. The temporal exigencies of performance are ad hoc playgrounds, engaging in questions of moral, political and religious authority, each moment significant and yet unrecoverable. The dramaturgy is always strictly the same: a known series of incidents that precipitates a crisis and brings the meaning of the protagonist's actions into focus, has to be judged for the polis' policymaking. Aristotle termed, as we know, this crisis the *peripeteia*, or reversal, and he argued that it should be accompanied by an act of *anagnorisis*, or recognition, in which the character responds to this change. Aside from the on-going speculations about reversal and recognition and the functioning of *catharsis* or the impact the emotional pressures, the performed tragic actions may have raised for the audience. In our context it can be taken for sure, that the *parabasis*, the choral ode known from Aristophanes' plays, delivered to the audience discussing political issues, must have been the most provoking theatrical invention, replacing earlier choral dancing and revelry. The need to replace older viewing habits through “thinking capable of intervention” is not an invention of the 20th century theatre revolution. It was a basic attitude in the emerging of the theatre's social function.

The right of Athens' citizens to express themselves in public implies that a democracy goes beyond the freedoms of street mobilization or electoral participation and also requires the building of democratic institutions. What can be more true to contemporary thought than facts like this? From Baghdad to Gaza we experience institution building that provides the base for democratizing the minds of the people. Since Pericles, the main challenge is the maintenance of democracy as a universal concept, rather than a nationalist belief based on special conditions for democracy predicated on racial, religious or local criteria. There should be no doubt that this is an extreme actual aspect for re-reading Ancient Greek drama and its conditions of existence. It goes directly to the heart of parochial claims with its counterclaim that culture is a universal frame of reference when it comes to politics. “No”, teaches Ancient Athens, and EU-Brussels is as wrong as the mullahs Teheran or Peking's claim. “Depriving democracy of its singularity and insisting upon its conception as one part of a paired hyphen, such as Egyptian, Russian or American democracy, mocks the notion of effective participation and enlightened understanding. It reduces democracy to special and particular footnote to nationalism.”⁴

Democracy may appear to be just a set of institutions, courts, congresses, laws and constitution; but those are facilities that emerge from

⁴ *Ibidem*, p.115.

actions and attitudes lodged in the hearts and minds of average people over a long period of training. The performances of Ancient Greek drama were one essential factor of this process. Order, proportion and restraint are social and political guidelines, which transformed into expressions of the ethos.

3.

The orchestra with its chorus narrating and spectators listening were ideal training grounds for a new value system of commitments and obligations. Tolerance, or putting up with ideas of others; the legitimacy of democratic institutions, or accepting responsibility undertaken by legal processes; belief in the equality of all people; compromise, or the ability to accept defeat as part of the democratic process - are social attitudes which had been trained in Ancient Athens. It is this ideal we can learn from for a culture of democracy, which we need as urgently in a time of globalization, with democracies still the minority in the world, as Athens needed it in its confrontation with Sparta. The “winds of progress”, to use an expression of hope from the 1920's politicized theatre in Europe, came not just to a standstill soon after that time; they never really recovered from history's bloody reality. So if we talk and accept the notion of culture as central to democracy, we should return the debate to its 19th century roots in Kant and Hegel, where one must choose between the free conscience and the well-ordered state. The balancing of rights and obligations becomes the grounds for democracy in a well-ordered state. Many 20th century nations were “well-ordered states”, but neither in Moscow, Berlin nor Rome did citizens have a say or stand equal before the law.

In turn, that leads to considerations that go further back than even Kant and Hegel into the less abstract world of Hobbes, Smith and Locke - a world in which democratic values fare less well and specific forms of justice fare better. Older notions were predicated on toleration and laissez faire concepts of law that allowed a common starting point to all citizens. Here we may see a seed of a “civil society”, which is not a cultural formation but a democratic functioning and communication. Both the Ancient Protagonists and their chorus, like Pericles with his polis, had the same stage and audience conditions: unsparing in its insistence that democracy is not a bargaining exchange between classes, but an imposition on those who hold power and those who lack power. Any social contract - the one of Rousseau's Utopia or “The American Way of Life” - imposes social justice in order for democracy to prevail under one condition: *isonomia*, equality before the law. Of course with the exception of the idea of “democratic equality” as “the principle of equal participation”, that says little about the machinery of governance. But we may imagine an implicitly virtuous system the Athenians were striving for. It associates an *ad hoc*

approach to policymaking only too familiar to us in our time. Studying the functional value of Ancient Greeks' performance in the theatre and in creating and executing law and order, we are left with a political vision of democracy as a process, similarly needed and practiced by today's Western democracies. The need for democracy's survival is a vision similar to ours "that would like to ensure a world of friendship based on abstract premises of the good society but in practice undulates between different ideologies and provides no real blueprint for action."⁵

The current policy of the EU or the US, when it comes to dealing with dictatorships or measures to be taken in backing democratic change, appears to be so ad hoc that it lacks a degree of coherence and guiding principles.

The fundamental difference is that the Greeks believed in a universal principle which reconciled the forces of creation and destruction. They called it *moira*, translated variously as fate or necessity. To the modern mind, *necessity* is an unfamiliar idea. We believe instead, in progress- the idea that we can assert ourselves unconditionally and that, some day in the future, we will triumph once and for all over the forces of denial. The fascination in reading Ancient Greek tragedy, however, is in reading it as if we believed that our being cannot be asserted unconditionally, and that we occupy a small place in an immense universe in which all things, even the immortal gods, are subject to one force, necessity. It is the recognition of necessity, in one form or another, that finally resolves the conflict in Greek tragedy.

4.

The "use value" of theatre was that it not only illustrated the result of the recognition, but became a tool for the polis to internalize the needs for the very basic conflict avoidance. It is only in the performance as we know that driving motions, relationships, and events enclosed in the text are released to stimulate the audience members to reexamine their own contemporary events and relationships. Let us return to the example I mentioned earlier, the 1986 production of *Antigone* at Oeniades.⁶

By transforming the familiar into the unfamiliar, by making the habitual and customary seem strange and unexpected, Sophocles wanted to stimulate his audience to ask questions, to stand back from the stage actions and wonder about what they saw there. Rather than accepting the actions of a character as inevitable, the spectator in Sophocles' theatre is stimulated to

⁵ *Ibid.*, p. 117.

⁶ The company participated in the three symposia of the International Workshop and Study Center for Ancient Drama (IWSC): Ancient Drama as a Transcultural Event (25 August -7 September 1986, Agrinion, Greece), Ancient Tragedy and Contemporary View Habits (24 June - 2 July 1987, Oenides, Greece), Cultural Heritage and Politics (24/25 July 1987, Nicosia, Cyprus).

question: does it have to be this way? Has it always been so? Will it always remain so? What we discovered was that his theatre does deliver answers ready-made, but it asks questions, demanding that the audience enter into the stage events with its critical rather than apologetic faculties. Remember how the chorus is introduced by greeting the morning sun (beginning with verse 100) and how soon it becomes evident that the morning radiance of nature stands for the first day of peace: the Argives retreated the night before. The war is over. The town is free, and the citizens are freed from their fears. But even more: Nike, the goddess of victory has triumphantly bent to the side of the Thebans. So the elders of the town have come to announce the celebration of victory, Bacchus is to rule over Thebes for days and nights to come. Strikingly, the chorus does not at all lament the disastrous fate of Oedipus' sons and together with this the end of the Oedipus dynasty. After all, Oedipus once freed the town from the Sphinx, later from the plague. What is also striking is that Creon's enthronement, which is now legal, does not play any role for the chorus after the death of the brothers. Both facts are only mentioned briefly and without emphasis.

Does this imply that the citizens of Thebes are not interested in the events happening in the ruling dynasty, in who actually is their ruler, or in state affairs at all? Have they become sick of the long-lasting quarrels? Or are they furious about the scandalous Oedipus clan and glad to be relieved of their burden? Or are they just unable to realize what state affairs are and that they should be concerned by them? Or are they simply indifferent, because the prevailing power structure prevents them from having an influence? Is what they want just peace and a happy life? How important is the proclaimed bacchanal feast for them; how much does peace mean to them, and what kind of peace is this? ⁷

Many other questions may arise in this context. They prove that the text can be applied to our contemporary world, which poses similar questions. For example we see the weakening of civil responsibility and solidarity as one of the main threats to modern mass democracy. The future tasks of European societies could be described with three catchwords: civil society, community and Europe. The concepts of "civil society" and "community" also take into account the events in Eastern Europe during the 1980's. In a remarkable reversal of the direction of influence, it was from there that the concept "civil society" returned to the Western European debate. But what could be seen as something dramatically new was in fact nothing more than democratic society with the liberal institutions of a constitutional state based on a free market economy. Some of you may remember that the Left was using the concept of civil society unacceptably as an antithesis to the concept of the liberal constitutional state.

⁷ See Heinz-Uwe Haus, „Theatre as a transcultural event,” *op. cit.*, p. 78.

They were transforming the idea of civil society into an ersatz ideology of the Left. But with history as the winner that in the long term “communities based on old origins and traditions” would permeate the nation as the “solely effective framework for the realization of civil rights” and the deepening of integration. The Europe of Maastricht became the opportunity to realize this equilibrium of identities in an institutional way. Accession and integration into the EU were the results of legislation and education. Democratic wisdom was achieved through the right of new Europe's citizens to express themselves in public.

The crucial question that free citizens face is what future role Europe will be able to play within the global context. Our situation is not so different to that of the Athenians vis-a-vis Sparta and its declared “cultural war” against democracy. Pericles' famous speech about his city as model for Hellas comes to mind: “Its administration favors the many instead of the few; this is why it is called a democracy. If we look to the laws, they afford equal justice to all in their private differences; if to social standing, advancement in public life fall to reputation for capacity, class considerations nor being allowed to interfere with merit; nor again does poverty bar the way.”⁸ Athens' civil rights, where public and private interests were not antagonistic contradictions, but a unit fostering human conditions, are another point of reference for Brussels and Strasburg: “Our public men have, besides politics, their private affairs to attend to, and our ordinary citizens, though occupied with the pursuits of industry, are still fair judges of public matters; for, unlike any other nation, regarding him who takes no part in these duties not as unambitious but as useless, we Athenians are able to judge at all events if we cannot originate, and instead of looking on discussion as a stumbling block in the way of action, we think it an indispensable preliminary to a wise action...”⁹

The success or failure of the EU will certainly not only be decided by Europeans “approval” of the global context, but also, ultimately, whether this Europe is able to survive against the global competition. It is only secondary by comparison, whether this aim will be achieved through the hegemony of a single nation or by means of other institutional structures. As Panayiotis Kondylis¹⁰ underlines, the most important question is, what kind of political entity the extended Europe will be able to form. What counts is its identity, created in Ancient Athens democracy: “We are rather a pattern to others than imitators ourselves...”¹¹ No doubt a lasting testimonial to this is its drama and theatre.

⁸ Thucydides, *History of the Peloponnesian War*, Athens 1864, p. 78.

⁹ *Ibidem*.

¹⁰ Panayiotis Kondylis, *Planetary Politics after the Cold War*, Akademie-Verlag, Berlin, 1992.

¹¹ Thucydides, *op. cit.*, p. 78.

părintele
ARSENIE PAPACIOE
de la Techirghiol.
Tehnica de multiplicare nr. 2 din 3.
Grimalschi

Viorel Grimalschi
6 oct/09

Viorel Grimalschi, Părintele Arsenie Papacioc

Petru Popescu și “romanul popular”

Dezinvoltura “americănească”, sportiv-combativă, afișată cu mult înainte ca imberbul Petru Popescu să rămână în SUA (ceea ce se va întâmpla în 1978), observată, primul, de Alex Ștefănescu, mobilitatea intelectuală, fronda citadină și, bănuim, nu în ultimul rând, suportul paternal, Radu Popescu fiind ilegalist, jurnalist de stânga și reputat cronicar teatral (o vreme chiar redactor-șef al revistei *Teatrul*), îl sorteau, negreșit, unui succes fulgerător. Care, totuși, nu s-ar fi produs dacă tânărul scriitor, prinzând anii mini-liberalizării, n-ar fi dovedit aplomb, inteligență, hărnicie, cultură, străjuindu-i ascensiunea, dobândind, rapid, o popularitate greu de imaginat în chingile regimului totalitar (poet, prozator, traducător, eseist, scenarist). E drept, fără constrângerile realismului socialist, dar obligând la cosmetizări propagandistice, pe calapodul literaturii *cu doi destinatari* (Cenzura și publicul), cum s-a spus. Favorit al marelui public, Petru Popescu a exploatat “momentul”; literatura previzibilă, înfeudată propagandistic, pierdea teren, experimentalismul mijea, literatura acrobatică (jocul eschivelor, esopismul) urma a isca o adevărată epidemie, cea a romanului “obsedantului deceniu”. Or, Petru Popescu îmbrățișează, prin scrisu-i alert, principiul accesibilității, adresându-se unui public instruit, declarând ritos că spiritul citadin este “indispensabil pentru o literatură modernă și matură”.

Școlit, educat într-o familie de intelectuali (cu o mamă, Nelly Cutava, actriță) cu bună tradiție literară, sub protecționismul tatălui, militant, implicat în procese de epocă^{*)}, asigurându-i “imunitate”, beneficiind de o cenzură, de presupus, “îmblânzită” (cum crede Cornel Ungureanu), fiul va urma o altă cale, ascunzând, de fapt, o dramă. Moartea fratelui geamăn l-a zdruncinat iar refugiul în scris, ca autoterapie, l-a salvat. Începuturile au fost lirice. *Zeu printre blocuri* (1966) stârnea entuziasmul lui Paul Georgescu, vădind digitații de tentă narcisist-vitalistă, probând o șocantă familiarizare cu lirica americană (în aclimatizare la noi), ca și placheta următoare, *Fire de jazz* (1969). Dar *Moartea din fereastră* (1967), inițial o povestire premiată de revista *Amfiteatru*, scrisă febril, de mână, la BCU, atrăgea atenția, prin zbaterile bondarului captiv, asupra unui autor cu potențial “subversiv”, într-o “speculație facilă”, după Marian Popa, citadin pur-sânge, de mare prospețime și frenezie.

Prins (1969) trasa, cu sinceritate adolescentină, un “profil de generație”. Inginerul, un personaj generic, condamnat, atins de o maladie incurabilă, agonizează și, în fața morții, își recapitulează existența, pe un

^{*)} Iată o mărturisire convingătoare: glorificând, și el, *vuietul sănătos* al noului ev, Radu Popescu se războia cu dușmanii – fugari și muzica lor de „de muște”, împrăștiind „pestilențele minciunii și trădării” (v. *Gazeta literară*, nr. 21/1961).

ton exaltant, reproșat de M. Iorgulescu. Între somația morții și stenicitatea mesajului descoperim un prozator “realist”, cosmopolit, un “doric” ignorat de N. Manolescu, accesibil, atractiv, conectat la actualitate, interesat de palpitul vieții, găsim canalele de comunicare cu publicul. Dealtminteri, Petru Popescu și-a explicitat vehement programul estetic (v. Între *Socrate și Xantipa*, 1973), refuzând voga Noului roman, pe filieră franceză sau excesele experimentaliste. El se adresa unui public tânăr, instruit, vorbind dezinvolt despre impasuri și eșecuri, cu ingredientele firești (dezvăluiri istorice, sex, “miturile” generației, muzica tânără, viața secretă a grupurilor, chiar “unda interioară de protest”). Și căutând succesul “cu lumânarea”, constatase, cu justețe, C. Stănescu.

Succes care, prin *Dulce ca mierea e glonțul patriei* (1971), a devenit fulminant. Remarcabil roman de inițiere, narat, sub aparențe biografice, la persoana întâi, el vorbește despre aceeași generație captivă, fără idealuri. Personajul-narator (alter-ego al autorului), absolvent al Facultății de Istorie, înregistrează avid, expeditiv, cu voluptate și narcisism, semnalele vieții. Aflat la oaste, într-o școală de ofițeri în rezervă, într-o lume străină, dezagreabilă, o va cunoaște pe Laguna (fascinantă, rafinată). Epica e subțire, dar experiențele trăite (fiind inițiat, umilit și abandonat de enigmatică Laguna) asigură cărții foșnetul seducător al vieții, evitând, surprinzător, temele recomandate și clișeizate, propulsându-l pe autor în linia întâi, admirat, curtat, promovat (ca membru supleant al CC al UTC); și, inevitabil, invidiat.

Roman “galactionesc”, *Copiii Domnului* (1974) dovedește teribila mobilitate a prozatorului, dezvoltând fluent “o legendă munteană”, de prețiozitate lingvistică și senzaționalism alunecând în comercial (preotul Anichit, iertare, crucificare). *Sfârșitul bahic* (1973), cel mai rebel dintre romanele lui Petru Popescu, scris rapid, în două luni, captând chiotul lumii revoluționare, suspectat de negativism, de pornografie chiar (acuzatori fiind V. Cristea și Sorin Titel) sau, prin vocea lui M. Iovănel, dezvoltând un erotism relativ benign s-a bucurat de *un succes ciudat*, s-a spus. El dădea tonul romanului obsedantist. Începea în 1951, în “rama enormă și plină de furtuni a societății” și aducea în prim-plan pe Gigi, un copil al noii ere, orfan, trecut printr-o școală profesională, exclus din partid (“scurtat de colectiv”), aspirant la însurătoare cu fata lui Daniliuc, nimeni altul decât tartorul (secretarul organizației de bază). Refuzatul, acum șomer, înfometat era, după “prăbușirea din rai”, *un exclus*. “Uitat” de mireasa-Revoluție, exaltând noul, se va aciua, cu ajutorul lui Marcel, în altă lume, adoptat de spălătorii de cadavre de la un cimitir evreiesc. Unde descoperă un alt ritm, gustând “superioritatea prăbușirii”; implicit, își va defini o nouă identitate, savurând lângă Ilie Iancovici, cu lecturi din Biblie, bătrânețea înțeleaptă a celor ce trăiau în etern, supremația vechiului, contrapusă demagogiei comuniste. Dar și “farmecul otrăvit” al Bucureștiului, adevărul și *pacea morții* (“vâna cea mare a morții”, temperând agitația epocii, pervertind

idealurile). Lângă “răcoarea funeabră” a cimitirului o va cunoaște pe Florența Duhan, o pictoriță, visând la o frescă realistă. Invitat de soțul ei la Copaci, la “casa de nebuni”, se va întâlni cu profesorul de istoria artei Vasilidi, în impas spiritual prin respingerea trecutului în bloc sau cu “Viscu din deal” (colonelul Vîscu Tudor), petrecând orgiastic în vidul unor zile. Se precipită evenimentele (moartea lui Stalin, Festivalul tineretului) și somnolenta speranță promite un nou făgaș în viață. Chiar dacă țara e mică și “păzită bine”. Izgonit din “raiul cel nou”, Gigi renaște; recitit azi, *Sfârșitul bahic* își dezvăluie substratul ironic, invocând profetic “sfânta mânia a poporului”.

Cocoșat pe crestele gloriei, imprevizibil, Petru Popescu (n. 1 februarie 1944, la București) va cere, în 1974, azil politic în Marea Britanie (unde avea o mătușă, actriță), suspectat că tot himera / instinctul succesului îl vor fi împins la acest gest. Cornel Ungureanu scria răspicat, alungând orice îndoială, că Petru Popescu, dorindu-și o “extremă vizibilitate”, *n-a ales exilul, ci succesul*. La Londra, în 1978, va lansa *Before and After Edith* (apărută la noi în traducerea Antoanetei Ralian, în 1993), coborând în viața instinctuală, ca roman total, deloc pudibond și ratând, cu aceeași dezinvoltură, o radiografie a crepusculului mittel-european.

După ce fusese bursier Herder, stagiar la Iowa (în programul de *creative writing*) și îl aștepta o îmbietoare carieră politică, steaua lui Petru Popescu s-a stins brusc, odată cu hotărârea lui de a părăsi țara. I s-a reproșat “fugarului” că și-a trădat cititorii (numeroși), că falsează (oferind explicații neconvingătoare, invocând o “dramă romantică” și refuzând, prin fiica dictatorului, o iubire imposibilă și ispita puterii), că dorința de a fi *un om liber* se leagă de calcule financiare, nu politice. În volumul *Întoarcerea* (2001), consemnând emoțiile primei vizite în țara părăsită cu ani în urmă (*The Return* apărea în 1997), Petru Popescu încearcă “demontarea” trecutului. Și transferă povara acelui gest (plecarea) pe umerii tatălui, egoist, laș, doar “prieteni intelectual” (cu idei, nu și cu sentimente), un “interlocutor potrivit”, sedus de “obsesia blestemată a generației” (marxismul). Și care, părăsindu-și familia (părinții fiind doar “o pereche de străluciți intelectuali”), alegând o altă familie, implicit o altă femeie, a indus în sufletul traumatizat al tânărului Petru, “necredincios” la rândul-i, soluția evadării din comunism. Petru Popescu a ales soluția fugii dintr-o Românie “suportabilă” (pe atunci), infirmând zvonul (nefondat) că fata bossului îl ține “la îndemână”. Nu se consideră o victimă a sistemului, deși plecarea la Iowa, cu pașaport de serviciu, a fost posibilă doar în urma unei audiențe la Ceaușescu, solicitantul motivându-și plecarea prin dorința de a răspândi acolo gândirea marxistă a Tovarășului!, cum va povesti amuzat. Evident, pășind, în 1978, la Los Angeles, pe o altă scenă culturală, forțat la “imersiunea într-o cultură nouă” (cf. William Styron), naturalizat, se va reinventa. Devenit scenarist *hollywoodian*, lucrează “la comandă”, sub presiunea succesului, într-o competiție aspră. Poate și experiența din țară îl va fi ajutat (scenarist la *Drum în penumbră*, filmul lui Lucian Bratu, în

1972); dar ritmul american e nebunesc, o *tough love* (zice) îl leagă de noua țară, unde se va căsători cu Iris Friedman, și ea scenaristă, încercându-se și ca regizor (*Death of An Angel*). Producția americană e bogată, alte câteva titluri îi asigură notorietatea: *Amazon Beaming* (1991) ține de literatura non-fiction, pornind, cu apetit antropologic, pe urmele exploratorului Loren Mc Intyre până la izvorul marelui fluviu, descoperind o populație indiană (mayoruna); *The Oasis* (2001) reconstituia, pornind de la mărturisirile socrilor, o iubire într-un lagăr nazist; *Girl Mary* (2009), tradusă la noi sub titlul, nefericit, *Fata din Nazaret* (2010) era un proiect vechi, sondând tema *iubirii imposibile*. Confesiunea acelei *Mariamne bat Ioachim* (tatăl fiind rabin), îndrăgostită de ideea maternității, o fată inocentă, cuviincioasă, apărându-și fecioria, asaltată de pețitori cu stare, însoțindu-se cu Iosif (neputincios în a procrea) este o străvezie trimitere la motivul biblic. Și, în același timp, un subiect riscant, punând în discuție destinul femeii (culpabil prin Eva), iubirea ca normă de existență în dialogurile smerite cu Adonai, semnificațiile morale, trăirea în așteptarea Lui, ea fiind *aleasa*. Cum încă nu s-a relevat Maria în acest prim volum, observa Constantin Cubleşan, “trăirea misterială” ridică chinuitoare dificultăți în continuarea romanului; pe care Petru Popescu, dacă nu va abandona proiectul, le va rezolva cumva.

Să ne întoarcem, însă, la mărturisirile prozatorului, văzând *altfel* (recunoștea) propriu-i trecut. *Supleantul* (2009), purtat în minte, sperat, scris în șase luni reactiva “vizita istorică” în țările Americii Latine, însoțind, alături de alți gazetari, familia dictatorului, cu faimoasele reportaje scrise dinaintea evenimentelor și declarațiile “grețose”. *Supleantul*, nota C. Stănescu, e departe de vechile titluri, trezind, prin seria dezvăluirilor, un succes “impur”, decăzând în romanul popular. Să fie doar “o graforee de consum”, o “zvârcolire parafrasnică”? Apare Zoia, *fiica puterii*, o răzvrătită, dar și o captivă, e descrisă atmosfera din grupul celor cinci prieteni, de seminție bucureșteană (tineri, agresivi, hormonal, romantici), pe tiparul portretistic al generației, trăind schizofrenic, asemenea romanelor “vulcanice” de altădată. În timp ce “mărturisitorul” bate îndârjit la mașină, o *Zvezda* sovietică, în plină vară (caniculară, se înțelege); iar Luminița (“curva”), plină de cogitațiuni, îi dezvăluie un mesaj secret: depinde cui te vinzi și cine e clientul. Încât, astfel sfătuit, va alege fuga, părăsind “moșia lui Piticu”. Acolo unde Zoia, “prințesa Diana a comunismului”, suportând prizonieratul “destinului de familie”, îi va cere ajutorul. Fiindcă “fiica faraonului”, normală și fascinantă, și ea supravegheată, constată că Tovarășul “a pierdut tineretul”. Și atunci *scriitorul tineretului*, cadonit cu o mașină *Olivetti*, e chemat să aducă un “ton nou” în presă; dar prezumtiva condiție de *ostatic* îl sperie, întrebându-se dacă e vorba de un capriciu sau un interes politic în această “iubire imposibilă”. *Domnișoara Tovarășul* îi rezerva rolul unei “anexe docile”; prins în malaxoarele sistemului, atras de afrodisiacul puterii, Petru Popescu refuză, alegând fuga. Într-o vreme în care Ceaușescu, urmând visul

Tovarășei, vrea să se impună, “să se măsoare cu lumea”, dovedindu-și “anvergura”. Iar *compașnerita* Zoia rămâne în cochilie, după o splendidă scenă amoroasă la Machu Picchu, în timp ce “supleantul”, redeschizând “geamantanul memoriei” și eliberându-se de îndoială, încearcă să spulbere șirul bârfelor bucureștene. Dincolo de minusuri, *Supleantul* este o carte îndelung visată, probând că succesul naște suspiciuni. Și care ar explica, parțial, și dezinteresul pentru recuperarea lui Petru Popescu. Am putea aminti filmul TV, realizat de Clara Mărgineanu, adunând “amintiri necenzurate” sau volumul lui Dinu Bălan (*Petru Popescu prins în istorie*, 2013), cu meritul, deloc mărunț, constatat de Alex Ștefănescu, de a nu mortifica o proză evanescentă. Plus puzderia de mistificări care au însoțit traiectoria fostului star comunist, un autor curajos, neîndoielnic, purtându-și “aura de supraveghere” și sperând, ca transfug, “cu ochii pe ceas” (un apel radiofonic la *Europa liberă*) că schimbarea nu va întârzia. Și, astfel, va putea reveni; chiar dacă “bătăușul cultural” Eugen Barbu îi parafase “necrologul politic” iar o declarație inventată, preluată și de Dorin Tudoran (via E.B.), îi puna în cârcă blamul adresat limbii (mică, necuprinzătoare etc.).

Apărut cumva “pe neașteptate”, în acel efervescent “răstimp radios” (ca să preluăm sintagma lui E. Negrici), “nărăvașul” Petru Popescu, devenit “stindardul unei generații”, afișând un aer viril, semnând *best-seller-uri*, impresionând prin alertețe și debit, s-a “desprins” de țara de baștină, iscând brutal ruptura; radiat și uitat acasă, și-a construit o viață nouă, o altă identitate, reinventându-se; pentru a reveni (prima vizită, în 1991), încercând a-și regăsi rădăcinile retezate. Aceste *reîncarnări* succesive, marcând “salturile” destinului ascund, desigur, un preț dureros, decontat prompt. Fiindcă, dincolo de faimă și confort, zbaterile și indecizia autorului nutresc un vis secret: cel de a fi / a rămâne *un scriitor român*, redescoperit în propria-i țară. Tonul *Întoarcerii*, ne asigură Petru Popescu, este cel al sincerității. Dar scriitorul, notează malițios C. Stănescu, se întoarce cu stângul. Cel care dăduse *Prins*, având ca prim cititor, în manuscris, pe Ion Negoitescu, acuzat că și-a uitat țara, vine acum cu o declarație de iubire. Nu doar revederea cu clanul Popescu, reculegerea la mormintele celor dragi, împăcarea cu tatăl ar explica această revărsare afectuoasă. Și pentru Iris, România, ca loc necunoscut și misterios, devine fascinantă. Cu o condiție, însă: să ne privim, fără scuze, pe noi înșine și să fim severi cu propriile noastre metehne. Fiindcă, ne avertizează Petru Popescu, a purta rădăcinile cu tine e un gest american. Or, semnatarul atâtor romane de succes și-a recucerit rădăcinile. Cu publicul, însă, e mai greu în *civilizația loisir-ului*. Fanii de altădată îl caută pe primul Petru Popescu, învăluit în ceața anilor tineri, acela care, “silit să fugă”, alegând între compromis și libertate, știa prea bine că, schimbându-și destinul, va suporta grele “pierderi colaterale”.

Disperările

1. (Stai prionit pe crucea din tine)

Stai pironit pe crucea din tine, nimeni nu te
îndreabă de ce sângerezi,
nimeni nu te înțeapă în coaste, în afara
durerilor tale din care tot vrei să fugi
și mai tare te afunzi.

Când observi nepăsarea, vezi de fapt
fața celor părășiți, lăsați la voia întâmplării,
întâmplare din care nu vor să iasă
pentru că nu și-au propus să ajungă undeva,
ci să rămână aici, unde își zidesc penitențe
care nu-i lasă liberi, dar îi fac fericiți,
așa cum sunt cei care cred că dețin totul,
iar totul este ceea ce ei știu. Atât de puțin,
adică o imensitate de fapte pe care nu și le asumă
ca înfrângere, ci ca pe o victorie într-o bătălie a lor
cu nimeni.

Și așa se topesc
pe furiș și dispar cum urcă fumul de acolo
de unde ei au tot coborât.

Tu părăsești crucea și mori pentru totdeauna
într-o viață imaginară.

2.

Pe fața de masă, fața ta obosită. Afară sunt ceilalți
ale căror fețe sunt bătute de vânt, udate de ploi.
Celelalte scaune sunt libere. Așa cum liber
este tot aerul de afară pe care
fețele lor fericite îl ating. Ei bănuiesc
doar că aștepti pe cineva. Și le dai doar parțial
dreptate, pentru că tu, cu siguranță, aștepti pe cineva,
dar numai tu știi pe cine, ei habar n-au.
Nu le vei spune niciodată. Poate va trece și pe la ei,
și singur va trece,
dar nu vor ști că a trecut și când. Masa lor
are fața veselă peste care stau coatele
sprijinind un fel de cer care se termină în gura
cu care tună și fulgeră.

*Tu bănuiești doar că în cerul lor se plimbă
același gând ca în cerul tău. Dar lor
nu le stă în gând gândul tău. Pari obosit
pentru că vii de departe și mergi și mai departe.
În fapt în același loc din tine. Poate că și
lor le este dat un astfel de loc, dar nu știu,
nu vor să se uite în ei, ci doar în afară
de unde iau doar ceea ce li se oferă
fără a da nimic în schimb. Ce să dea, de fapt?*

*Cercuri de viață mereu rostogolindu-se
prin spațiul acesta mic din imensul spațiu
despre care nu vor să afle nimic. Pentru că
ei știu totul, dar absolut totul și în mintea lor
nu mai încap nimic,
în inima lor nu mai încap altă inimă,
iar sufletul li se ascunde cu fiecare pas
până când îi părăsește fără să afle că au
avut așa ceva.*

*Dar ce importanță mai are,
când ești sigur că la masa ta ei nu vor sta
niciodată, pentru că fața ta obosită
așezată pe fața de masă obosită
nu îi îmbie cu nimic. Fug de tristețe și
habar n-au de disperare, ca fetele mari
când simt că cineva străin le intră în sânge
și habar n-au cum să-l numească,
bănuiesc doar și fac cruce, suspină adânc
ca și cum și-ar pironi sufletul ca pe o piele
peste coastele printre care ar putea fugi
dintr-o clipă într-alta. Când vor fi sigure
că așa va fi, se adună în ele
și-i dau nume acelui necunoscut care le-a
umblat prin sânge cu fericirea călătorului
care știe că mâine va fi și mai fericit în altă parte.*

*La altă masă, în altă parte unde se naște
o altă parte, până în clipa când prin ochi
se vede în tine firisorul de disperare la care
n-ai fi vrut să ajungi niciodată. Dar așa ceva
este imposibil și te împaci cu locul în
care ai decis să rămâi,
cu fața obosită pe fața de masă de pe care au
curs firimiturile atâtor vieți
de pe urma cărora n-ai aflat nimic, ai bănuț doar*

*și privești în deșert fericirea
care face din libertatea de afară
aerul pe care ai vrea și tu să-l respiri.*

Dar mâine va fi doar mâine.

MARIAN NICOLAE

regulă

*dacă fiecare poveste de viață s-ar transforma într-o poezie
lumea întreagă ar deveni o bibliotecă cu volume de versuri așezate cumiți
prin rafturi,
iar fiecare dintre noi am deveni poeți de o poezie, una singură...
dacă ar fi ca fiecare poet să aibă dreptul să scrie o singură poezie
așa, să ne imaginăm această regulă a unui regizor de exerciții stupide,
aș vrea să citesc doar nescrisele poezii, care n-au dreptul să se nască pe
foaie,
care umblă să-și caute un alfabet în ochii cu care privim cuvintele nespuse.*

meseria de Dumnezeu

*e greu să fii Dumnezeu...
aseară am fost un pic,
am fost în biroul Lui cu butoane și frâie,
l-am ajutat cu aranjarea universurilor prin raft,
fiindcă tocmai făcea puțină ordine.
m-am bucurat cu fiecare om în parte care râde
și-am putut putut să râd,
m-am îmbrăcat în tristețea fiecărui om
care tristețe se transforma fiecare
într-o piramidă a lui Keops
ce începea să mă strivească sub greutatea ei.
n-am putut suporta nici măcar o piatră,
bine că m-a scos Dumnezeu imediat de acolo
și a preluat El toată povara,
de la primul până la ultimul om din tabelele Lui
din care literele își rotunjeau albastrul înțelesului.*

amintiri de dincolo

*toate poeziile sunt deja scrise,
ele există acolo dintotdeauna,
noi oamenii pipăim ca niște orbi literele
care se joacă prin cuvinte cu lacrimile sfinților nenăscuți.
poetul moare în poezie
ca într-un rai de împrumut,
grăbindu-se astfel
să-l întâlnească mai repede pe Hristos.*

metamorfoză

*aseară când te-am întâlnit în Poezie
mi-ai sfințit versurile cu lacrimile Tale, Iisuse,
iar eu te-am răstignit în mine pe cuvinte
ca-ntre doi tâlhari
din care nu s-a mai pocăit apoi niciunul.
și deși zilnic scriu versuri
care văd lumina tiparului zâmbetului Tău
eu tot ciorna mototolită a unei poezii am să rămân
până când Tu o să mă treci pe curat.*

plinurile din goluri

*curând am învățat să uităm să naștem cuvinte,
plimbăm golul lăsat de fiecare cuvânt nerostit
pe la urechile fiecărui lucru
interesat să audă povestea mântuirii noastre.*

meseria de tâmplar

*mai nou
am început să bat cuie
pe pereții dinspre răsărit
ai versurilor mele
și-n ele agăț câte-o icoană,
așa încât toată pagina
arată ca o catapeteasmă
unde cuminți vin să se roage
cuvintele care urmează
să le folosesc
atunci când vorbesc cu Tine.*

smerenie

*aseară când tot cerul era o poezie
iar stelele căutau poeți să le invite prin versuri
m-ai chemat pe Muntele Sinai,
fiindcă tot vroiam și eu pentru mine niște tăblițe cu înscrisuri.
apoi m-am răzgândit,
de fapt aș vrea să fiu ca Apostolul Pavel un pic răpit
până la al treilea cer,
dacă s-ar putea în car de foc
și să fie și câțiva îngeri prin preajmă.
m-ar încerca și învierea după patru zile
dar rolul ăsta al dreptului Lazăr
mi se pare puțin cam riscant,
s-ar putea să uiți de mine ...
cred că mai ușor ar fi să-mi împart averea celor săraci,
ar fi mai convenabil, fiindcă tot nu am multă
și să-ți devin ucenic.
aș lua conștiincios notițe,
te-aș mai întreba unele chestii legate
de globalizare și tehnologie,
am petrece niște seri împreună cu apostolii Tăi
din care aș avea ce povesti toată viața.
dar Doamne,
nu știu dacă pot să mă urc cu Tine pe cruce
eu cred că abia pot să mor pentru mine
și n-aș vrea bilet la acest spectacol final
pentru Toma necredinciosul din mine,
pentru că nu sunt vrednic
a-mi da să suport
măcar zgomotul loviturilor de ciocan
din piroaiele bătute în mâinile și picioarele Tale Iisuse
care încă totuși se mai aude
chiar și în urechea mea
așa needucată cum este.*

***Stânca și primirea
îmbrățișării***

*Stânca adună schiturile
În harta ochilor,
Curioșii merg tiptil
S-o îmbrățișeze.*

*Vocea ei urcă în clopotnițe,
Cuvintele devin scânteii
Născute din zâmbetul
Vieții în valuri.*

*Lacrimile se topesc,
Înotăm în marea
Visurilor descătușate...*

*Stânca fulgeră
În săgețile de zbor,
Până în gât
Suntem iarbă și flori,
Ungem axa timpului
Cu scrâșnetul sângelui.*

*Zbaterea mea
Lăcrimând
S-așează în genunchi
Și devin stâncă.*

*Mă întreb:
Pe care parte a ei
Schitul îmi primește îmbrățișarea?*

Tămăduirea răătăcirilor

*Îngerii aduc pe poarta cerului,
Pe undeva, pe la Greșu,
O rază de lumină,
O pun în căușul palmelor
Și o infuzează
Cu sărutul buzelor tale.*

*Beau pe nerăsuflăte
Boabele fericirii
Cu ochii și inima...*

*Sufletul intră în jocul rațiunii,
Rațiunea urmărește
Zig-zagul fluturilor
Mânjiți cu aripi de curcubeu,
Albinele deviază orizontul
Vărsând peste noi
Clepsidra cu miere și polen.*

*Îți aduci aminte
Pe unde, și cum , ne-am tămăduit
Rătăcirile dulci?*

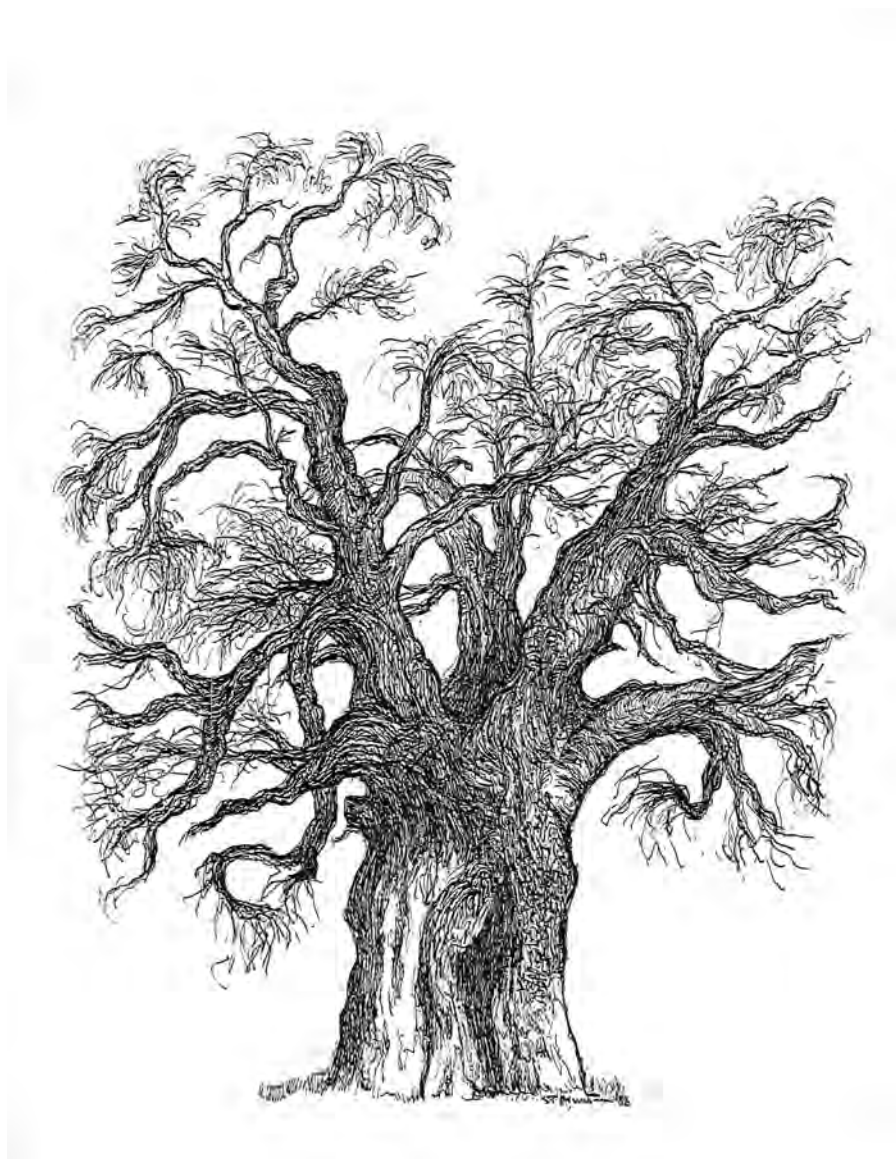
Tu, răspunde.

*Eu încerc să pătrund,
Pe aceeași rază,
Cu tine în brațele
cerului!*

Florile uitării

*Ușa de la capătul lumii
Este pentru ieșire
Sau pentru intrare?*

*Florile uitării
Cresc în amândouă părțile!*

Ștefan Munteanu

THEODOR CODREANU

Eminescu, între fizică și poezie

Pe la începutul secolului al XX-lea, Eugeniu Speranția spunea că acela în care Eminescu n-a pus nimic, ori nu este cult, ori nu este român. De aceea a și fost considerat Eminescu *poet național*, totodată – barometru între analfabetism și școlaritate, dar și între estetism și scientism, între disciplinar și transdisciplinar etc. Și un Ion Barbu a avut o minte genială, împărțind-o între poezie și matematică, dar n-a stârnit atâtea controverse precum mărturia că el, Eminescu, a avut dintotdeauna o preocupare *științifică și literară* (mărturie dintr-o scrisoare către Veronica Micle), ordinea celor două cuvinte având semnificația ei, ocultată sistematic însă de mai toți comentatorii săi. Ion Barbu ne-a ușurat identificarea prin dubla lui personalitate realizată în operă: matematician, sub numele de Dan Barbilian, poet – sub acela de Ion Barbu. Dar autorul *Jocului secund* a știut că despărțirea celor două domenii este “artificială” (la nivel de limbaj specializat) și ne-a atras atenția că poezie și geometrie se-ntâlnesc undeva în înalt, într-un loc luminos, între niveluri de Realitate, ceea ce abia transdisciplinariii contemporani au înțeles “jocul”. E singura cale de a evita confuzia punctelor de vedere, de a distinge în *disciplinar* potențele terțiului tainic ascuns, dincolo de rigorismul raționalismului cartezian al științei și esteticii. Fără o asemenea “concesie” translogică, oamenii de știință n-ar fi putut conveni niciodată că fotonul este, simultan, *corpuscul și undă*. Deși a trăit și a creat în plină ascensiune a fizicii cuantice, un geniu ca G. Călinescu n-a putut să se desprindă de zidurile disciplinarității, în ciuda strădaniei de a fi multidisciplinar și interdisciplinar, încât dorința lui de a practica o *critică totală* n-a ieșit din cadrele unei erudiții impresionante, însă, din păcate, atinsă de opacitatea acelor ziduri. Așa se explică de ce el a înțeles doar parțial geniul științific al lui Eminescu (a admis, bunăoară, competența în știința economiei), coroborându-i *fragmentarium*-ul fie cu diletantismul, fie cu simptomele produse de un imaginar sifilis, care a provocat nu doar tragedia ultimilor șase ani de viață (vezi intoxicația fatală cu mercur), dar și o îndelungată, inutilă controversă asupra vieții și operei poetului, prelungită până în zilele noastre. Slavici, care i-a fost în preajmă, de la Viena până la îmbolnăvire, spune în amintirile sale: “Nu era ramură și știință pentru care el n-avea, cum zicea, particulară slăbiciune, și când se-nfîcea în vreo chestiune, citea un întreg șir de cărți privitoare la ea.” Ieronim Barițiu aprecia că citea atât de mult și de divers, încât oricât de genial ar fi cineva, n-ar fi putut asimila tot ce parcurgea. Avea dreptate, căci Eminescu mai deținea un secret esențial, acela al vederii dincolo de livresc (“Nu e carte să înveți”, zice el în *În zadar în colbul școlii*), un simț

pe care, astăzi, îl numim transdisciplinar și pe care puțini îl pot înțelege, cu atât mai puțin disciplinari. În cartea sa, de la care am pornit aceste glose, profesorul de fizică Ioan Câmpan (*Eminescu, magul călător*, Editura Sigma, 2007), evocă o conferință a lui Octav Onicescu, de la Academia Română, consemnată de Edgar Papu. Cunoscutul fizician vorbise despre capacitatea vizionară, în spațiul științei, a poetului nostru. Iritat, răgușit, rigurosul disciplinar Șerban Cioculescu, aflat la prezidiu, l-a contrat la sfârșit: “A avut Eminescu sau nu bosă științifică?” Acad. Octav Onicescu a răspuns prompt: *A avut bosă umană...* Care este infinit mai importantă decât stricta specializare într-o disciplină ce te închide în carapacea narcisiacă, fie ea și de grup.

Exegeza eminesciană a lui G. Călinescu, de o amploare unică în cultura noastră, concurată doar de *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, este triumful geniului de romancier și de estetic al marelui critic. Cum ar fi reacționat însă Eminescu, în postura cu totul specială de poet național, de geniu tutelar al literaturii române, dar, în același timp, văzându-și preocupările științifice puse pe seama rătăcirilor minții sau ale diletantismului? Ne putem imagina, luând ca reper răspunsul lui Ion Barbu la capitolul pe care i l-a dedicat “divinul critic” în *Istorie...*: a doua zi, după ce a citit textul călinescian, indignat, a vândut exemplarul la anticariat! Călinescu nu înțelesese *esențialul*: anume că ermetismul barbian nu este unul filologic, ci *canonic*! Și asta fiindcă, prizonier al disciplinarității, recte al conceptului de *poezie pură*, criticul n-a văzut că marea poezie se înalță, în cazul său, spre *locul luminos* dintre algebra axiomatică/geometrie și poezie: *Întocma – dogma*. Care *dogmă* înseamnă ridicarea gândului uman dincolo de “poezia leneșă” (vezi *Oul dogmatic*) și dincolo de filosofia leneșă, de cadru cartezian (vezi *Eonul dogmatic* al lui Lucian Blaga).

De pe asemenea postament, Eminescu aparține deopotrivă literaturii și oamenilor de știință, iar exegeza celor din urmă nu este mai puțin importantă decât a celor dintâi. Iată de ce diversele discipline și reprezentanții lor au drept de acces în universul atât de complex al creativității eminesciene. Veți găsi studii, articole, cărți, multe dintre ele fascinante și profunde, care-l abordează pe Eminescu dinspre: poetică, jurnalistică, filosofie, filosofia istoriei, teologie, istorie, lingvistică, fizică, termodinamică, matematică, economie, drept, biologie, politologie, geopolitică, sociologie, sociogonie, astronomie, cosmogonie, antropologie, antropogonie, medicină, tracologie, indianologie, sanscritologie, mitologie, statistică, egiptologie etc. Dar nu e prea mult? vor zice, cu superioritate, monodisciplinari. Nu, fiindcă Eminescu este un geniu care apare o dată la un mileniu, deopotrivă de vizual și de auditiv (Tudor Vianu), care gândea *arheic* (creator al ontologiei fundamentale a *arheului*), în el fiind pământul de simboluri, precum pământul în ghindă (imagine a arheului dragă lui). Încercând să caute secretul personalității eminesciene, Edgar Papu n-a găsit altă explicație: “Virtual, Eminescu avea într-însul, anticipat, toate

potențele umane.” Dar asta a spus-o, în varii contexte, poetul însuși, adoptând doctrina *identității numerice* din budism: altfel zis, el, aidoma lui Shakespeare, avea darul de a se arăta în mii de fețe: “Ca Dumnezeu te-arăți în mii de fețe/ Și-nveți ce-un ev nu poate să te-nvețe” (*Cărțile*).

Eminentul profesor de fizică din Azuga, Ioan Câmpan, face mărturia, deloc singulară, că lectura operei lui Eminescu l-a transformat în alt om (“viața mea e alta”) ¹. I-a schimbat profund existența, ducându-l într-un luminiș al ființei de ordinul hristosferei. Crede că Eminescu însuși, aidoma lui Pascal, a trăit o asemenea *trecere*, între călătoria peste Carpați (octombrie 1866) și aflarea lui în portul Giurgiu (vara lui 1867). După ani îndelungați de zăbavă asupra textelor eminesciene, a simțit nevoia să-i aprofundeze gândirea privind problemele moderne ale fizicii. Așa s-a născut cartea revizuită și adăugită în noua ediție, cea din 2007. Autorul e conștient că poate să pară un intrus pe tărâmul eminescologiei și mărturisește, cu toată modestia de nefilolog, entuziasmat de gândirea “fizicianului” Eminescu: “Poate că am dramatizat prea mult expunerea; poate că stilul meu este cam necizelat pe alocuri; poate că lexicul este cam prea îngust... Eu nu sunt scriitor și sunt convins că valențele estetice, dacă ar fi fost, ar fi îndepărtat oarecum pe cititor de șirul ideilor. Nu trag alte concluzii, pentru că nu mă simt în putere. Acum ridicăți-vă din gânduri și nu uitați că v-am chemat într-un joc de fantezie gravă, iar dacă acceptați regulile, răspunsurile nu vor întârzia să apară.” ²

Să vedem, așadar, ce surprize ne oferă jocul propus de Ioan Câmpan. Mă voi opri doar la câteva aspecte care mi se par vrednice de atenție, chiar dacă unele au fost semnalate și discutate mai demult de către alții. Autorul trece în revistă numeroase cunoștințe ale poetului care atestă nu numai că era perfect familiarizat cu fizica vremii, dar că are uimitoare intuiții de viitor, recurgând la ceea ce specialiștii numesc *metoda experimentului mintal*, care duce la protocronii. Astfel (faptul a mai fost semnalat), noțiunea de cuant/ă, consacrată de Max Planck la 1900, îl atrage pe Eminescu, în spațiul fizicii, cu treizeci de ani mai înainte: “Electricitatea. Este același cuant de putere, care c-o repejune incalculabilă se preface într-un cuant egal în celălalt loc, fără a avea necesitate de-un substrat material suficient și proporțional pentru a se comunica. Curios lucru.” ³ Cuvântul este preluat de Eminescu din latinescul *quantus* (“cât”) și se referă chiar la cuantificarea *sarcinii electrice*, vizată, mai târziu, de *constantă* lui Planck și de termodinamica statistică a lui Boltzmann. Eminescu o tratează ca pe o mare enigmă (“Curios lucru”). Din această enigmă se va naște cea mai importantă știință a secolului al XX-lea – fizica cuantică. Eminescu duce modelul poetico-fizic al interacțiunii/toarcerii ondusculare (undă-corpusul) a razelor de lumină până la metafora grea

¹ Ioan Câmpan, *Eminescu, magul călător*, Ed. Sigma, București, 2007, p. 83.

² *Op. cit.*, p. 84.

³ Mss. 2267.

gheme de lumină, fenomen descris mai târziu de Einstein și Louis de Broglie. În același mss. 2267, poetul notează: “Să ne închipuim că razele soarelui ar fi ca niște fire subțiri de mătăasă, din care unele se torc drept, altele c-o ondulațiune din ce în ce mai mare. Ele dau de forța Pământului, moleculul atins de ele începe să se învârtască ca un mosoraș mic și le deapănă în jurul său. Toate organismele sunt asemenea unei depănători, cari prefac mișcarea în linie dreaptă – care ar fi infinit de lungă – într-o linie învălătucită împrejurul ei, ca la ghem. Gheme de lumină.” (Vezi și misterioasa sintagmă din manuscrise: *curba în infinit a universului*, consubstanțială *continuum*-ului cvadrimensional einsteinian). Ioan Câmpan recunoaște aici și efectul fotoelectric descris de H. Hertz, în 1877, dar și dualismul undă-corpusul, descoperit de Louis de Broglie, în 1924. Neavând la îndemână un limbaj științific evoluat, Eminescu se străduiește să-i extragă potențele din cel poetic. “Cititorul poate observa cum poetul nostru se străduiește să scrie românește, ceva care nu se mai scrisese încă până la el: descrierea fenomenului, corelații, terminologie (toate «poetic»)." ⁴ În cartea mea *Eminescu – Dialectica stilului* (1984), dar și în dialogul cu Mihai Cimpoi din 1989 (*Eminescu, Einstein și legile universului*), vorbind despre afinitățile dintre simultaneismul dinamic relativist einsteinian (cvadrimensionalitatea spațio-timpului) și acela eminescian, consideram că vizionarismul celor doi s-a manifestat, totuși, în limbaje diferite: Einstein în cel *fizico-matematic*, Eminescu în cel *poetic*, ultimul neavând egali în lirica modernă. Chiar și cu asemenea distincție n-am scăpat de sancțiunea disciplinarilor care au refuzat orice depășire eminesciană a sistemelor cosmologice platonician și kantian. Iată însă că perspicacele Ioan Câmpan mă contrazice, scoțând la iveală, din același mss. 2267, o formulă senzațională, dovadă că Eminescu nu a aprofundat în zadar limbajul fizico-matematic, după ce, în vremea școlarității de la Cernăuți ratase matematica din pricina profesorilor: “Vă voi arăta acum o altă formulă din manuscris, dar numai dacă vă țineți bine firea (atenție, fizicieni!): $v = m \times c^2$, unde c este numită de el «*repejunea finală*», adică viteza limită a propagării interacțiunii, ceea ce noi zicem că este viteza luminii. Nu mai conțesc cu semnele uimirii, pentru că sărmanul Einstein a produs celebra formulă $E = mc^2$ abia în 1905. Ce să cred? Că Einstein l-a citit pe Eminescu. A se observa coincidența asupra literei c (de la celeritate) la o distanță de 30 de ani în favoarea lui Eminescu. Cine mă contrazice? Contraargumentele de genul că, vezi Doamne, mc^2 este energia cinetică sau că Eminescu ar fi aflat această formulă de la alții în perioada vieneză nu se susține deloc. În primul rând, el știa că în varianta cinetică acest produs trebuia împărțit la doi (se găsește în alt text!), iar în al doilea rând, dacă formula ar fi circulat în mediile intelectuale anterior, fiți siguri că istoria ar fi consemnat-o cu mare vâlvă; și apoi, cine era și ce reprezenta Eminescu în

⁴ Ioan Câmpan. *op. cit.*, p. 19.

Viena anilor 1869-1872 ca să aibă acces privilegiat la ea? Eu nu am găsit nici o dovadă.”⁵ Așadar, formula este produsul miraculos al gândirii lui Eminescu!

De aceea, crede profesorul Câmpan, singura explicație ce ne-ar rămâne e că Einstein a avut acces la însemnările lui Eminescu, de unde ar fi preluat, tacit, ca să ne exprimăm eufemistic, formula eminesciană. Din această clipă, fizicianul de azi se trezește pe un teren extrem de alunecos, periclitându-și întregul demers al cărții. La postul B1 TV, s-a și produs o reacție radicalizantă, care asimilează cazul Eminescu cu acela al descoperitorului insulinei, savantul Nicolae C. Paulescu. Numai la gândul că Einstein l-a citit pe Eminescu, Ioan Câmpan ar trezi zâmbete strivitoare, cu atât mai mult, cu cât el se bazează doar pe *realitatea stranie* a formulei celebre, prezentă la Eminescu și la Einstein. Acest detaliu poate genera fel de fel de ipoteze fanteziste. Să încercăm a le spulbera din fașă, dându-i dreptate, într-o primă instanță, lui Ioan Câmpan, cu atât mai mult, cu cât el, în 2007, nu avea nicio dovadă că Einstein ar fi știut ceva despre existența lui Eminescu. Logic vorbind, Einstein ar fi putut privi prin manuscrisele lui Eminescu între 1902-1905, din clipa când Titu Maiorescu le-a depus la Academia Română. Ar fi putut și mai înainte, dacă l-ar fi cunoscut pe critic, dar așa ceva nu s-a întâmplat și nici despre vreo vizită la Academia Română a celebrului fizician nu se știe, din simplul motiv că nu există informații că s-ar fi produs. Și totuși una există: între 1902-1904, când încă Einstein “dibuia” lucrurile, Maurice Solovine, care locuise o vreme în România și cunoscuse opera lui Eminescu, l-a sfătuit pe Einstein să ia în considerație și vizionarismul unor poeți ca Eminescu, să le citească scrierile. Cum Eminescu fusese tradus în germană încă de Mite Kremnitz, Einstein putea să-l citească pe român, la îndemnul lui Solovine. (Mai mult, începând cu 1902, Eminescu intră în atenția studiilor academice din Germania, în istorii de literatură universală și chiar teze de doctorat: Leipzig, 1902, Wittenberg, 1903, Tübingen, 1911, Frankfurt, 1912, Leipzig, 1923 etc.⁶). A doua informație, cu mult mai consistentă, datează din anii '20 ai secolului trecut, despre care avem dovezi sigure că Einstein l-a citit pe Eminescu, ceea ce încă foarte puțini români știu.

O “restituire” consemnată de *Jurnalul literar*, în 2006, dezvăluie faptul “senzațional” că Einstein a aflat, de la o colaboratoare și prietenă evreică a lui, din România, despre tulburătoarea viziune eminesciană în spiritul teoriei relativității. Așadar, o a doua semnalare a vizionarismului eminescian către Einstein! Este vorba de Melania Șerbu, o admiratoare a lui Eminescu. Aceasta a purtat, începând cu 1928, o bogată corespondență cu Einstein. I-a scris acestuia că viziunea lui Eminescu din nuvela *Sărmanul Dionis* seamănă izbitor cu relativismul einsteinian. Tânăra i-a

⁵ *Ibidem*, pp. 19-20.

⁶ Vezi Dumitru Copilu-Copilin, *Eminescu universalul*, Editura Bibliotheca, Târgoviște, 2015, p. 115.

reprodus, prin traducere, pasaje din nuvelă. În răspunsul său, Einstein îi atrage atenția că e nevoie, pentru a stabili o relație convingătoare, de cunoștințe de matematică și de fizică. Însă Melania Șerbu nu cunoștea, se pare, tocmai preocupările eminesciene din manuscrise și nu sunt dovezi că ar fi apelat la alte texte, neștiind că poetul năzuia să formuleze chiar o “teorie a ecuațiunii universale”, preocupare centrală a gândirii lui Einstein în acea vreme. Probabil că această idee l-ar fi putut interesa și influența pe Einstein. În *Sărmanul Dionis*, Einstein și Louis de Broglie ar fi putut vedea ilustrat, într-o viziune artistică, “paradoxul gemenilor”, imagine strâns legată de teoria *continuum*-ului spațio-timpului cvadrimesional.⁷

Cum însă lucrurile sunt greu de decelat, singura explicație a “plagiatului” einsteinian ne-o oferă tot Eminescu, explicație știută, de altfel, și de Ioan Câmpan, dar nepusă în ecuație. În mss. 2285, poetul este optimist în ceea ce privește progresul în cunoașterea adevărului: “Progresul, îndeosebi cel științific, nu constă atât în descoperiri noi, cât în descifrarea a ceea ce intelectul nostru subiectiv a încifrat în natură... Este în afara oricărei îndoieli că omul va ajunge cândva în posesiunea adevărului deplin și a gândirii deplin corecte.” Și o directă referință la pancronia sau la diacronia unor descoperiri: “De ce, când cineva (oricine ar fi) citește biografia unui geniu, cearcă a găsi, încifrează chiar, trăsături ale individualității sale în acele trăsături mari ale unui bărbat însemnat? Fiindcă într-adevăr în fiecă organism omenesc sunt potențial coardele omenirii întregi. Nu vorbim de treaptă – acestea sunt infinite. Poate că de acolo se explică plăcerea ce oamenii o găsesc în opera poezilor, și de acolo coincidența cea adesea uimitoare în pasaje, ba în cugetări organice întregi, a autorilor celor mari. Este același om care trăiește în toți, și naturi inferioare cred cum că s-au plagiat unii pe alții, pe când poate nici nu s-au citit...”

Oare nu este și cazul lui Einstein în raport cu Eminescu? Einstein a avut revelația acelorași adevăruri eminesciene, grație geniului său, dar într-un alt stadiu al *progresului* spre adevăr, beneficiind de limbajul mai evoluat al fizicii, având ca precursori imediați pe Max Planck și pe Ludwig Boltzmann, ultimul trecând printr-o dramă existențială provocată de conservatorismul fizicii clasice, experiență trăită, pe alt plan, și de Eminescu, ambii fiind împinși într-o depresie bipolară distructivă. Problema reală nu e de a vedea în Einstein un “uzurpator” al geniului eminescian (teză ridicolă, dacă nu absurdă), ci de a recunoaște măreția amândurora, ceea ce, din păcate, cu Eminescu, posteritatea a fost nedreaptă. Adevărul progresează, din fericire și-n ceea ce privește recunoașterea meritelor științifice ale poetului nostru. Începuturile, în ce privește fizica,

⁷ Cf. Mircea Valeriu Diaconescu, „De la Eminescu la Einstein – povestea unei iubiri în timp și spațiu”, în *Jurnalul literar*, serie nouă, an. XVII, ianuarie-martie, 2006, pp. 14-15.

fuseseră făcute de personalități excepționale precum Octav Onicescu, Aurel Avramescu, Andrei Dorobanțu, Mihai Drăgănescu (care l-a recunoscut pe poet drept principal precursor al *ortofizicii*), Petre Osiceanu, care a publicat în 2010, la București, cartea *Eminescu și concepte fundamentale ale fizicii moderne: Timp, Spațiu, Univers* ș.a. Ioan Câmpan și alți profesori mărturisesc că predau fizica, în liceu, și după textele lui Eminescu. Dar fenomenul se întâmplă și-n Universitatea Yale, New Haven, Connecticut, din Statele Unite, datorită Prof. univ. Dr. Nicholas Andronesco.

Ioan Câmpan identifică și alte surprinzătoare intuiții eminesciene pe tărâmul fizicii. Se cuvine a le trata cu aceeași detașare și înțelegere, dacă nu vrem ca efectele să fie contrar așteptărilor.

Viorel Grimalschi, *Cuviosul Saharov*

Horia Bernea la Ipotești

Relația lui Horia Bernea cu Ipoteștii a început odată cu participarea acestuia la Tabăra de pictură și grafică *Ștefan Luchian*, ediția din 17-31 august 1998.

Înainte de a avea o discuție cu dânsul în acest sens, rămăsesem cu impresia că e un om cu o personalitate aparte și întrucâtva dificil de abordat. Avusesem o întâlnire accidentală cu artistul, atunci director al Muzeului Țăranului Român, când, împreună cu arhitectul sucevean Constantin Gorcea, vrând să vizităm mult lăudata expoziție, l-am întrebat dacă ne-o poate prezenta cineva. S-a uitat îndelung la noi și după ce ne-am prezentat a spus că expoziția este organizată în așa fel încât vom înțelege totul fără nici o prezentare. Așa a și fost, dar modul în care ne-a tratat (cam de sus și cu oarecare ironie) m-a făcut să-l cred un om dificil. M-am lămurit mai târziu că într-un anume fel, chiar era, dar numai într-un anume fel și numai atunci când băteai câmpii...

Așadar, am făcut un drum special la București pentru a-i oferi invitația de a participa la tabără. M-a primit cu interes și după ce ne-am mai dezmoșit în discuții, cu căldură. Fapt care pe mine m-a mirat, iar pe noi ne-a apropiat. L-am găsit lucrând la revistă, într-o încăpere separată de biroul directorial, lucru care la început m-a derutat întrucâtva, știindu-l întâi de toate director... bucureștean. Pe de altă parte, lucrul acesta m-a bucurat, făcându-mă să mă simt mai aproape de atmosfera de lucru, nu de un director gomos, la al cărui birou, preluat după modelul partidului comunist, îți trebuia câteva minute să ajungi și să dai mâna cu tovarășu'. O masă întinsă, plină cu desene care trebuiau aranjate puse în pagină, în revistă. M-a invitat să stau la masa la care lucra stând în picioare, pentru a avea o viziune de ansamblu. Apoi s-a așezat și a stat de vorbă cu mine pe îndelete.

După ce i-am spus pentru ce-am venit, a stat întâi să se gândească, apoi mi-a relatat în cât de multe era angajat, așa încât am convenit să organizăm tabăra și în funcție de perioada sa liberă, pentru că era interesat de Ipotești. După ce m-a chestionat ce alți invitați mai avem, a recomandat și el pe Mihai Sârbulescu și Suzana Fântânariu, așa încât, participanții din anul 1998 au fost următorii: Horia Bernea, Radu Cotișel, Mihai Chiuaru, Suzana Fântânariu, Ștefan Găvenea, Liliana Grecu, Victor Hreniuc, Letiția Opreșan, Horia Paștina, Augustin Ion Pop, Teodor Rusu, Mihai Sârbulescu, Vasile Tolan, Vasile Doru Ulian, Corneliu Vasilescu și Maria Neacșu. Cu unii avea o prietenie (de suflet, dar și de meșteșug) mai veche, așa cum era cea cu Vasile Doru Ulian. Cum pe atunci organizam tabăra împreună cu cei de la Botoșani, Horia Bernea a intuit imediat disensiunile și opticele diferite

dintre Memorial și Filiala U.A.P. locală, așa încât i-a tratat în consecință pe participanții locali, zicându-mi într-o seară de-a dreptul: *fă, domnule, singur ce ai de făcut!*

Mai trebuie spus că la vremea aceea Memorialul de la Ipotești era în plină înfăptuire și ca să treci de la singurul obiectiv turistic (o casă memorială) la alte câteva (Biblioteca Națională de Poezie, Muzeul nou, Casa țărănească de epocă, un amfiteatru în aer liber, casele pentru cazare, toate în construcție), pe o suprafață de trei ha., nu era atât de ușor să organizezi concomitent și alte activități. Atunci o făceam din instinct și din cinste, acum sunt mulțumit că le spuneam invitaților încă de la început care era stadiul noii instituții și ce grad de confort le putea oferi. Nimeni dintre cei invitați nu a strâmbat din nas. Cu Horia Berna am avut de la început o relație cinstită, așa încât, după ce a văzut întregul spațiu al Memorialului, a hotărât să lucreze într-una din camerele casei țărănești, fosta casă a ultimei proprietare a moșiei Eminoviceștilor, o casă unde programasem atunci organizarea unei expoziții de icoane pe sticlă, urmând ca obiectivul să poarte numele *Casa icoanelor*.

Mai târziu am organizat în ea o expoziție etnografică de specific local, care să redea atmosfera unei case țărănești din epoca copilăriei Poetului. O casă țărănească, având două camere pe laturi, un hol pe mijloc, cu pridvor și o prispă ceva mai înaltă, în față. *Aici mă simt în largul meu să pictez. Nu pot picta oriunde!* Îmi spunea adesea, când mai făcea câte o pauză, deși ziua lucra neîntrerupt, căci îl mai întrebam din când în când ce credea el că mai trebuie făcut pentru ca viitorul Centru de cercetare ipoteștean să arate cât mai atractiv. Mă sfătuia să umplu pereții goi din clădirea Noului muzeu cu tablouri, afișe, *orice e de bun gust, numai să nu mai lăsați pereții goi. E deprimant!*

La rândul meu, respectând sfaturile și sugestiile artistului, graficiană Liliana Grecu, o profesionistă în materie, a materializat aceste lecții indirecte, pe care mai târziu le-a tot îmbunătățit. Participantă și ea în tabăra mai sus menționată – ocazie fericită s-o cunoască –, mai târziu, mi-a mărturisit că ar lua-o la *Muzeul Țăranului*, la București. *E păcat să se piardă aici, în provincie...* Știind numai eu cât de greu luptasem pentru angajarea unor specialiști, (atunci se pune și problema navetei Botoșani–Ipotești), faptul nu îmi venea tocmai la îndemână, dar, dacă ar fi fost să fie (și să nu intervină moartea prematură a artistului), atunci nu m-aș fi împotrivit, așa cum n-am făcut-o niciodată, în tot timpul cât am condus Memorialul Ipotești–Centrul Național de Studii *Mihai Eminescu*.

În spațiul *Casei Papadopol*, pictorul făcea un bun tandem cu Horia Paștina, care picta în camera alăturată, dar faptul care mi-a rămas în minte ca un reper în ceea ce privește atmosfera acestei case (fosta casă a ultimei proprietare a moșiei Eminoviceștilor), a fost acela că încă din primele zile, Horia Bernea m-a rugat ca la anexa existentă să fac și un grup sanitar, căci îi era *peste mână* să treacă de la cazarea modernă a noii clădiri, la *căsuța*

aceasta autentică, în care te simți ca acasă. Propunerea era de bun augur, întrucât se subînțelegea că îi prieste atmosfera și că, implicit, va dori să participe la tabără și la celelalte ediții. În anul următor am făcut toate eforturile și am materializat dorința expresă a pictorului, dar, din păcate, artistul n-a mai avut parte să locuiască unde își dorea cu atâta ardoare, căci la Ipotești, el a mai fost o singură dată, stând doar o zi, cu Ion Caramitru, în calitate sa de ministru al culturii, când organizam expoziția Noului muzeu *Eminescu*, expoziție rămasă și astăzi neterminată din cauza îngustimii și neprofesionalismului celor care conduc astăzi instituția.

Revenind la tabăra organizată la Ipotești în 1998, având un program foarte încărcat, Horia Berna a fost nevoit să se întoarcă imediat la București, așa încât n-a participat la vernisajul de la finalul taberei. A lăsat, însă, o lucrare: *Studiu peisaj*, pictură pe pânză, nefinalizată.

Seara, atmosfera era una cât se poate de instructivă: se adunau cu toții la masă, apoi, în fașa unui pahar cu vin se dezbăteau teme dintre cele mai atractive. Îmi aduc aminte de discuția ceva mai prelungită când după ce a venit vorba de care dintre cele două categorii de artiști beau mai mult, artistul a povestit cum operat fiind în Franța, primul lucru pe care i l-a spus doctorul, soției artistului a fost acela că *poate să bea la masă și câte un pahar, două cu vin*. Spusese acest lucru, deși nimeni nu-l întrebese. S-a distrat toată lumea copios, apoi discuțiile au revenit în albia lor... profesională. Discuțiile erau interesante, căci se adunau în jurul provocărilor lui Horia Berna, care, deși nu fusese numit oficial directorul taberei, din motive strict organizatorice, în fapt toată lumea îl cota ca atare.

Excursiile de la Ipotești, cu toți participanții taberei, la Vorona, locul de baștină al mamei lui Eminescu și la Coșula, unde încă mai rezistă vechea cetate și un schit călugăresc, au lăsat impresii și urme, pentru care seara se schimbau opinii. În serile când toată lumea era la un loc, se discuta despre arta sau non arta graffitti-ului, despre viețile întortocheate ale marilor artiști români, unii foști studenți ai participanților, despre pictori români și despre ideile lor. Lui Horia Bernea îi erau respectate opiniile. Nu se lăsa ușor contrazis, căci replicile veneau tăioase una după alta, cu argumente în regulă, încât interlocutorul ceda vrând, nevrând. Din discuțiile de peste zi se vedea că îi priesc excursiile, căci se cunoștea că îi plac țăranii cu toate ale lor...

Studiul de peisaj nu este altceva decât o sublimare a peisajului ipoteștean. O imagine luată din pridvorul casei Papadopol asupra căsuțelor din vale, imagine ce aduce aminte deopotrivă de imaginea *natalei vâlciori* din poetica eminesciană. E greu de deslușit un artist și cu atât mai mult unul ca Horia Bernea, căci în spatele omului dur, adesea foarte tăios, stă ascunsă o sensibilitate accentuată pe care o poți citi cu preponderență în operă. Micile sale bizarerii comportamentale nu erau unele de frondă, ci unele care aveau motivații interioare greu de presupus din afară, dar care nu erau, pentru cine știa să le-nțeleagă, nici ostentative, nici făcute pentru a epata. Omul avea să se împlinească numai în armonie cu artistul, iar artistul avea alte căi de comuniune cu lumea. Așa era el. Atunci când vorbea despre achizițiile muzeale, spre exemplu, nimeni nu mai zicea nimic. A povestit într-o seară cât de înguști la minte sunt cei care aprobau aceste achiziții. Cum miniaturile și caietele cu versuri ale sălișteanului Picu Pătruț (1818-1872), de o valoare inestimabilă erau în prag de a nu fi achiziționate pentru că erau prea scumpe. *Nici o sumă de bani cât casa nu trebuia pusă la îndoială când ai norocul să găsești un lucru rar pentru toată Europa! Așa se întâmplă când ai de-a face cu contabilii...* Poate că tocmai de aceea iubea oamenii simpli, așa cum făcea și Eminescu, atunci când chiar pe locurile acestea, le căuta compania... Despre acest Anton Pann al Ardealului a vorbit o seară întreagă, aflând mai mult decât se scrisese până atunci... A fost un regal de interpretări și date despre Procopiu Pătruț, acest artist-țaran, fără școală, cu o bibliotecă religioasă fără seamăn pentru vremea aceea (200 de volume) și cu un simț natural al artisticului cu totul ieșit din comun. A murit crâșnic al Bisericii Mari din Săliște, localitate pe care n-a părăsit-o niciodată.

Îmi aduc aminte cum am reușit, după ce ne-am cunoscut mai bine, să-l contrariez, când, singuri fiind și sub îndrăzneala provocată de un vin bun, l-am contrazis. Era, în astfel de situații, nu numai mirat, dar contrariat de-a dreptul. Uneori, atunci când avea dreptate, chiar revoltat. Privea cu superioritate sfatul meu de a nu se opera pe cord deschis, chiar dacă operația va fi făcută în străinătate. Îmi spunea că e o idee depășită aceea de

a nu interveni acolo unde natura a dat greș. Din nefericire s-a văzut că am avut dreptate. Tare n-aș fi vrut să constat acest lucru. Poate ar mai fi avut timp...

Dacă știai să privești în adâncul sufletului acestui om înzestrat, Horia Bernea avea un mod aparte de a aprecia oamenii – și cu atât mai mult pe cei foarte talentați. Nu o făcea în fața lor ca să-și întărească el prestigiul, dar dacă se întâmpla să-i placă ceva, atunci nu prididea să arate și celorlalți ceea ce respectivul autor realiza. Așa proceda de fiecare dată când vedea ceva bine realizat: știu din spusele fostei secretare de la Muzeul pe care artistul îl conducea, că atunci când primea de la Memorialul ipoteștean câte o felicitare concepută de graficiană Liliana Grecu, nu mai prididea să o arate colegilor, satul, probabil de convenționalele (și uneori stupidele felicitări standard), zicând: *iată că se poate și în provincie! De ce ziceți că nu se poate? Uitați-vă!*

Cum, din păcate, astăzi graficiană nu mai păstrează prototipurile felicitărilor trimise, trebuie spus că era vorba de o felicitare făcută pentru Sărbătorile Pascale din anul 2000, realizată dintr-un carton special bordo și hârtie filigran imprimată. Pe copertă era lipită o fâșie îngustă de hârtie ecru imprimată cu imaginea unei candelă aprinse (din biserica satului, cea mare construită la inițiativa lui Nicolae Iorga și Cezar Petrescu în amintirea Poetului), iar textul era scurt: *Hristos a înviat!* O cruce mică schițată (în stil Horia Bernea) dedesubt. În interior era lipită o hârtie filigranată ecru de dimensiunea felicitării, imprimată cu finalul poemului *Înviere* (reproducere dintr-o pagină de manuscris eminescian).

Discutând acum cu Liliana Grecu, după trecerea unui deceniu și jumătate de la pierderea artistului, aceasta îmi mărturisește cu adâncă evlavie că *în același an se editase un set de pliante prezentate într-o mapă personalizată, de aceeași dimensiune, cu ilustrarea prin text și imagine a celor două biserici de la Ipotești, casa memorială, satul, pădurea și lacul, însoțite în preambulul fiecăruia de un fragment din poemul «Floare de tei».* Primise și Horia Bernea un exemplar, iar la vernisaj mi-a mărturisit ca îi plăcea mult stilul în care era realizată o hotarnică (din 1851) reprodusă pe prima pagină a unuia dintre pliante. Tot atunci, la vernisaj, a dăruit câteva exemplare dintr-un mic volum apărut la Humanitas în același an, cu «Tatăl nostru» și «Crezul» în 10 limbi (ilustrat cu desene și acuarele Horia Bernea). M-am bucurat să primesc și eu atunci un volum și încă cu dedicație... Îl păstrez cu sfințenie și îl răsfoiesc din când în când cu infinită admirație. Am aflat foarte târziu de problemele de sănătate pe care le avea, iar la plecarea lui dincolo am suferit ca la pierderea unui om apropiat, de neînlocuit, de la care mai aveam cu toții atât de mult de învățat.

După trecerea anilor, când lucrurile s-au mai așezat, sunt sigur că graficiana Liliana Grecu ar fi lucrat și astăzi la muzeul bucureștean, conceput de Horia Bernea și premiat cu prestigiosul premiu pentru cel mai bun *Muzeu European al Anului* (1996), căci într-o discuție mai apropiată cu artistul, acesta a ținut să-mi spună acest lucru, păstrând totuși decența intelectualului, căci interogația era pusă în așa fel încât să i se confirme (sau nu) eventualul meu acord, la care atunci, ca și acum, nu m-aș fi împotrivit căci era vorba de afirmarea și voința unui artist, nicidecum de orgoliul meu de a fi (sau nu) părăsit. Bernea a apreciat mult răspunsul meu, accentuând faptul că numai un om deschis și generos poate avea o asemenea atitudine, mărturisindu-mi cu exemple cum majoritatea directorilor de muzeu găsesc suficiente argumente să poată băga bețe în roate, chiar atunci când în fapt e vorba de destinul unui artist. S-a uitat la mine pe sub sprâncene și a zis doar atât: *poate găsiți un altul la fel de bun, tot de acolo, din zonă...*

Cum la Ipotești principală atracție turistică consta atunci doar în vizitarea casei memoriale, am luat hotărârea de a organiza un muzeu nou, dedicat *poetului național*, așa cum ar fi meritat de mult omul reprezentativ al culturii noastre. Înfăptuirea muzeului este legată de personalitatea lui Horia Bernea. Și iată cum. După ce o comisie formată din specialiști din domenii diferite a fost trimisă de Ministerul Culturii, la Ipotești, căci se pregătea *Anul Eminescu*, și după o prezentare nefericită a unui arhitect ieșean a ceea ce urma să fie Noul muzeu *Eminescu*, proiectul n-a convins pe nimeni din comisie. Arhitectul în cauză pusese în spațiu total nefericit ideea tematicii.

După plecarea comisiei am cerut o prealabilă audiență, explicând ministrului Culturii ceea ce voiam să facem la Ipotești, prezentându-i o tematică consistentă, întocmită pe câteva bune pagini. După ce a ascultat pledoaria mea, Ion Caramitru mi-a a spus franc: *părerile sunt împărțite în legătură cu tematica... Să știi că unii te ridică în slăvi, iar alții spun că e o trăsnaie fără margini. Eu nu mă pricep la astfel de lucruri, căci nu e specialitatea mea* – a continuat ministrul, dându-mi o satisfacție ascunsă. *Am, însă, încredere într-un singur om, din acest punct de vedere. În Horică Bernea, directorul Muzeului Țăranului Român.* L-a sunat imediat, iar înainte de a vorbi cu acesta, a adăugat: *dacă el zice da, atunci așa rămâne, dacă, însă, zice că tematica nu e pe măsură, atunci renunțăm!*

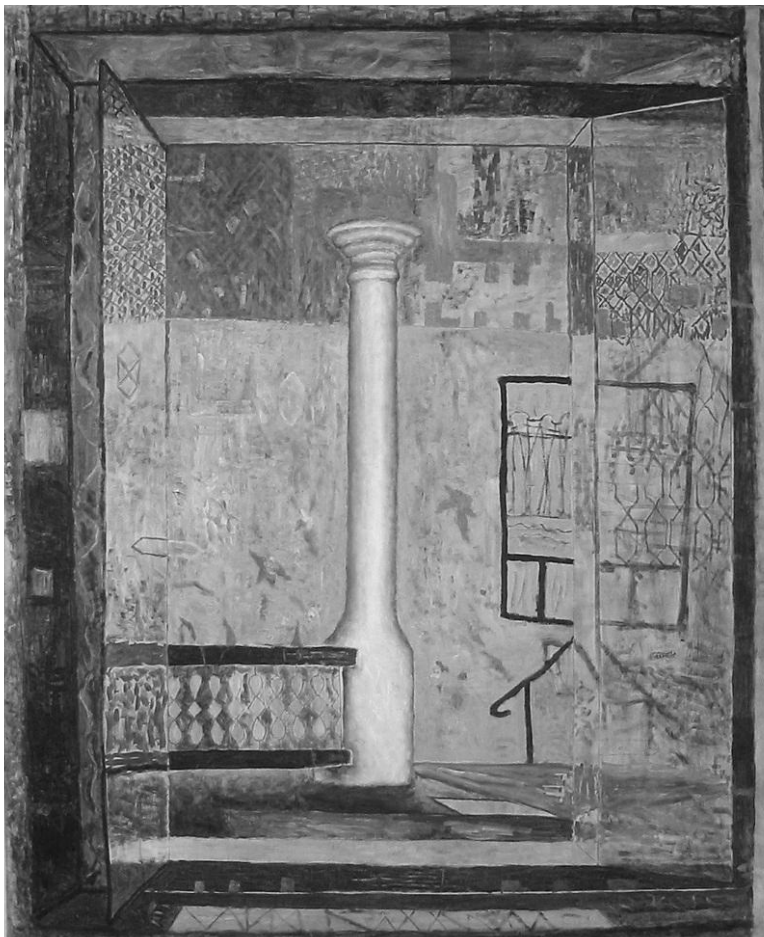
Caramitru îmi explică succint situația și-l roagă să mă primească și să se uite neapărat pe tematica adusă de mine. Horia Bernea mă primește imediat și după ce citește mai mult de jumătate din pagini, mă întreabă dacă numai eu am lucrat la ea. După câteva întrebări pe care mi le adresează pentru a verifica dacă nu mi-au făcut-o colaboratorii, Horia Bernea îmi spune că am o privire tridimensională a spațiului, *ceea ce-i foarte rar la un filolog* și mă întreabă cine nu mă lasă să fac un astfel de muzeu, căci *dacă va ieși după tematică, va fi unic în țară între muzeele de literatură!* – mai

adaugă. Când îi răspund că cei de la *onor' minister*, pictorul îmi răspunde fără ezitare (ne cunoșteam, de-acum!): *ăia de la onor' minister sunt niște boi! Așa au procedat și cu mine înainte de a primi premiul pentru muzeul ăsta, iar după aceea nu mai conteneau cu laudele! Așa că ia și fă muzeul cum ți-ai propus, căci ai girul meu!*

Renunț la arhitectul ieșean și iau legătura cu arhitecții Constantin Gorcea și Constantin Stroescu de la Suceava, arhitecții agreați de comisia de la minister, așa încât, impulsivat și de îndemnul lui Horia Bernea, după primele planuri de organizare a spațiului noului muzeu, ne întâlnim cu pictorul la el acasă, undeva în afara Bucureștiului. Atunci am înțeles de ce îi plăcea atât de mult casa Papadopol de la Ipotești. Ne-a primit undeva pe terasă de lângă casă. Un exterior acoperit, cu pereți din bârne văruiți și neprelucrate, cu vegetație cât cuprinde. Lumină foarte bună și foarte clară. Ne primește cu ursuzenie. Se uită pe schițele viitorului muzeu. La început părea că nu-i place nimic, dar era concentrat să citească mai în adânc ceea ce-i adusesese arhitectul sucevean, Constantin Gorcea.

Încet, încet se relaxează, dar întrebările puse arhitectului sunt cam agresive. Abia după ce se lămurește cu sine este foarte încântat și mai apoi, bucuros. Discutăm pe marginea tematicii: apreciază colaborarea dintre tematică și punerea ei în spațiu. Ne servește cu vin, discuțiile se largesc până când ajung la amănunte semnificative: spațiul tridimensional, simbolistica muzeului, obiectele care să sugereze nu să numească etc. Se interesează în mod special de obiectele care urmează să le așezăm în muzeu, remarcând faptul că *și o cutie de conservă este bine venită, dacă e așezată la locul ei*. Fără să vreau îmi aduc aminte de o asemenea cutie pusă pe plita unui cuptor țărănesc din chiar expoziția creată de artist, la Muzeul Țăranului. *Dacă va ieși așa cum îl văd eu din schițe, atunci va fi unul de excepție în România! Muzeele noastre sunt făcute toate după tipicul comuniștilor, încât nu-ți trebuie decât să aprinzi un chibrit și să le dai foc! N-ar fi nici o pierdere!* Plecăm având convingerea întărită cu sânge de artist că vom realiza un muzeu unic între cele de literatură din țară. Apreciază colaborarea noastră. La plecare ne spune că trebuie să se apuce de treabă, arătându-ne șevaletul...

Spuneam mai înainte că în anul 2000, anul Centenarului *Eminescu*, Horia Bernea a mai venit odată la Ipotești să vadă dacă noul muzeu, atunci în lucru, este pe măsura așteptărilor. Îl solicitase ministrul Ion Caramitru, care era curios să audă verdictul maestrului. Horia Bernea, nu numai că a lăudat organizarea spațiului muzeistic, dar a pus mâna personal și a mai schimbat locul unor obiecte, punându-le în valoare cu multă abilitate și profesionalism, fără să argumenteze. O făcea tăcând, concentrat la cum arată noul loc al obiectului. Omul acesta *vedea* lumina și simțea locul potrivit al fiecărui obiect, căci, explica, *numai în acea lumină și în acel loc* obiectele sunt la ele acasă. *Altfel, ele nu au ce căuta într-un muzeu!* De altfel, ele așa au rămas până astăzi. (E de mirare, căci întotdeauna se găsește cineva care să strice tot ce a făcut bun cel de dinaintea ta, pentru a

pune în loc o porcărie!). În stadiul acela a rămas și întregul muzeu, adică parțial aranjat, organizat prin sugestii și simboluri, referitoare la viața și opera lui Eminescu.

Dar ceea ce a fost esențial pentru această vizită, a fost faptul neașteptat că la propunerea mea am convenit cu artistul, ca după trecerea unei punți-piramidă simbolice, înspre spațiul dedicat creației eminesciene, pe peretele din stânga, artistul să picteze una din *coloanele* sale, ca semn distinctiv al unirii simbolice între cer și pământ, al sugestiei întrepătrunderii lumii ideatice a creației eminesciene cu lumea reală a vieții, sugerate în spațiul muzeistic ipoteștean prin trecerea de la “viața” *Junimii* la opera în proză, *Făt Frumos din lacrimă*. Pictorul, contrar obiceiurilor sale, a acceptat imediat propunerea.

Am stat o vreme destul de îndelungată în muzeu, discutând, plănuiind, rearanjând ideatic unele spații; atunci am convenit să punem crengi în spatele pânzei care însoțea peretele pe lungimea spațiului dedicat creației. A acceptat ideea arhitectului, deși a rămas pe gânduri... Horia Bernea era preocupat în mod deosebit de cum se vor realiza colțurile din muzeu, care existau din abundență, întrucât clădirea era una improprie unui muzeu, căci în fapt ea era un “bloc de locuințe cu spații comerciale”, proiect tip, sub a cărui mască, stând lângă proiectant, am modificat tot ce se putea modifica pentru a adapta spațiul celor trei nivele într-unul muzeistic. Toate acestea pentru că înainte de 1989, “tovarășul Ceaușescu” interzisese orice construcție destinată spațiului cultural, cum, de altfel, interzisese orice în afara laudelor aduse “conducătorului iubit și a genialei lui soții, savantul de renume mondial...”

Am trecut apoi, împreună cu artistul, noi singuri, în clădirea Bibliotecii Naționale de Poezie, discutând aplicat despre semnificația coloanei în muzeu. Îi plăcea foarte mult ideea muzeului, cât de *aerisit* este, ce puteri ascunse dau unele simboluri și cât de *netrebnice* sunt expunerile de tip muzeu comunist, unde *te uiți la infinit pe pereți*, iar la urmă nu te alegi cu nimic. Se cunoștea că făcuse înainte de toate, matematică. Atunci i-am expus ideea mea, furată oarecum de la Muzeul Țăranului Român, idee care se concretiza în următoarele: la finalul vizitării muzeului, pe pardoseala din hol, să fie puse citatele cele mai stânenitoare despre opera lui Eminescu, de la Grama până la elucubrațiile contemporanilor, citate acoperite cu o rășină specială, pentru a fi călcate în picioare de către toți vizitatorii. Artistul s-a bucurat mult de idee, a îmbrățișat-o și a zis s-o pun în practică cu orice preț, căci *asa merită toți nemernicii ăștia*. O spunea cu nedisimulată revoltă. Apoi a adăugat: *fiecare cu nemernicii lui!* Contrar a ceea ce se întâmplă cu artiștii plastici în atari situații, discuția a revenit la pictarea coloanei din muzeu, încheindu-se firesc, fără a se vorbi de nici o recompensă. De nici o plată.

Stabilisem să vină din nou în perioada următoarei tabere la Ipotești și s-o picteze cât un perete întreg, el însuși. Bucuria mea s-a transformat mai târziu într-o amară pierdere... În 1997 îmi dăruise la sfârșitul unei discuții în legătură cu invitația de a participa la Tabăra de pictură de la Ipotești, albumul *Crucea*, cu o dedicație care mă onorează. A rămas plăcut impresionat că eu doresc o dedicație pentru Biblioteca Națională de Poezie de la Ipotești. Cu toate acestea, el a ținut să adauge și numele meu în ea.

A fost o zi pe care el a încheiat-o cu aceleași cuvinte pe care le pronunțase și în legătură cu graficiană Liliana Grecu: *iată că se poate și aici, unde mulți zic că e fundul lumii! Face bine Pino [Caramitru] că ține la Ipotești!*

Simbolic, Horia Bernea, s-a mai întors la Ipotești de două ori, însă numai prin opera sa: prima dată în iunie 2000, când i s-a organizat, în urma promisiunii a ceea ce trebuia să se întâmple în noul muzeu, o expoziție

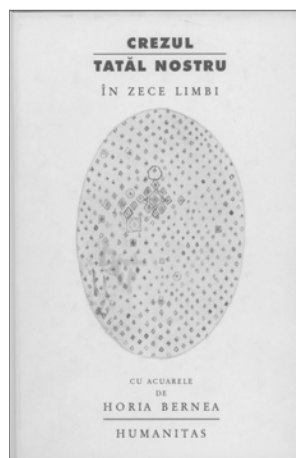
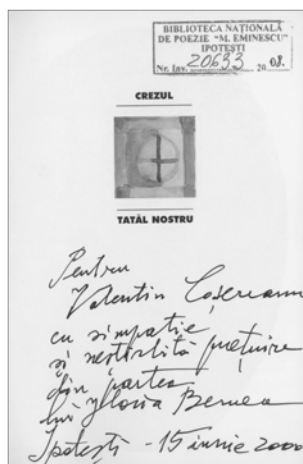
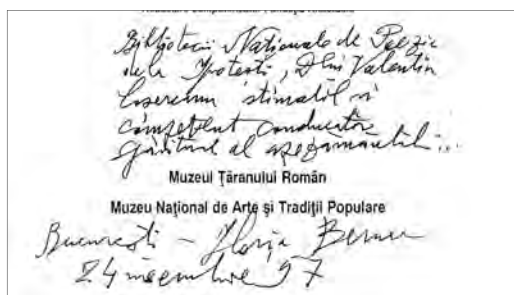
intitulată semnificativ, *Coloane*. A fost un regal adresat operei și pentru faptul că artistul îndrăgise deja spațiul ipoteștean deal-vale atât de ondulat cum îl surprinsese într-un singur tablou. A vorbit la vernisaj, criticul de artă Constantin Prut, în sala de expoziții temporare, care poartă numele artistului. În toamnă, Horia Bernea s-a dus să se odihnească puțin.

Am și astăzi în față imaginea acestui om hotărât, care-ți spunea în față, cu franchețe ceea ce avea de spus, fără întorsături și subtilități artificiale, fără ocolișuri și insinuări. Când i-am arătat pentru prima dată sala, Horia Bernea a spus că este cea mai frumoasă, mai curată și mai proprie sală de expoziții pe care a văzut-o în țară. *Chiar sălile din București sunt neavantațioase expunerii! Asta are lumină, e joasă și te împinge să privești lucrările, nu spațiul! La București sunt niște săli fie foarte înalte, niște hăuri, fie înghesuie, cu lumină improprie, încât nu mai vezi tablourile!...* Și pentru că i-a plăcut atât de mult, spațiul acesta se numește și astăzi (din fericire), sala de expoziții *Horia Bernea*.

A doua oară, Horia Bernea a fost prezent la Ipotești tot în iunie, la *Zilele Eminescu*, din 2005, când nu vom ști niciodată dacă a privit *din cerurile-nalte* cu îngăduință ori cu bucurie retrospectivă operelor sale. Expoziția a fost prezentată de criticul de artă, Pavel Șușară.

Promisiunea lui Horia Bernea de a contribui la facerea muzeului de la Ipotești nu numai cu acea coloană, dar și cu câteva din operele sale a rămas un simplu ecou în amintirea mea de suflet, așa cum astăzi, o notă de subsol importantă în înfăptuirea muzeului trebuie și ea mărturisită: s-a încercat mai târziu o abordare lărgită și bine motivată prin schițele deja întocmite în completarea atmosferei muzeului, cu operele și ideile graficianului Mircia Dumitrescu, dar au eșuat lamentabil din cauza *netrebnicieii românești*, pe care o pomenea cu mare amărăciune Constantin Noica, în legătură cu facsimilarea manuscriselor Poetului, așa încât operele lui Mircia Dumitrescu, unele participante la mari expoziții internaționale, aduse și luate deja în custodie la Ipotești, au fost catalogate de noua conducere drept “rebuturi” și trimise pe cheltuială personală, înapoi la București, academicianului (!).

Se cuvine acum să-i dăm *Cesarului ce-i al Cesarului*, adăugând celor relatate, prestigioasa și prodigioasă activitate a artistului.

HORIA BERNEA, DATE BIOGRAFICE: 1938 – Născut la București, 14 septembrie / 1957-1958 – Facultatea de Matematică și Fizică, Universitatea București / 1959-1962 – Școala tehnică de Arhitectură, București / 1962-1965 – Institutul Pedagogic - Secția Desen, București / 1956-1977 – Membru al grupului de la *Poiana Mărului* / 1965 Debutează, împreună cu Paul Neagu și alții, în cadrul *Cenaculului Tineretului* al Uniunii Artiștilor Plastici / 1976-1992 - Perioade de lucru la Văratec, Tescani, Paris și în sudul Franței/ Anii '80 – Membru al grupului *Prolog* împreună cu Horia Pastina, Paul Gherasim, Constantin Flondor, Mihai Sârbulescu și alții. / 1990-2000 – Director General al Muzeului Țăranului Român, București / în 1996 i se decernează Premiul Muzeului *European al Anului* / m. 4 decembrie 2000, Paris.

EXPOZIȚII PERSONALE: 1967 – Sediul Uniunii Artiștilor Plastici, București / 1968 – *Ateneul Tineretului*, București / 1969 – *Ateneul Român*, București / 1970 – *Richard Demarco Gallery*, Edimburgh, și *College*

University, Birmingham / 1971 – *Sigi Krauss* Gallery, Londra, 1971 – *Compass* Gallery, Glasgow / 1972 – *Deal I*, Galeria Simeza, București / 1974 – *Deal II*, Ateneul Român, București / 1976 – *Deal III*, *Richard Demarco* Gallery, Edimburgh și *Generative Art* Gallery, Londra, 1976 – *Deal IV*, Muzeul de Istorie, București, Galeria *Helios*, Timisoara și Muzeul Țării Crișurilor, Oradea (1977) / 1978 – *Deal V*, Galeria Simeza, București / 1980 – *Riverside Studios*, Londra, 1980 – *picturi din perioada 1975-1980* prezentate la *Academy of Arts*, Liverpool și *Polytechnic Art Gallery*, Newcastle upon Tyne / 1985 – *Prapor*, Muzeul de Artă, București / 1985-1987 – lucrări din ciclul *Prapor*, Galeria Bastion, Timișoara, Galeria Nouă, Cluj, Galeria U.A.P., Oradea și Târgu-Mureș / 1990 – retrospectivă cu lucrările din străinătate (1974-1990), *Vaison la Romanine*, Franța / 1992 – *Prapor*, Palatul Mucsarnak, Budapesta / 1994 – *Stîlp*, Galeria Catacomba și Grădini, Galeria Etaj 3/4, București, prezentate și la Muzeul Banatului și Galeria *First*, Timișoara / 1997 – *Concentrări – Coloana*, Muzeul Național de Artă al României, București / 1998-1999 – *Prapori e Colone*, Galeria *Spicchi dell'Est*, Roma / 1999 – *Coloane*, Muzeul de Gravură, Bistrița / 2000 - *Coloane*, Memorialul Ipotești / 2005 – Selecție din colecția MNAR, Memorialul Ipotești.

EXPOZIȚII DE GRUP: 1968 – 6 tineri pictori români, Galeria *Lambert*, Paris / 1969 – 8 artiști români, *Panorama Mesdag* Galerie, Haga, *Richard Damarco* Gallery, Edinburgh / 1970 – *Galerie Europe*, Bruxelles, 1970 – a VII-a Bienală a Tineretului, Paris / 1974 – *Probleme noi ale imaginii*, Atelier 35, București / 1980 – a XL-a Bienală internațională, Veneția / 1980 – *Opere contemporane din colecții naționale* – Centre National d'Art Contemporain, *Georges Pompidou*, Paris, 1980 – *Scrierea*, Institutul de Arhitectură *Ion Mincu*, București / 1981 – Galeria Simeza, București / 1983 – *Locul - faptă și metaforă*, Muzeul Satului și de Artă Populară, București / 1984 – *Soluri*, Centre National d'Art Contemporain, *Georges Pompidou*, Paris / 1987 – a XXXIX-a Bienală internațională, Veneția / 1994 – *Prolog*, Instituto Romeno di Cultura e Ricerca Umanistica, Veneția, 1994 – *Artă Contemporană Românească*, Muzeul Național de Artă al României și Oficiul Național pentru Documentare și Expoziții de Artă, București / 1996 – *Experiment*, Galeria Etaj 3/4, București.

PREMII: 1970 – Premiul pentru pictură al U.A.P. / 1971 – *Premiul Stahly* la Bienala Tineretului de la Paris / 1972 – Premiul Revistei *Arta* / 1987 – Premiul *Ion Andreescu*, al Academiei Române / 1983 – Marele Premiu al U.A.P. / 1994 – *Premiul pentru contribuția excepțională adusă recuperării tradițiilor spirituale ale civilizației țărănești* acordat de Fundația Culturală Română / 1995 – Marele Premiu *George Apostu* acordat de Centrul Internațional de Cultură și Arte *George Apostu*, Bacău / 1999 – Nominalizare pentru *Premiul de Excelență al Culturii Române*.

Risipitorii

*Ce risipă, ce mare risipă
a ecoului de pași neumblați
în dimineața ce încă n-a tăiat
perdeaua necunoscutului întuneric.
Ce risipă de așteptări!
Cu ce sete băute!
Tăcerea cade grea
ca un de-neștiut
învinuit de ne-păcat.
Se varsă cerul peste mare
și-o umple de albastru pur
eu nu-mi iau ochii de sub zare
și-aș strânge-o în brațe toată ca un fur.*

Tristețe optimistă

*Ce veche toamnă!
Nu mai încap în ea mirarea
nici întristarea ...
frunze veștede
se aștern
gânduri de taină
prin colțuri cu umbră
sfîlnică ...

Mergem de mână
călcăm pe umbre
amintirea luminii rănește
înțelegerea

așteptarea doare...*

Șarpe de orice culoare

I.

*Nu-mi amintesc ce mi-ai spus...
Țin minte numai un șarpe verde
or fi existând oare șerpi verzi...? –
în fine ... un șarpe de orice culoare
foșnea cu grijă (parcă) frunzele unui gând.*

*Mi-ai spus ceva important pesemne
Dacă și șarpele verde a venit
să asculte
sau numai să-mi distragă atenția...
Cine (mai) știe?*

II.

*Nu mă-ntreba ce ți-am spus eu ...
doar lumina albastră de început de lume
o mai am în minte ...
în rest- cuvinte amestecate într-un curcubeu.*

*În lumina albastră mă scald de atunci
când cade Noaptea...*

interior cu femeie

*pielea femeii căpătase patina mobilei vechi.
ochii ei ca și ferestrele, îndelung spălați de corozive ploi.
buzele rănite, smalțul sărit al ceștii de ceai sărutată cu grijă.
părul, da, părul devenise o plantă verde nepieptănată,
mângăia soldul șubred, reumatismul scrinului
cu mărunțișurile acelea fără valoare, fără pereche,
brațele i se deschideau greu, ca niște sertare
înțepenite în neprimire și întredeschidere.
doar chipul mai păstra luminozitatea aceea specifică
bibelourilor de bună calitate, carnația de sevrès,
cearcănul străveziu, auriul din iris, imaginea nedevelopată
a unei scene de interior de inimă, rubin încrustat
în giuvaiere reparate, lustruite, iar reparate,
puse deoparte, închise într-un seif cu chei aruncate.
viața femeii seamănă cu o carte ilustrată, ediție princeps
de pe la mijlocul secolului trecut.*

drumuri nesigure

*suntem sfătuite să nu mergem noaptea
pe drumuri neluminate
și să nu ne însoțim cu străini.
dar eu, cu cine să parcurg distanța
pe care trebuie s-o visez?
toți îmi par niște necunoscuți.*

straturi

*inima mea e ca o suprapunere de straturi geologice.
dacă sapi, ai să găsești oameni încă șezând pe scaune,
fiecare cum l-a surprins dragostea mea.*

vino la mine

*vino la mine să așezăm
toate mărunțișurile astea în sertare,
să punem etichete borcanelor cu fluturi
și să le înhumăm în cămară.
să împletim funii din părul meu, din părul tău,
din șuvițele de fum ale țigărilor neconsumate.
să punem în cui pofta mea de viață,
pofta ta de poftele altora.
până ajungeai se stingea orice pâlpâire.
vino la mine să așezăm în dosare cliseele vechi,
să le capsăm fără milă pe mijloc,
unde durerea nu-i lină, nici plăcută.
să le clasăm pe ani și pe neguri,
pe cer senin sau pe ploaie cu spume,
pe pace în noi sau război între păci,
pe incalificabile pudori
care ne-au adus numai pagube.
vino la mine să muncim o zi și o noapte
ca să domesticim dezordinea,
s-o facem comună.
ca și când, așa așezați, cuminți,
vom fi mai ușor de-nțelese.
îmi vine gândul acesta destul de des.
mult mai des decât te mai știu.*

Pruncul care se voia născut a doua oară

*Când abia petrecusem un sfert de secol,
Cu inconștiența celui care știe,
Că drumul îl duce,
Și că tot ce-i folosește sunt o pereche opinci bune,
Precum cele ale lui Dumitru Dan,
cel care, altădată, și-a pus tot rotundul planetei
Sub tălpi,
Culegeam pe rând din poamele vieții diverse:
Sadhana, măritiş, realizare, monahism, za-zen,
otpimizare, psihoterpie, jertfă, crucificare...
Toate în jur îmi făceau loc, se deschideau porți,
Pietrele se netezeau în calea-mi, apă de sete-mi izvora,
Absurdul își pleca cerbicea și devenea miracol!*

*Eu, drumul meu și năzuințele ne aflam într-o pustietate lină,
Aproape matematică! Ca-ntr-un Magritte îmblânzit!
Și în acest black-hole personal, am auzit un scâncet.
Era un prunc care se voia născut a doua oară!
Mozolea cuvinte, propoziții, tânjind după o mamă.
L-am privit în ochi și m-am încredințat
Că avea nevoie, să iasă la lumină!
Atunci m-am aplecat, l-am cules, l-am curățat,
I-am dat să mestece capitole întregi din Wu Chang'en,
Micul Prinț și Wittgenstein,
Apoi l-am născut din carnea ideilor mele
ca pe propriul meu fiu,
Și eram împreună mamă și fiu,
Iar uneori fiică și tată sau frate și soră!
Vremea a trecut și el creștea și devenea tot mai priceput,
Tot mai mintos și cu miez. Așa ca fiul de împărat!
Fiul cel prin noogeneză adus în lume,
Acum, la distanță de mări, cu semințele neuronale încolțite
Și înflorite. Spre rod plin de sens.*

*Iata așa am devenit
Mamă Pruncului Care se Voia Născut a Doua Oară!*

Viză pe 20 de ani pentru America

America, un fost paradis

Când mă întâlnesc la New York cu emigranții români, le reamintesc că ei trăiesc într-un fost paradis, care, privit de departe, sau jinduit de departe, și azi mai are croială de paradis. Trăind acolo, ei au tendința să uite asta, căci mitul, servit zilnic la masă, devine supa cotidiană... devine rostogolire zilnică spre neant. Înțeleptul se oprește din “rostogolire” de patru ori pe zi (trei minute) și ia cunoștință de puținul real din multa iluzie. Da, le reamintesc că ei trăiesc într-un *fost paradis*, căci ei uită asta, luați cu o mie de treburi.

Când vii de departe, în America, vezi că totul acolo este diferit, e ridicat la putere, este intens. Și cerul e altfel, și apusurile de soare sunt altfel la New York, au o notă de ireal; și ai acel sentiment de “ca și cum ar fi”. Îți vine să zici că Dumnezeu a făcut un experiment special cu omenirea acolo. Și totul în viteză.

Imperiul american s-a făcut cu aceeași viteză cu care s-a făcut imperiul lui Alexandru Macedon (alt experiment meta-uman); și apoi acest imperiu american s-a legiuit, s-a gospodărit la perfecție precum imperiul roman. Asta-i paradigma. Și totul în mare viteză! Viteza este legea acestei civilizații: viteza tinereții sau poate a presimțirii că sfârșitul e pe aproape (testamentul lui Kennedy începea cu cuvintele: “ținând cont de nesiguranța vieții”).

Dar ea a fost și rămâne un mit, adică un real ridicat la putere. O zare la apus. Mulți români s-au salvat fugind de sărăcie, de Franț Iosif, de comunism, în America. Apoi după ce pericolul de a trăi în România a trecut, apare alt motiv al fugii: a scăpa de frustrările Europei, de bătrânețea Europei. Europa e bătrână, respiră greu... e astmatică...

Trei urgențe: supraviețuire, tămăduire, realizare

Generațiile de emigranți se clădesc, așadar, pe aceste trei etaje de motive sau de urgențe: (1) supraviețuirea, pentru cei vânați politic de pe vremea când istoria noastră era o cruntă vânătoare politică; (2) tămăduirea, pentru marii frustrați și marii nevrozați ai sistemelor psihogene; (3) realizarea, pentru adepții utopiilor, sau pentru robii utopiilor noi sau ereditare (căci, genetic, o treime din omenire este sortită utopiei). Democrație înseamnă: “se dă liber la utopie”.

Pentru generația tânără, pariul este Q.I.-ul.

Vii aici să-ți iei ce ți se cuvine...

Migrația creierelor și a stomacelor

Uneori sunt uluit cum Vestul sălbatic scoate superlative din noi! Aud că recent o fetiță de 14 ani, elevă la București, a fost aleasă în Comitetul Internațional al Copiilor (care are 13 membri), după niște probe de inteligență și creativitate informațională ieșite din comun...

Astfel America atrage, polarizează creiere mari; dar și stomace vaste, lăcomii incurabile. Este o țară a superlativelor, cu o impresionantă sumă de capete inteligente; dar și cu campioni ai revolverului, ai păcatului capital. Și tot vin! În fine, să nu mai vorbim de faptul că migrațiile umane sunt și o lege ancestrală; au existat dintotdeauna! Numai direcțiile lor se schimbă, în istorie. Vechii barbari, goții, turanicii preferau Dacia sau preferau Ravenna; noii barbari preferă California.

Cultul libertății

Libertatea este prima valoare americană. Grație libertății s-au constituit ca o națiune jusițiară. Cu o democrație aproape la fel de reală ca democrația indiană! Nu perfectă, dar exemplară. De când erau colonie engleză, sau franceză, sau spaniolă, ei, americanii, au început școala dură a libertății.

Școala libertății începe cu sclavia. Dar ei au absolvit-o măreț, de aceea vor mai fi liberi încă o vreme, poate chiar 100 de ani de aici înainte... dacă planeta își menține sănătatea până atunci. Medicina împinge speranța de viață a omului până spre 100 de ani, uitând că nu doar individul, dar și planeta Pământ are nevoie de longevitate... altfel, unde să ne petrecem longevitatea?

Statuia Libertății este mama lui Bartholdi

Libertatea americană (Lady Liberty, cum este numită familiar statuia-simbol) are chipul mamei unui arhitect francez. Auguste Bartholdi a sculptat-o pe mama lui și a numit-o "Statuia Libertății" și a dăruit-o americanilor, în 1886, când libertatea împlinea 100 de ani. (Gustave Eiffel a creat armătura statuii). Bartholdi, inspirat, a intuit că unui continent orfan i-ar prinde bine o mamă... Și a sculptat-o pe maica lui... De aceea "libertatea" americană unora le inspiră "întoarcere la raiul intrauterin"... Casa omului, liniștea omului este totuși raiul intrauterin... Uită-te bine la Statuia Libertății, care a produs o exaltare atât de valuri de emigranți: ea nu-i doar o alegorie, ci este o frapantă împlinire a accederii noastre la pacea intrauterină... Aceasta face mai mult decât mitul falocratic al întemeierii altor imperii... mitul întemeierii Romei, de pildă, prin cei doi frați inamici...

Liber în gheara legii

Îl aud pe Const. Negoită, scriitor prieten, care spune: “Dom’le, eu mă simt perfect liber!”. Const. Negoită, fiul lui Athanasie Negoită preotul cărturar, a emigrat în anii ‘80, s-a realizat ca savant, dar marea lui realizare este că se simte liber. Fiecare este liber la măsura lui, chiar și acolo. La indieni, libertatea se numește *moksha*, la tibetani: *tushita*; la japonezi, *satori*; la creștini: *soteria*... Așa că, în replică la mândria americană, ești tentat să spui că libertatea se poartă și la alții, constând în eliberare de frică, de complexe, de opacitate... și că libertatea ar fi o problemă psihică la urma urmei!

La americani înveți cum să trăiești liber *cu colții legii înfipti în carnea ta*. Asta e arta!

În noiembrie

este sărbătoarea *Thanksgiving*, “Aducerea mulțumirilor”, ziua recunoștinței. Este un fel de pre-Crăciun. La noi, Crăciunul începe la Ignat și ține până la Bobotează, cam 18 zile. La americani, Crăciunul începe cu o lună mai devreme... în privința asta sunt mai pehlivani decât noi... Specificul acestei sărbători: să se adune familia. Pe oriunde te-ai afla, de *Thanksgiving* vii urgent în familie, trebuie să fii acasă! Se dau vacanțe, se dau învoiri. Vii în familie. În jurul mesei pe care se află un curcan rumenit, scos de la cuptor.

Eu eram în California și trebuia să mă deplasez în Georgia, un zbor lung, peste 7 state. Zborul a coincis cu *Thanksgiving*; la prânz, în avion, ni s-a servit un copan de curcan la tavă, să ne simțim în familie...

Zâmbetul de protecție

În State se zâmbește mult. Toate funcționarele îmi zâmbesc. Te întrebi dacă zâmbetele au valoare afectivă. Nu, nu sunt afecte, ci sunt defense. În India o fată îți zâmbește solemn, ca și cum așteaptă s-o ceri în căsătorie; rusoaica îți zâmbește seducător... Niponele au primit o educație a zâmbetului paideic. Iar în anecdotele cu “Maria și Ion”, Maria zâmbește în semn că da, treci omule la acțiune! Americanii au un zâmbet de protecție, ca și cum ar zice: “Zâmbesc ca să nu-mi dea cu ciomagul în cap, zâmbesc ca să nu mă suspecteze de ostilitate, să nu scoată pistolul. Zâmbesc ca să mă apăr, să scap de el. Zâmbesc și fug”.

Per ansamblu, este statul cu o rânduială foarte bună. Te miri cum sunt ținute în armonioasă îmbinare o masă vastă de oameni, așa de eterogenă... pestriță.

Și încă ceva: ambalajul Americii e mult mai frumos decât conținutul.

Autoprotecția merge până la crimă “legitimă”

Casele adesea sunt fără garduri. Curtea fără gard. Semn de aerisire, semn de libertate... de siguranță a proprietății. Dar odată, un străin a intrat în curtea fără gard, să ceară o informație. Căuta o adresă, prin apropiere, căuta o casă, și nu vedea cifra cu numărul casei. Proprietarul din ușă a strigat să nu se apropie, a strigat “Freeze! freeze!”. Țăla, imigrant, nu prea știa ce-i aia “freeze” (= stai pe loc!). Omul nu a înțeles și a înaintat, întrebând o adresă. Proprietarul, văzând că acela înaintează, a descărcat cinci gloanțe în el, și l-a omorât!

Mai este acolo frica de a fi dat în judecată. Oricine face proces la oricine. Dacă luneci pe trotuar, dai în judecată primăria că face străzi lunecoase! Dacă te sâcăie cineva cu privirea sau cu un flirt, și dacă miroși că are bani, îl dai în judecată pentru hărțuire... și ceri daune morale. Ți se dă câștig de cauză. Dai în judecată practic pe oricine, și câștigi în funcție de pungă sau de moment electoral.

Când eram prizonier în Atlanta...

În America, tot omul vrea să aibă o casă. Am văzut case frumoase la emigranți români. Plătești rate o viață, dar stai în casa ta. Că oricum plătești mereu ceva: viața este un șir de plăți. Trăiești ca să plătești.

Am fost în Atlanta (statul Georgia). Și poetul Gabriel Stănescu (trecut la cele veșnice, între timp) m-a invitat să stau câteva zile la el. Avea o viluță, cu etaj, cu vreo patru *bedrooms*, gazon în fața casei, și trestii ornamentale, terasă sub arțari...

Dar într-o zi, poetul îmi zice:

“Mașina mea s-a stricat, și dacă nevasta nu-și face pomană să mă ducă cu mașina ei până la stația de metrou, sunt prizonier în propria mea casă”.

Nevasta are serviciu, face pomană când termină programul. Așa că nu contăm pe ea.

Până la prima stație de metrou sunt 25 de km. Și nici un bus nu trece prin apropiere. Eu însumi mă simțeam prizonier. Ca să fac 25 km până la stația de metrou, era o încercare prea mare. Aveam o lume de văzut acolo, din Georgia până-n Florida, și nu aveam cum să ajung până la metrou!

Cum americanul devine tot mai chinez...

La tot pasul, în marile orașe, întâlnesc asiatici și mexicani. Pe mexicani îi simt rude latine, pe asiatici îi simt rude indo-europene. Și totuși, mă întrebam: “Unde mă aflu acum? pe ce continent mă aflu?” Vedeam atâtea asiatici, că, pe fracțiune de secundă, uitând unde sunt, mă întrebam:

“Mă aflu cumva în Asia?” Sunt mulți japonezi, mulți indieni, filipinezi, vietnamezi și foarte mulți chinezi. Sunt bine integrați, hărnicuți, cuminți, majoritatea vorbesc engleza... deși în cartiere precum China Town sunt chinezi care nu vorbesc deloc engleză. La Los Angeles, într-un vast cartier mexican, la fel, am întâlnit oameni care nu vorbeau engleza. Dar în genere, acești multietnici sunt bine adaptați, ei zic cu mândrie că sunt americani! Acolo până și ungurul nu spune că este ungur, ci spune că este american! Chiar așa. Ungurul din Ardeal, fudul, spune că-i ungur! Ar trebui să spună bucuros că-i român, așa cum ungurul din America spune: “Sunt american!” Chinezul din America spune: “Eu sunt american!”. Și-l vezi micuț, cu ochișorii lui, așaaa, iar el zice: “*Sunt, sunt american!*” S-a realizat acolo o unificare trans-etnică! Deși în toate grupurile etnice mari, învie un naționalism, în genere soft. El va face, la urmă, să se fisureze imperiul. Entropia lucrează încet dar sigur.

(Paranteză despre entropia necesară, remember. Îmi amintesc cum, demult, prin 1976, pe malul Nevei, un basarabeam îmi declara mândria de a aparține imperiului sovietic. Peste 12 ani, același om mândru, a luptat pentru autonomia Basarabiei, cu prețul unei jertfe de sânge).

Consătean cu colonizatorii, cum scrie la Biblie

America este un loc unde te stabilești fără disconfortul dezrădăcinării... ci repede ajungi să te simți consătean cu oricare newyorkez, sau consătean cu colonizatorii... având tu însuți, nou-venitul, ceva de colonizator tardiv... Nu ai stresul că forțezi intrarea, sau că vei fi marginalizat în țară străină; ci ai sentimentul că ai anexat la Bucovina trei coți din cartierul Astoria. Ai extins Bucovina până acolo.

Înrădăcinarea grabnică este favorizată de câteva premise. În primul rând, pentru că sunt multe comunități românești, bine așezate, din New Orleans până-n California. Apoi pentru că este acolo, în totalitate, o lume de migranți. Or migrantul este un călător generic: “omul călător și oaspete pe acest pământ” (cum scrie la Biblie). De aici, firescul patriei alternative.

La New York dobândești repede rădăcină, dacă nu cumva chiar te naști din nou. Cum zice universitara Mirela Roznoveanu: “Nu aș putea ști despre mine / dacă m-am născut în exil / sau dacă trăiesc în exil”.

Alții sunt adaptați pentru că-i interesează sufletul viu, nu șansa geografică. Cum discerne romancierul Mircea Săndulescu : “Unii trăiesc până mor și chiar după aceea.”

Românii la superlativ nu pot fi învrăjbiți

În State am văzut și români nedezbinați. Emigrația română din New York este mai unită, mai gregară decât pe alte meridiane, pe unde am văzut

români dezbinați, vag canibali, devorându-se în loc să se ajute. Ziceam, aici îi văd solidari. Poate pentru că au parte de o *selecție spirituală*: exilul scoate superlativul din om, iar oamenii la superlativ nu pot fi învrăjbiți.

Firește, au influență centripetă și acele personalități puternice pe care le-a ales exilul. Unii au emigrat cu legenda după ei, precum Dr. Roman Braga sau Dr. Ioan Corvin Sângiorzan, iar legenda lor e un liant și după moarte. Sau un om precum Dr. Theodor Damian, care face “exerciții de înviere” prin scris și prin slujiri apofatice. Iar învierea este contagioasă; în preajma celui înviat, mulți își uită moartea. I-aș pomeni și pe alumnii și prietenii lui Theodor Damian (M. N. Rusu, Ștefan Stoenescu, Adrian Sahlean, Claudia Damian, Doru Taganea). Nu știu cât har coagulant a avut Șerban Andronescu; dar savantul Dinu Negoiță (și el cu legenda lui) spune că a avut un rol misionar.

În acel spațiu inițiativ care e cenaclul Eminescu din New York am expus odată tema: *Viitorul american al literaturii române*. Poate era doar un entuziasm datorat sindromului Lazăr, pe care-l trăiam atunci. Poate este o realitate cu marginile ei, ținând de prima generație de emigranți și nu de urmașii ei, născuți în State.

END-ul

Multe considerații despre americani sunt fabule sau aforisme. De pildă, cineva spunea: “Iubesc America, pentru că-i o țară de nebuni. Ei te pot distruge, dar ei te pot construi”.

Eu am simțit că America e locul unde vrei să te reîntorci, sau să rămâi. Prima dată am luat viză pentru America pe 6 luni, apoi pe 10 ani, apoi pe încă 10 ani. Apoi am avut parte de un sofianic *happy end*, adică pirostriile pe capul lui Ulisse terminând cu celibatul clandestin (*livind apart together*), într-o catedrală din Astoria.

Știm că Americile (continentul) se depărtează fizic de Europa cu circa 10 metri pe an. Deci se depărtează cu un kilometru pe secol! Dar noi, invers, ne tot apropiem de ea... *for ever*. Asta-i tot.

New York, 2006. Theodor Damian (st.), Vasile Andru, Mircea Săndulescu și Constantin Virgil Negoiță, în cenaclul literar “Mihai Eminescu”.

Patria mea mică și tristă

Așezată aici, în calea tuturor răutăților istoriei, de parcă Dumnezeu ar fi vrut să ne pună la încercare mereu.

Care e oare gustul Patriei? Al aerului atunci când te întorci din țări străine, al străzii, al casei în care te-ai născut, al lacrimii cu care i-ai plâns pe ai tăi atunci când au trecut dincolo.

Gustul Patriei, gustul zădărniceii, al înfrângerii ori de câte ori mai marii lumii te scuipe în față, te umilesc. Când molohii lumii, cei care au prăduit toate pușculițele cu economii din toate casele planetei, se uită la tine cu dispreț subțire, te consideră o dată pentru totdeauna “o țară comunistă”.

Cine-a făcut-o astfel, cine-a trădat-o astfel? Din timpurile vechi, strategia dacilor care-au oprit un timp aici năvălirile barbare - *trimit, părinte și dușman al meu/ doar moartea mea ca pe un singur drum/ pe care vin barbarii către Roma* - strategia lui Ștefan cel Mare care-a cerut ajutor venețienilor pentru a-i opri pe otomani la Marea Neagră, la poarta Cetății Albe. Ajutor n-a venit de nicăieri, niciodată, doar vorbele au circulat ca niște bani falși, vorbele despre ginta latină, vorbele despre Occidentul - mamă, lor alăturându-li-se golăniile istorice, gen Pactul Ribentropp-Molotov, gen Stalin, Churchill și Roosevelt la Ialta, trăgând cinic *deștele* peste harta Europei.

Și, mai nou, târgul ordinar dintre Gorbaciov și Bush, de la Malta, când au stabilit că ție, Patria mea mică, dar cam îndărătnică, trebuie să-ți aducă democrația kaghebiștii, trupele Speznaz, agenții unguri din AVO, aliați cu vajnicele cozi de topor autohtone. Doamne ferește, ca nu cumva să ne facem noi revoluția noastră, să ne alegem noi calea, barosanii hotărâseră soarta solului, subsolului și a ființelor de la suprafață, românii de calitatea a doua pe scara europeană.

Patria mea mică și tristă este satul meu înfipt între dealurile piemontului mehedințean și neagra câmpie a Dunării, lumea mea care m-a crescut, m-a iubit și apoi m-a vândut străinilor.

Patria mea mică și tristă este cuprinsul ochiului meu, ars de iubire și de lacrimi.

Este Oltenia toată, Mica Valahie de sub Munții Mehedinților, de la Izverna și Balta, ținutul de unde-au venit pandurii neamului meu, trecând spre Vâlcea ca spre un pridvor brâncovenesc bolnav de frumusețe, apoi spre Gorj, lama de cuțit a spiritului oltenesc, spre Mehedințiul de câmpie și Dunăre, spre Doljul fabulos care domnește între Jiu și Dunăre, apoi spre Romanați, unde se întâlnește voievodal, niciodată supus, cu Valahia Mare.

Iau trenul din gara mică și veche de la Turnu Severin, pe vremea când era Drobeta, dar n-o chema Drobeta, trec prin Strehaia, Filiași,

Caracal, Craiova, Roșiorii de Vede, ajung la București, soarele nostru de lângă Codrul Vlăsiei, orașul unde s-a făurit în parte România Mare, dar și pârliazul pe care l-a sărit ușor spiritul fanariot, gena trădării și a lenei otomane, București, orașul pe care-l iubesc și-l blestem.

Mă duc spre Dobrogea noastră, a jupanului Dobrotici, cu Bărașanul ca o eternitate a ierbii și a grâului sălbatic unde s-au oprit armatele persilor, cu salba nebună a Mării Negre, Pontul Euxin, râvnit de negustorii și corsarii greci, cu pădurea de la Letea bătuită de mufloni, cu Delta, una dintre cele mai bune forme de relief și de existență ale Europei.

Urc spre Moldova, spre Brăila fabuloasă, poate cea mai pătimasă noapte a României, spre Galați, în sus, pe Siretul care vine dintr-un Nord tainic, spre Bacău și Iași, mă închin la umbra unui mare rege al Evului Mediu românesc, Ștefan, mușatinul de neam aromân - Doamne, cum ai făcut ca neamul ăsta românesc să fie cel mai unit din Europa, prin limbă, obiceiuri și credință! - bărbatul scund, vital și băutor de vin ales și iubitor de femei frumoase, care a îndrăznit să gândească de aici, de la Suceava și Iași, strategia continentului celui mai expus războaielor și dezastrelor de tot felul.

Mă opresc în Bucovina, acolo unde casele sunt albastre și luminoase, stau cu fruntea la pământ în Ipotești lui Eminescu Mihai, sinonimul perfect al sufletului românesc și al ființei naționale românești.

În Bucovina de unde se vede, ca un vis rănit de moarte, Basarabia, pământul neamului meu și al istoriei mele, furat de țări și de președinți, pământul căruia i-a fost schimbată chiar și înfățișarea - un președinte al Basarabiei de după 1990 îmi spunea că, în județele furate de Ucraina, nici pământul nu mai e românesc, l-au lăsat să se transforme în stepă, să nu mai crească grâu și porumb.

Ca să trec, în zori, prin Pasul Prislop, spre Maramureș, fortul din nord-vest al românismului adevărat, ținutul coconilor îmbrăcați ca pentru un ritual imperial, ținutul unde fiecare neam feudal era considerat un neam de voievozi, Maramureșul Săpânței și al Văii Izei, al Văii Marei, al Țării Lăpușului, Maramureșul unde, paradoxal, m-am simțit totdeauna acasă. Poate pentru că neamul meu vine din zona Mehedințiului de Nord, de lângă Gorj, pentru că porțile din Gorj seamănă până la uluire cu porțile din Maramureș. Pentru că folclorul viu, metafizic până la esență, seamănă ca și cum un duh comun ar fi unit cele două geografii.

Dar, prietenii mei, vin în Transilvania. Țara dintre păduri care a păstrat în ea inima neamului românesc. De la Sarmizegetusa la Alba Iulia, de la umilința unei națiuni majoritare care nu avea niște drepturi elementare și care și-a născut pe bărbații mari ai istoriei ei, pământul lui Barițiu, Bărnăușiu și, mai ales și mai adânc, Avram Iancu, moțul care a intrat în legenda primordială a națiunii române. *No, haida!*, a spus el pe Câmpia Libertății și așa a făcut. Până la sfârșit, până la părăsire, până la boală, până la moarte, prințul moților a fost unul dintre prinții istoriei românești.

Să vă mai spun de Banat, să vă mai spun despre această marcă de sud-vest a României, legată strâns de Mehedințiul meu de Nord, dar și de Ardeal?

Cam asta ar fi Patria mea mică și tristă.

Mică, pentru că așa a fost considerată de strategii lumii. Cum s-o consideri altfel atunci când, părăsind alianța cu Germania, a scurtat războiul al doilea cu câteva sute de zile, apoi a dat sute de mii de morți pe fronturile din Vest împotriva hitlerismului, dar tu n-ai considerat-o "beligerantă", acordând această medalie unei țări care a fost cu Hitler aproape până la capăt?

Mică, pentru că numai într-o țară mică poți să-ți trimiți *comisarii* care să inventarieze și să jefuiască tot ce are mai bun, mai valoros și să trimită totul peste hotarele bunului simț mondial. Asta au făcut rușii ocupanți, deși noi ne-am declarat de partea aliaților pe care i-a durut în cot de România, atâta timp cât ea fusese cedată în schimbul Greciei; asta fac astăzi comisarii europeni care ne indică superior ce să privatizăm, la ce să renunțăm pentru a ne plăti datoriile imense făcute din prostia cedării și a umilinței unei țări ce putea, chiar așa, în condițiile democrației avântate, să-și fie suficientă sieși.

Mică, pentru că nu foarte mulți oameni mici, dar hrăpăreți, tupeiști și escroci, au profitat de acest *trend* - ce cuvânt indecent! - și-au umflat buzunarele, au devenit miliardari, proprietari de vile, de iahturi, de femei frumoase, pe scurt, marii beneficiari ai *Revoluției capitaliste din decembrie*.

Tristă, pentru că a fost, este și, din păcate, va fi singură. O patrie care și-a cântat rudele latine, i-a curtat pe slavi, s-a lăsat cucerită de turci și de ruși, pentru că se simțea singură. Patria unui popor care venea dintr-un neam mare, al hiperboreenilor ce acoperiseră Europa, apoi al geților imperiali ai lui Burebista, apoi al daco-romanilor iberului Traian, probabil tot de neam get. Cum s-a pierdut conștiința unui mare popor, aici, *sub leneșele stele getice*, cum zice Marțial?

După revoluția lui Tudor Vladimirescu, se pare, singura revoluție adevărată a neamului românesc, toate revoluțiile noastre au fost de tip bolșevic. S-au făcut schimbări formale, dar, în loc să ne întoarcem la treabă, am continuat frenetic să vânăm vrăjitoare. *Revoluția continuă* e o prostie, o invenție leninistă, capabilă să servească doar cauza unei națiuni dornice să acapareze toate frânele lumii. Ea este și va fi total străină sufletului românesc.

Dar să ne întoarcem la durerile noastre mici, triste și mioritice ori de câte ori vrem să ne explicăm înfrângerile, abandonul, delăsarea, tăcerea și chiar trădarea.

S-a spus, s-a scris cum că, astăzi, cultura română ar fi singura cale de salvare. Hai să vedem, să judecăm, *cui prodest* cultura română? De unde zbaterea noastră de fluturi orbi pentru a intra în lumea culturii marilor națiuni? Nu cumva e *util* - barbarism - să ne servim prin cultură cauza

proprie, salvarea proprie? Ca de un ciomag prin care să lovim în moalele capului prejudecățile Occidentului față de noi? Un critic literar român pe care-l stimez, dar care, trăind de foarte mulți ani în Occident, pare a înțelege mai puțin prezentul românesc, susține că trebuie să pătrundem în cultura occidentală numai prin lucruri șocante, pornografie, violență, printr-un fel de harakiri spiritual, un fel de “a ne da moderni”, un fel de “a fi *cool*”.

Nu cred, prietene al meu și cunoscut din anii facultății, că asta e calea - ci, fără nicio rezervă, ciomagul! Cum au făcut-o sud-americanii prin Marquez, prin Sabato, prin Cortazar, prin Borges, prin Vargas Llosa! Cum o fac astăzi japonezii prin marii lor prozatori, ori chinezii, prin Mo Yan, scriitor patriot în China comunistă care-i silește prin uriașul lui talent pe snobii de la Stockholm să-i dea Nobel-ul.

Bine, veți spune voi, darăștia sunt monștrii sacri ai unor vechi și, poate, actuale imperii!

Dar Kadare, albanezul, tot reprezentantul unui mare imperiu este?

Dar Joyce, încăpățânatul și bețivul irlandez care a făcut revoluție în proza modernă? Doar n-o să-mi spuneți că el a reprezentat imperiul unde soarele nu apune niciodată!

Dar Cinghiz Aitmatov, prințul chirghiz al unei regiuni aride din Asia sovietică, scriitor care n-a reprezentat niciodată imperiul sovietic?

Da, cultura poate fi un ciomag pe care-l proptești în fruntea arogantă a Occidentului suficient sieși. Ciomagul Brâncuși, despre care imbecilii care nu pot accepta originea lui de țaran român susțin că ar fi irlandez pentru că s-a iubit cu o irlandeză. Ciomagul Mircea Eliade, marele sintetizator al religiilor lumii, poate unul dintre puținii savanți care a gândit la scară planetară și tocmai de aceea este acum tocat mărunț de niște scribi invidioși din Occident, dar și de niște pigmei de acasă.

Nu vreau să șochez pe nimeni prin aceste considerații. Vreau doar să-mi explic această uriașă desconsiderare a țării mele, de către niște culturi care ar trebui să se recunoască solidare prin formație și ideal.

Și să încerc să vă conving că e vremea să ne schimbăm prioritățile și unghiul de abordare.

Asumându-ne riscul de a renunța la clișeele protectoare ale civilizației românești.

Și înțelegând că, dacă suntem singuri și subordonați cu dispreț de toți, trebuie să ne purtăm și să ne asumăm condiția simbolului vechi al acestui neam: *lupul*.

El atacă, hai să ne transferăm în lumea simbolurilor, la beregata unei istorii și a unei civilizații care-l refuză. Poate, pentru că nu-l înțelege.

*Și iar sunt bolnav de destinul
unei țări mici, ca o plajă
la țărmul mării adormite sub pământ*

*cu munți care-mi cresc pe spate precum rănille
unui animal sfânt
Și iar sunt invadat de poftelile timpului
împărătește lovit și iertat
copiii mei mă ară cu întrebările
veacului tulbure și disperat
mă înjug la firul de iarbă
și la pădurile câte-au rămas
ferește-mă de zgomote, Doamne,
lasă-mi măcar libertatea din glas
mută-mă în geografia sublimă
a unui imperiu de aer curat
mă doare de atâtea cuvinte
de învățat și de repetat
mă doare de-atâtea iertări
și de soarta acestei furnici
construind cetăți în furtună
sunt bolnav de destinul unei țări mici
dintr-o lume nebună*

EUGEN EVU

|Ontopoema

*Poem pentru discoboleeni
|Neauzit de cealaltă lumină,
De neagra lumină care ne vede,
Adest prin coroană a-ți fi rădăcină
Boltind-o, cu fruntea, cupola divină,
Sufletul meu, prag ce-n spirit transcende
Cosmoființa niciunor calendre.
De unde-am venit ori am fost cel adus
|Tu știi, frate |Vânt, frate fulger al |Firii,
și noi resimțim prin nirvana iubirii
smulși întru-iarăși zburare în sus
să redevenim, miresele-mirii...
|Eu cânt |! |Iar |Povestea |Trăită rămâne
Răsărind din |Apus.
|Aho și iaca m-am dus,
Prin cartea din spice secerate
în pâine.*

Reîntoarcerea

*Părinte, din greșeala mea am căzut,
într-unul din nenumăratele universuri pe care le-ai creat.
M-a atras dorința de a vedea lumina ce umblă prin ele,
de a le pipăi atomii din care sunt făcute.
Am colindat de la o galaxie la alta,
am ajuns pe planete cu oceane de metan
și cu ceruri de mii de curcubeie.
Am fost ascuns într-un suflet sau altul și,
cu fiecare viață pe care am trăit-o,
am cunoscut bucuriile și fricile ei.
În fiecare lume în care am fost,
m-am lăsat furat de iluziile sale
și de visele ce le poartă cu ele.
Am fost de mii de ori copil și de tot atâtea ori bătrân,
am cunoscut înțelepciunea dar și ignoranța,
liniștea, dar și mânia.
Ochii mei au văzut mii de sori,
și urechile mele au auzit mii de cântece.
Mi s-a făcut însă dor de căldura focului Tău,
și, în fiecare dintre lumi, Te-am căutat,
din nou, și din nou, și din nou.
De pe pietrele muntilor de aramă Te-am strigat,
și din norii planetelor gazoase au pornit rugăciunile mele.
Acum, Părinte, că Te-am găsit în sfârșit,
Te rog, primește-mă înapoi lângă Tine,
și ține-mă departe de toate aceste vieți,
și de iluziile care împânzesc vederea către Tine.*

Zborul

*Călătoria noastră printre stările sufletești,
nu e mereu ca zborul unui vultur
care planează majestuos în înălțimile munților.
Spaima, de exemplu, e ca un zbor rătăcit în închisoarea unei
peșteri.
Pentru că liniștea peșterii amplifică dureros
fiecare zbatere minusculă a aripilor sufletului nostru,*

*spaima ia proporții infinite, nebănuite.
Depresia este ca zborul deasupra deșertului,
dezarmantă, fără voință.
Nisipul pătrunde aripile, ne înfundă nările,
tot ce ne dorim este să nu mai fim,
să ne ascundem existența de fața acestui deșert.
Dintre toate, cea mai suportabilă
este singurătatea între crevasele văilor.
Atunci îi adunăm pe toți poezii de dinaintea noastră,
și îi așezăm lângă noi.
Atunci ne alintăm cu cuvintele lor,
până când cineva ne întinde o aripă de ajutor.*

Transformare

*Nemișcat este trupul care odată a dansat
la malul mării albastre, la căldura focului din câmp.
Înghețată e inima care odată a iubit
mâna subțire de fată, păr auriu și bucălat.
Închiși sunt ochii care odată au privit
stelele scăpărătoare ale nopții și piscurile semețe ale munților.
Omul acesta n-a murit, cum s-ar putea crede,
s-a transformat într-o zombie al lumii moderne.
Îl recunoașteți pe stradă,
după cum își târăște trupul între clădiri,
după inima congelată ca într-un frigider
și după ochii ce nu privesc niciodată mai mult
decât cei câțiva metri din fața sa.
Trupule, de ce te miști acum ca un robot
Între ore exacte și aceleași întâmplări de rutină?*

Ștefan Munteanu

M. N. RUSU

Reflecții despre *Kogaionul* lui Timotei Ursu

Așa cum am afirmat și am demonstrat cu prilejul lansării cărții *Kogaion* la New York, volumul tratează marile noastre monumente istorice la dimensiunea lor legitimă, nu la cea minimalizată în cărțile actuale de școală sau la cea fărâmițată până la pierderea identității în sertarele muzeelor de arheologie. Pluralitatea unghiurilor de abordare a temei în lucrarea lui Timotei Ursu este monumentală în gândire și profund analitică în planul științific. Limbajul accesibil dar de bună, de autentică factură literară, transformă imensa bibliografie a temei într-o nouă bibliotecă, de nivel universal și universalist. Intr-un cuvânt, consider că volumul este o capodoperă de arguție și un model de viziune istoriografică înnoitoare. *Kogaion. Cercetări multidisciplinare* este foarte amplă cercetare care se impune a fi studiată de oamenii de specialitate, cu atât mai mult cu cât ea deschide direcții noi de cercetare privind explorarea satelitară și spectrografică a siturilor de interes arheologic, analiza matematică a datelor numerice relevate în sanctuarele dacice, reconsiderarea aprecierilor istoricilor privind cunoștințele astronomice, geodezice, conexiunile culturale și științifice ale “hyperboreilor” europeni și ale urmașilor acelora. Această complexă carte (pe care publicul larg a amendat-o prin... rapidă dispariție a primei ediții, în doar câteva luni, din toate librăriile românești, deși editura nu a întreprins nici un efort de popularizare!), este - asemenea *Daciei preistorice* a lui Nicolae Densușianu sau *Geticei* lui Vasile Pârvan - o veritabilă piatră de hotar în domeniul istoriografiei românești, invitând – și obligând din acest moment - amplificarea cercetării istorice la ambitusul pluridisciplinarității.

THEODOR DAMIAN

Poezia ca discurs doxologic¹

Mihaela Malea Stroe, această poetă a tăcerilor semnificative care, din când în când, fulgeră-n cuvânt, iar acesta, precum sămânța ce aduce rod însutit, cade în inima cititorului pregătindu-l pentru o metafizică a participării, înobilează literatura contemporană cu o nouă apariție editorială.

Volumul de față este un fel de pelerinaj ce îl invită și, în același timp, îl inițiază pe cititor pe drumul uneia dintre împărățiile iubirii. Este o *Cântare a cântărilor*, este recreare a templului sentimentului divin dat nouă spre transfigurare și prin care ne ținem întru ființă.

Mihaela Malea Stroe este arhitectul acestui templu, dar și meșterul zidar; ea vine cu ideile, cu viziunea de ansamblu, dar și cu pietrele, cărămizile, cuvintele ei, cu sensurile, imaginile și conotațiile proprii, astfel că, citind, ai impresia că te afli la un mare nou început și, fiind vorba de templu, aștepti să vezi slujba, să participi la ea, să descoperi taina ritualului. Dar, până să ajungi acolo, trebuie întâi să te botezi în apele calde și plăcut învăluitoare ale discursului poetic al autoarei.

Avem aici o poezie care te încântă și te descântă cu nebănuite frumuseți, în așa fel încât până la urmă ai vrea ca tu, bărbatul cufundat în lectura transfigurantă, să fii mirele astralei povești de iubire.

Sublimarea în metaforă a divinului sentiment, cum apare – între altele – în *Poemul rațiunii de a fi*, duce nemijlocit gândul spre cel mai frumos imn al dragostei, cel al Sf. Apostol Pavel din prima epistolă a sa către Corinteni: “De aş grăi în limbile oamenilor şi ale îngerilor, iar dragoste nu am, făcutu-m-am aramă sunătoare şi chimval răsunător. Şi de-aş avea tot darul proorocesc şi toate tainele le-aş cunoaşte şi orice ştiinţă, şi de-aş avea atâta credinţă încât să mut şi munţii, iar dragoste nu am, nimic nu sunt. Şi de-aş împărţi toată inima mea, şi de-aş da trupul meu să fie ars, iar dragoste nu am, nimic nu-mi foloseşte” (Cap. 13: 1-3)

¹ Prefața la volumul *Clipa de grație* de Mihaela Malea Stroe (Ed. Eikon, 2016, București).

Una dintre conotațiile teologice ale acestei poezii o găsim și în evidenta legătură pe care autoarea o face între iubire și jertfă (în *Poemul altei Golgote*), vorbind despre Golgota noastră interioară (“Iubite,/ Golgota noastră e lăuntrică și amară,/ Pe o cărare a ei urcă melancoliile zilei/ Pe cealaltă cărare disperările nopții polare/ Coboară.”) ca implicită asumare și participare la răstignirea mântuitoare a Logosului întrupat în istorie, dar, prin aceasta, sugerând puterea divină a iubirii chiar și atunci când este actualizată la relațiile inter-umane, mai precis la iubirea sinceră, ideală dintre un bărbat și o femeie. Aceasta are propriul ei caracter apofatic, așa cum îl au cuvântul și lacrima, lacrima pusă-n cuvânt, cuvântul din lacrimă sau “lacrima întâiului cuvânt” din care, la facerea lumii, toate au ieșit întru ființă.

Legat de ideea de jertfă este și motivul pustiei, prezent explicit și implicit în poezia acestui volum.

Mihaela Malea Stroe vorbește despre o asceză îmblânzită de o mare iubire (în *Poemul unei rugi de seară*), iar cititorul înțelege rolul credinței în Dumnezeu în decizia de a lua calea pustiei, evident a pustiei interioare în acest caz, iar aceasta, transferată în adâncul ființei devine loc de mănăstire, jertfelnic și rug aprins al iubirii ajunse euharistie din care se împărtășește atât poeta cât și cei care au norocul să o citească: “Mai povestește-mi ziua cea de mâine,/ Când voi gusta din vinul tău, din pâine,/ Când degusta-te-voi pe îndelete/ În basmul ce-a sfârșit și-abia începe.// Strecoară-mi-te-n clipa de apoi/ Cu toată-n sufletețarea visului ce-n noi/ Și-a alăptat clipita de iubire/ Stând blând, pe prima treaptă, la intrare/ În neizidită, încă, mănăstire”(Poem cu mănăstire neizidită).

Jertfa, însă, deși eliberatoare, poate însemna și un fel de captivitate, întocmai ca iubirea.

În *Poem de lumină lină* autoarea propune o interesantă reflecție asupra unui tip de captivitate existențială pe care o înduri mai ușor atunci când întreții în suflet speranța găsirii “întrării-ieșire”. Ideea unei “temnițe de chihlimbar” vorbește și de cea mai grozavă/groznică închisoare dintre câte sunt: aceea în care te simți bine. Nu vei ieși din ea niciodată.

Dar iată cum citim: “Prin lumina lină/ Ca prin bezne am băjbăit, căutând un amnar/ În scăpărarea căruia să ni se arate/ Intrarea-ieșire din temnițele noastre de chihlimbar.”

În *Poemul răscrucilor iubirii*, dar și în celelalte, dragostea se scaldă în razele soarelui din dimineața zilei a opta a facerii lumii, ca într-un nou timp liturgic în care *chronos* a fost asimilat cu *kairos*, și într-un ritm nou, unde fiecare cadentă e o zvâcnire ca într-o interminabilă renaștere a ființei.

Iată câteva profunde, autentice încântări: “Deschide, iubite abisul/ Cuvintelor din prima poruncă.../ În taina lui, cea nepătruns de adâncă,/ Pe mine, rogu-te, mă aruncă” (*Poemul durerilor de taină*). “Tac și, fără de odihnă, scriu/ Poeme trăite pe viu” (*Poem despre nelămurire*); “În osemintele timpului citești/ Întâmplările lumilor rătăcitoare de odinioară/ Și-apoi, cum se cuvine, le orânduiești” (*Poem pentru cititorul a toate*); “cu

aceeași adâncă ori poate înaltă încredințare/ că și tăcerea e un fel de auzire-ascultare” (*Poem închinat tăcerii*); “Înlăuntrul lacrimiei/ Înfloresc poemele ființei” (*Poemul lacrimiei roditoare*).

Cum am spus, întregul volum al Mihaelei Malea Stroe este un cânt de iubire, un discurs doxologic menit să transfigureze orice lucru din ordinea creată ce se întâmplă să se afle în juru-i. Este totodată un strigăt, un fel de “Doamne, strigat-am” care vine dinspre pustie înspre lume, poate dintr-o pustie roditoare înspre o lume neroditoare.

Aceste poeme curg din minte în inimă și, când se botează întru credință tremurătoare în apele de sub cerul interior, trec spre inima cititorului pentru a-i transfigura înțelegerea despre frumos, sublim și iubire și pentru ca, eventual, să-l lase îndrăgostit.

PASSIONARIA STOICESCU

Biserica din suflet și din poem

Fericită întâmplarea ca mâna care blagoslovește, să fie hăruiată de Dumnezeu, anume cum să drămuiască sacrul și profanul, ca atunci când și scrie să răsară Poezie! E cazul preotului Marcel Miron din Huși, ale cărui cărți mi-au fost oferite de un alt confrate preot poet, profesorul universitar omagiat de curând cu titlul de Doctor Honoris Causa, Theodor Damian.

Din aceeași sorginte poetică a meleagurilor moldovene, din aceeași vatră teologică în care arde nestinsă flacăra ortodoxiei, cel de al doilea “departe în temple și altare/ pe scări de fum albăstriu” (“Prietenului meu, Doru”) cântat de Marcel Miron, e mai încifrat, cu un dicteu liric ancorat în filosofie și mit, un clarvăzător cu “ochiul pustiei”.

Marcel Miron, în cartea apărută la “Junimea”, Iași, 2015, *Versuri albastre și aurii* e mai pământesc, stabilind un raport direct între trăire și cuvânt, aptitudinea slovelor fiind aceea de a conserva tensiunea trăirii: “Sunt două milenii de când celebrăm/ farmecul cerului și tăria Cuvântului / înălțimea Golgotei pentru cei botezați/ nu ne mai înspăimântă dar/ trăim ca și atunci zbuciumul...” (*Acrostih*).

Dominante în întregul volum sunt credința și seninătatea, lumina: “Trece prin fața mea o biserică/ din zidurile sparte îmi zice:/ -Mi-e frig/ lipește-te de mine!/ De-atunci eu am murit/ dar ea trăiește de-a pururi” (*Dialog cu nepoții mei*); “Dincolo de sori și stele/ este o pace adâncă/

rezemată de următoarea galaxie nenăscută/ cel mai frumos rai / să privești stelele nenăscute/ nenăscute stele din inima mea” (*Toamna la Mănăstirea Neamțului*); “Dintre noi toți/ numai soarele a rămas repetent/ el zilnic face aceeași muncă/ ne predă lecția de lumină și căldură/ de iubire chiar” (*Balada celor douăzeci și patru de sfinți...*). Ca semn de bunătate și împăcare cu lumea aceasta, la Marcel Miron chiar și nopțile sunt luminoase: “În nopțile mele/ oamenii sunt blânzi și buni/ nu fac răutăți/ poartă cu dâșii/ foc și cărbuni” (*Nopțile*).

O notă personală în desfășurarea imagistică în care se trece cu ușurință de la mit la simbol, de la sacru la profan, de la voioșie la nostalgie caracterizează versurile, cu ton când baladesc (*Portul Lampadaria*), când imnic (*Ca un mire, Imn solemn*), când de cantilenă (“Cruce care-mi stai la gât/ și-mi ții vieții de urât/ nu ești de-aur, nici de-argint/ nici de lemn nici de pământ/ de-o albină ești făcută/ adunată-n trudă multă/ din lumina luminată/ în metanii însemnată/ de speranță agățată/ și cu dragoste smălțată/ cruce scumpă, scump lucrată” (*Cruce*), când de descântec-parabolă :” Voi trei/ noi trei/ miluiește-ne pe noi./ Voi toți miei/ noi toți zmei/ izbăviți-ne pe noi./ Voi toți trei/ noi toți morți/ înviați-ne pe toți/....”) (*Trisfetitele veacului nostru*), totul însemnând alternare de ritmuri pentru asigurarea variației muzicale și pentru a nu-i da prilej cititorului să obosească după acest periplu când grav, când ironic, când nostalgic, de viață trăită întru credință și exaltare.

Revelația lumii e una creștină, iubirea și înțelepciunea țin de puritate și de credință, “apele de sus / se sfințesc cu apele de jos” (*La Marea Moartă*).

Biografia personală trece lin în biografie colectivă, cu un soi de participare afectivă la colocviul memoriei. Un poem-cheie îl constituie astfel “Chipul lui Isus în goblen”, o “bijuterie” lirică din comoara acestei cărți: “De mii de ori ți-am înțepat fața/ ca să-ți descopăr suferința/ pe frunte ți-am pus lacrimi de sânge/ parcă sunt vișinile coapte din fundul grădinii/ sau cheagurile de sânge de pe patul de zarcă/ unde părintele Cezar a fost bătut zile la rând./ Doar ochii Tăi, Doamne!/ nu aveam ață albastră/ nu știam să fac alți ochi / la noi în casă toți aveau ochi albaștri/ noroc că a venit părintele Visarion/ un călugăr/ dat afară din mănăstire cu “Decretul”/ cu anteriorul zdrențuit/ și o bocceluță în bățul de corn./ I-am deșirat vârful mânușii/ împletită dintr-o lână albastră/ și ți-am cusut ochii / Doamne, ce ochi frumoși ai și acum/ când cerul se revarsă peste noi./ Stau în genunchi și aștept/ să-ți curgă o lacrimă albastră/ mi-e sete, Doamne!”

Lirismul majorității poemelor ne dă o idee exactă despre sufletul poetului. Sensibilitatea lui e blândă, luminoasă, într-un univers de două ori natural: o dată în raport cu biografia personală, a doua oară în raport cu înclinațiile lui. Altfel spus, Marcel Miron slujește la două amvoane: al bisericii creștine, și al poeziei adevărate. Preoția e o profesiune de credință (!) desăvârșită în arta poetică. Biblicul, mitologicul și contemporanul se pot

întrețese fericit (*O altă odisee...*), când stăpânești substanța comunicării relevată prin sugestie (ca și la Theodor Damian de altfel). Și nu doar metafora e cea care poate sugera acest lucru, ci tonul însuși, sistemul de accente al frazei, sintaxa, versificația sau ritmul interior, notabil în versul alb.

Orice întoarcere în sine, e de fapt o laudă adusă Creatorului Divin, a cărui făptură este, al cărui propovăduitor se simte. Primele poeme ale cărții, așa se și numesc: *Preot* și *Semn de carte*. Factura delicat erotică a unor poeme are atitudinal o amprentă “bine temperată”, cu o ardoare lăuntrică în dedesubturi, evident, din considerente monahale (*Și tu, Versuri albastre și aurii, Evghenie, O altă odisee..., Odă unui buchețel de flori, Toarce...*). Grosul cărții îl constituie însă poemele cu tematică religioasă: crucea, biserica, Sfânta liturghie, Iov, mucenicii, idilicul evlavios și mila luminoasă pentru vietățile Domnului. Uneori, și e de bine, se simte înrăurirea lui Arghezi în nostalgia de cer și a lui Blaga, în cea de sat.

Cromatică preferată și anunțată chiar din titlu, “albastru” și “auriu”, acesta din urmă derivând de fapt din “galben”, dovedește o dată în plus preferința pentru tot ce se leagă de spiritualitate (albastru). Specialiștii în psihologie abisală îl asociază cu relaxarea spirituală, cu un mod de viață liniștit, ușor și cumpănit.” Este culoarea cerului, transparența vidului care va veni: în apă, în aer, în cristal și în diamant. Învățătorul Iisus e reprezentat în veșminte albastre”, conform “Simbolisticii culorilor” după J. Chevalier și H. Biedermann. După P. Portal, “albastrul este simbolul adevărului și al veșniciei lui Dumnezeu, rămânând întotdeauna și simbolul nemuririi omenești”. Galbenul simbolizează culoarea soarelui, a focului dătător de viață, iar galbenul auriu este cel mai adesea atributul dragostei de cunoaștere (conf. acelorași J.C. și H.B., amintiți anterior).

Către “stâlpul de lumină” sub care se cern “tărățe de aur” (*Trisfetitele veacului nostru*), Marcel Miron a ridicat o scară dublă din poemele lui: o față are treptele Credinței, o alta pe cele ale Poeziei.

HEINZ-UWE HAUS (Germania)

Half Poems
New Ark's Everyday Set

Active Pursuits

End of season
Save on all
Treadmills
Exercise cycles
Elliptical trainers
& weight benches.

Northwest Territory

Queen-sized
Raised crabgrass
Packaged preventer
Nonpatented coordinating
Decor on sale.

Playback Boy

Reduced glare
Unhooked dynamite

Flat-screen smart
Napoleon mail-in
Notorious rebate formula
Escape space save

For details claim
Underground duality.

Limited Warranty

Rust free
Scratch resistant
Storm patented
Complete abdominal
No rain checks.

Assortment

Portable cash
Credit Pursue
Active check
Debit adjustable
Step-through design.

Get points. Get More.

Portable pursuit adjustable
Cash credit check debit
Step-through design
Transfers attempt
Smooth transition.

Sale

Anywhere
Workout with
Total range
Of motion

If further
Discomfort results
Continue exercise
Anytime.

Bullet Witch

Unplugged
Licensed sets

High-back booster
Seven years ago

Employee
Of the months.

MESUT ŞENOL
(Turcia)

On pure instinct

*Way back to odd dreams of concrete prophecies on the stone
Calligraphies of oldies in antiquities had lived up to somebody's
dreary fears
Timelessness dizzied many heads and put them ready to be axed in a
heavenly place
Bards told the world not to abandon affectionate protection for each other
Slimy words revisited the golden cage of the poetess feeling like a goddess
Argonauts and astronauts took off to fly in the sea and the void
of the cosmos
The wise devised sophisticated tools to exchange words and vows
on a virtual altar
The dilemmas and puzzles were set by extraterrestrials for goodness sake
in silence
Come on, join us said the hills of the top divine brass
How come those mortals won't feel any pain in their eyes
If it is to disappear from the scene of the most scenic road to nowhere
You may run your body and soul purely being on pure instinct
Daring moves won't matter should you be imprisoned in your own paradise
Comets may visit you in your dreams to make things appear a bit
more extensive
Expand your horizon to see beyond what you can see which is and
empty world gone forever
The most horrendous acts are praised for the eternal jury
of sixty days before you die
Would it matter whether you return to your essence which is only a speckle
No wonder there many souls still are after their instincts to catch
to be or not to be
Now I am on pure instinct, for better or good, or else...*

Piatra căzută din cer

Scriu. Ies aburi din mine ca din îndrăgostiți.

Primele cuvinte dintr-o telegramă pe care am primit-o nu de mult, descifrate de o echipă de arheologi internațională pe latura unei pietre căzută din cer într-un loc care nu a fost dezvăluit.

Am făcut proba datării cu carbon și am rămas uluiți. Piatra e mai veche decât big bangul, decât nașterea universului pe care îl cunoaștem. Pe o rază de 3,14 m se aude un susur iar pe suprafața ei apar străluciri lichide. Unul din noi a zis că piatra căzută din cer plânge. În timp ce o privești uiți să respiri și trece prin noi ceva nedeslușit. Am cântărit-o dar nu are greutate. Pusă în aer și lăsată liberă nu cade rotindu-se nesfârșit de încet. Își schimbă forma și culoarea când aude cântecul mierlei. Pusă pe apă face valuri mici și tremurătoare asemeni genelor de îngeri. Credem că timpul pietrei căzute din cer e fără început și sfârșit. Vă vom ține la curent.

A fost singura telegramă primită. De ce m-au ales pe mine nu știu. Sunt aproape de 60 de ani, mirat de cele mai multe ori de cele petrecute pe lume. Trăiesc în regatul lemnului ars cum îmi place să zic, într'o cabană din marginea unei păduri ce se lasă greu cucerită. Singur și pe alocuri trist, un umbrar cât să acopere minunea primită. Am două averi. Fata mea care este departe și biblioteca. Am citit-o de nenumărate ori până când mi s-a întipărit până și-n piele. Apoi, ca într'un ritual am pus telegrama în ea. Culmea este că nu mai știu în ce carte. Fiicei mele nu îi pot dezvălui conținutul telegramei care poate schimba lumea. Dar sunt sigur, după ce nu voi mai fi, o să o găsească.

Scriu. Ies aburi din mine ca din îndrăgostiți.

A Stone which Fell down from The Sky

I'm writing. I'm sweating like lovers.

The first words of a newly received telegram, decoded by a team of international archaeologists on the lateral side of a stone fallen from the sky in a place which has not been discovered up till now.

The result of the radioactive carbon test was amazing: the stone is

older than Big-Bang is, older than the birth of the Universe we know. Within a range of 3.14 meters one can hear a kind of a rustle and its surface is covered by moist glows. One of us said that the stone which had fallen from the sky was weeping. You look at it and even forget how to breathe while a strange feeling crosses your senses. We weighed the stone, but it was weightless. You can heave it up, but when you let it fall down, it does not fall, it will rotate slowly, very slowly. Whenever it hears the blackbird's song it changes its form and colour. Put on water it will cause wavelets that will flicker like angels' eyelashes. We believe that the time of the stone which is fallen down from the sky has no beginning or end. We'll keep you informed.

This was the only telegram which we received. I don't know why they've chosen me. Very soon I'll be sixty and I've always been wondering about what's going on in this world. I live in the reign of burnt wood, as I like to say, in a cabin at the edge of an impenetrable forest. I am alone and sad at times, just a bower which covers the received wonder. I have two fortunes: my daughter who is far away and my library. I've read all its books several times until they got impregnated with my skin. Then, like in a ritual, I hit the telegram in a book. The worst part of it is that I forgot in which book. I cannot reveal to my daughter the content of this telegram which might change the world. But I'm sure she'll find it out, when I'm gone.

I'm writing. I'm sweating like lovers.

Translated from Romanian by **Muguraş Maria Petrescu**

La data de 7 februarie 2016, la Biserica „Sf. Ap. Petru și Pavel” din New York s-a aniversat un an de la redeschiderea Școlii de Duminică.

Alături de Pr. Th. Damian, Prof. Irina Anițului, cu diploma aniversară și o parte dintre tinerii și copiii școlii.

Februarie 2016, Garmisch-Partenkirchen, Germania.

Doi prieteni și două reviste ale diasporei:
Th. Damian (st.), *Lumină Lină*, și
Doru Eugen Popin, *Alternanțe*.

Martie 2016, București.

Silvia și Vasile Andru, printre
heruvimii și serafimii literaturii române.

7 martie 2016, Botoșani. Grup de foști colegi de seminar. De la st.: Pr. Gavril Damian, Pr. Marcel Miron, Pr. Th. Damian, Pr. Dumitru Merticaru și scriitorul Gellu Dorian.

Octombrie 2015. Criticul și istoricul literar M. N. Rusu, alături de scriitorul Radu Theodoru, general de flotilă aeriană (v.r.), vorbind la M-rea Comana (jud. Giurgiu) la inaugurarea troiței dedicate eroilor români căzuți la Cotul Donului.

(Foto: Dorian Theodor, romaniabreakingnews.ro)

14 martie 2016, București.
Th. Damian prezintă o comunicare la Serata „Eminescu, jurnalistul” a Uniunii Ziariștilor Profesioniști la Institutul Cultural Român.

16 martie 2016, București.
La Gala premiilor UZPR, din juriu au făcut parte (de la st.) Pr. Prof. univ. Dr. Th. Damian (New York), Prof. Acad. Victor Crăciun și Prof. univ. Dr. Mihail Diaconescu.

17 martie 2016, „Zilele Lumină”, Giurgiu.
Scriitorii Mircea M. Ionescu (la microfon), Th. Damian și Dan Mucenic, directorul Bibliotecii județene din Giurgiu.

Scriitorul Ionel Muscalu

Alexandru Vladu, fost Vice-Primar.

Pr. Th. Damian (st.) primește diploma și medalia aniversară (150 de ani de la înființarea Bisericii „Buna Vestire” din Giurgiu) de la Pr. Georgian Tudor.

După Giurgiu a urmat M-rea Comana. Grup de scriitori la troița dedicată memoriei eroilor români căzuți în luptele de la Cotul Donului.

De la st.: Passionaria Stoicescu, Virgil Ciucă, Florentin Popescu, Radu Theodoru, Th. Damian, Anca Sîrghie, Mircea M. Ionescu, Ioan N. Roșca, Paula Romanescu.

20 martie 2016, București. Ioan Gâf-Deac (st.), Cassian Maria Spiridon, Th. Damian și Gellu Dorian.

Martie 2016, București.
Th. Damian (st.),
în vizită la distinsa
familie Corina și
Mihail
Diaconescu.

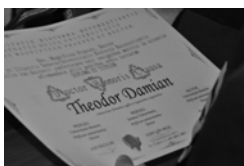
21 martie 2016, Ziua Internațională a Poeziei.
Th.Damian vorbește la Biblioteca Națională din București despre cărțile
Elenei Liliana Popescu.

La 22 martie 2016, Pr. Prof. univ. Dr. Th. Damian i s-a decernat titlul de *Doctor Honoris Causa* de către Universitatea Bioterra din București.

Prof. univ. Dr. Nicole Livia Atudosiei citește *Laudațio*.

Prof. univ. Dr. Ioan Gâf-Deac, președintele Senatului universității citește diploma oferită.

Theodor Damian primește diploma....

... și își prezintă discursul de recepție.

Prof. univ. Ing. Dr. Ion Nicolae, președintele fondator și rectorul Universității Bioterra îl felicită pe profesorul român de la New York; îl ascultă Prof. univ. Dr. Ioan Gâf-Deac, Prof. univ. Dr. Floarea Nicolae, rector, și Prof. univ. Dr. Nicole Livia Atudosiei, prorector.

Pr. Prof. univ. Dr. Ștefan Buchiu, decan al Facultății de Teologie București, delegat al P.F. Părinte Dr. Daniel Ciobotea, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române.

I.P.S. Arhiepiscop
Prof. univ. Dr. Teodosie Petrescu.

Prof. univ. Dr. General (r) Vasile Căndea, Președintele Academiei Oamenilor de Știință din România.

27 martie 2016.

Familia noastră de Duminică a sărbătorit-o pe decana de vârstă a parohiei, pe Doamna Lucia Columb, la împlinirea binecuvântatei vârste de 97 de ani.

Pr. Prof. Dr. Th. Damian celebrat și la Biserica „Sf. Ap. Petru și Pavel” din New York în cadrul parohiei și al Școlii de Duminică. De la st.: Preoteasa Claudia Damian, Irina Anițului, Pr. Th. Damian, Elena Mitru.

Pe data de 10 aprilie 2016, la Biserica „Sf. Ap. Petru și Pavel”, New York, în cadrul Cenaclului literar „M. Eminescu” a fost lansat volumul *Notițe de peste an* de Elena Mitru.

Autorarea vorbește fiind ascultată de Pr. Th. Damian și Prof. Mariana Terra.

Florii 2016. Aniversarea a 23 de ani de la înființarea Bisericii "Sf. Ap. Petru și Pavel", Astoria New York.
Grup de enoriași. (Foto: Alex Marmara)

Pr. Th. Damian prezintă
raportul anual de activitate.

Dr. Napoleon Săvescu, președinte al
Consiliului parohial.

Prof. Irina Anițului, directoarea Școlii de
Duminică (centru) alături de Dna Victoria
Plăvițu și câțiva dintre tinerii școlii noastre.

Prof. Irina Anițului coordonând programul
artistic cu tinerii și copiii.

Sărbătorind pe cei ce
poartă numele Sf. Mare
Mucenic Gheorghe (Foto:
Alex Marmara).

Cupon de Abonament

Lumină Lină • Gracious Light
30-18 50th Street
Woodside, NY 11377

4 numere pe an: 60\$ inclusiv expediția

Numele
Adresa
Oraș/stat
Cod
Țară

Donații și contribuții pentru revistă:

Numele
Adresa
Oraș/stat
Cod
Țară

Suma:

Atât abonamentul cât și donațiile pot fi făcute prin check sau money order. Donațiile se scad la taxe.

Regina munților noștri

*Ești fericită
Floare de colț,
stânca este izvorul
vieții tale
iar ceru-i altarul
pe care te-nchini
Tatălui Ceresc.
Nu te pot atinge
cu mâna,
tu cauți înălțimi
fără poteci.
Doar
cu ochii sufletului
îți voi mângâia
trupul tău argintiu
încălzit de soare
printre pietre reci...*

Adieri transilvane

*De dor de-acasă
în zori
mi-s umezi ochii
și privirea-i caldă.
De drag și de dor
molcom
vântul serii îmi trimite
adieri de arome
din grădina amintirilor
cu iriși, crăițe, calapăr.
Le simt parfumul în nări.
De dorul copilăriei
mi-e sufletul
pasăre-n zbor
spre cerul albastru
fără nori în Apuseni.
Și veghea nopților
e vis duios
cu mângâieri
în poala bunicii.
Îmi strig în gând
străbunii mei,
veșnic veghea-vor ei
pământul transilvan
de dor...*

Rodica Ghinea

Orizont imponderabil

*Cântul naturii îmi farmecă auzul
în dimineți albastre, trupul vibrează
în note astrale,
privirea se pierde, ca păsări, în
înaltul cerului prin ceața pământului.*

*Deodată lumina soarelui apare,
e plină de nemurire, ființa-mi intră
în festin,
al meu destin spre depărtări
mă cheamă.*

*Între călătoare unde am plutit,
am împletit lumea reală cu
orizontul imponderabil, obrații-mi
se colorează, lacrimi îi brăzdează,
picături de bucurie și lumină.
Mă-nalț în galbenul toamnei.*

Vecernie la mănăstire

*Ireal îmi pare totul,
seara-i luminoasă ,
frumoasă, palidă-i
luna,
turle mute cumiști
privesc aburinde
acoperișuri,
urme de zăpadă târzie
din suișuri de munte
luminează băitorite cărări.*

*Brusc, sunete apar,
spre chemare bat
clopote,
cântece plutesc misterios
peste mulțime,*

*spre cer se-nalță,
coboară apoi peste plecate
capete.*

*În ecou divin,
vin tulburătoare unde
dinspre stele,
deasupra mea se ridică,
plutesc blând cu voci
împreunate
în murmur melodios.
Sfânta Liturghie rostită-i
dumnezeiește,
noaptea se trezește.
Capete plecate,
frunțile ridică, murmură rugă
spre întregire-n neam,
slavă și mântuire.*

Mariana Popa

LUCIA OLARU NENATI

Dilema secolului care “va fi religios sau nu va fi deloc”

Câtă discuție despre predarea religiei în școală! Firește că și acest subiect, ca și toate celelalte despre ameliorarea învățământului, poate - și trebuie – să sufere examinări, analize și up-datări (asta ca să mă exprim în acord cu vocabularul on-line al vremii!). Dar nu pentru că vrea cineva să se bage în seamă, sau mai rău, să tulbure echilibrul (atâta cât a mai rămas!), precum face acel domn Remus Cernea pe care îl putem recunoaște după frizura sa ca o coadă de vulpe, coadă pe care și-o vâra nu de azi, de ieri, de când a ajuns și parlamentar (?!), în orice chestiune poate veni în răspăr cu tradiția și bunele noastre obiceiuri autohtone.

Dar dacă e musai, să ne întrebăm și noi dacă și la ce e bun sau nu, obiectul religie, lăsând la o parte amintirile generației noastre despre stratagemile pe care le practicam odinioară ca elevi ca să mergem de Inviere la biserică fără să fim reperați de observatorii de serviciu; despre “reuniunile tovărășești” pe care le organizau profesorii de Paști sau de Crăciun ca să mascheze și ei, bieții, cum puteau, starea de sărbătoare creștină și câte altele ale statutului de clandestinitate pe care le impunea epoca și care generau o aspirație puternică spre libera manifestare a acestei laturi a vieții noastre pe care cei de azi o au fără nici o restricție.

Dar dincolo de toate astea se impune ideea că în această chestiune e importantă modalitatea de predare a religiei, de pregătire și de racordare la stadiul actual al societății noastre a celor care o predau, de realizare a manualelor și programelor în așa fel încât, în funcție de vârsta elevilor, să fie folosită uriașa zestre existentă în patrimoniul universal și, în speță, național, pentru înțelegerea profundă a importanței acestui domeniu.

Căci nu se poate face abstracție de aportul religiei la inspirarea marii creații artistice a lumii, ceea ce poate fi exemplificat, de pildă, prin nesfârșitul teritoriu al picturii tuturor secolelor în care atâția maeștri s-au întrecut în a transpune tot mai expresiv în imagini nemuritoare scenele biblice, înzestrând muzeele lumii cu zeci de Madone, Pietă, Patimi cristice ș.a.m.d., devenite opere de artă absolută. La fel, generațiile omenirii au admirat atâtea catedrale, temple, monumente, sculpturi inspirate din lumina credinței; ori și-au înălțat spiritul ascultând marea muzică inspirată de aceleași subiecte, ca și cu atâtea creații literare, începând cu *Psalmii* lui David sau *Cântarea Cântărilor*. După cum atâția însetați de luminile spiritului le-au găsit în logosul marilor gânditori precum Toma d'Aquino, Ioan Gură de Aur și atâția alții. Dar, ca să venim acasă la noi, aici unde se poartă azi discuția, ne putem sprijini pe expresivitatea filocalică a atâtor gânditori autohtoni precum Dumitru Stăniloae, părintele Galeriu, sau

profundul Nicolae Steinhardt, cel pentru care credința creștină a reprezentat o atât de mare atracție spirituală încât, evreu fiind, s-a călugărit ortodox la Mănăstirea Rohia. Adaug aici pe marele predicator de rang național Toma Chiricuță (cel care, înainte de-a păstori publicațiile creștine apărute la București, a fost o vreme paroh și în Botoșani, la biserica Uspenia a creștinării eminesciene), pe înțeleptul duhovnic și sfătuitor Ilie Cleopa, ca și pe sfântul clarvăzător de la Prislop, Arsenie Boca.

Itinerariul acestei spirale a credinței înalt exprimate trece prin dreptul unor poeți și scriitori de aleasă profunzime, (unii suferind chiar persecuții pentru credința lor!), precum Vasile Voiculescu, Nichifor Crainic (autor al remarcabilului eseu *Iisus în țara mea*), Tudor Arghezi, Gala Galaction ori membrii Rugului aprins, dar neuitând, de pildă, nici sublimele *Rugăciuni eminesciene*!

Venind mai către actualitate, ne putem sprijini pe logosul lui Vasile Andru, cel ce ne revelează în cărțile sale forța isihasmului românesc; pe deslușirile limpezi și exprimate într-un stil literar neasemuit de către părintele profesor Ioan Buga, cel pe care îl și auzim în fiecare duminică la Radio România, sau citind inspiratele poeme ale preotului-poet și profesor Theodor Damian de la New York (plecat din Botoșani). Dar nu pierdem nimic nici dacă citim cărțile sau ascultăm alocuțiunile maicii scriitoare Elena Simionovici de la Voroneț, cea care știe să reveleze cu măiestrie semnificația capodoperei de arhitectură, pictură și credință pe care o întrupează acea mănăstire, ca și toate celelalte ale nordului nostru și nu numai. Dar de ce să ignorăm aportul sfântului botoșănean Ioan Iacob Hozevitul, nu numai om al credinței, ci el însuși poet și gânditor, a cărui casă memorială (creată și cu contribuția doamnei lider cultural Dana Pietraru!) poate fi vizitată cu folos în excursii ale elevilor botoșăneni și nu numai.

Lista creatorilor, gânditorilor, poezilor, poate continua încă mult – și toate pot constitui inestimabile modele, exemple și prețioase auxiliare didactice, reazem de preț în predarea acestei discipline la un nivel spiritual de transmitere a unui înalt umanism, necesar spre evitarea pragmatismului excesiv și exclusiv, a dogmatismului, schematismului arid sau ispitei fundamentalismului despre care știm cât rău face azi în lume dar, în primul rând, spre cizelarea morală, culturală, sufletească și intelectuală a viitorului om întreg, civilizat și profund al acestui secol care, așa cum a postulat Malraux, “va fi religios sau nu va fi deloc”.

(Editorial publicat în *Monitorul de Botoșani* din 6 martie 2015).

PAULA ROMANESCU

Se întâmpla la Cabaret Voltaire

La fiecare cotitură a istoriei (neapărat cu un război pe-aproape !) un cal de lemn nechează a pustiu.

De la grecul Ulysse ni se trage meteahna de a pune în înveliș de inocență miezul amar al gândului însemnat cu moarte.

De câtă inocență să fi avut nevoie acei tineri studioși frecventatori ai Cabaretului Voltaire din Zurich care, în februarie 1916, în miezul fierbinte al Marelui Război (Mondialul acela cu numărul Unu!) au adus un nou cal troian la porțile Europei, un cal ciudat care nu despre moarte ținea să ne vestească ci despre dezgustul tinerimii europene față de ororile și absurdul războiului, despre refuzul oamenilor simpli de a muri din nebunia celor care se vor stăpânii lumii!

Dintr-un NU răspicat violenței și măcelului, s-a fost ivit mișcarea aceea un pic anarhică, un pic zgomotoasă, un pic cam prea agresivă, al cărei nume nu era decât repetarea românescului DA (da, da... care nu-i de fapt decât : Nu! Vezi să nu! S-o crezi tu! Mai vedem! Las-o baltă...): Mișcarea Dada.

Inițiatorul mișcării era junele Tristan Tzara (Sami Rozenstock, 1896-1963), plecat din Moinești după terminarea liceului să-și desăvârșească studiile în Elveția. Împreună cu el, Marcel Iancu, (pictor în devenire pe atunci), Hugo Ball și Richard Helsembeck (din Germania) , Hans Arp (din Alsacia) și, mai apoi, când Mișcarea s-a ... mișcat spre Franța (1918), Francis Picabia – pictor cubano-francez, André Breton (cu Suprarealismul lui cu tot!), Louis Aragon, Paul Éluard, Frenkel, Benjamin Péret, și Philippe Soupault, (cu al lor cântec de sirenă de vrajă nouă pre numele său Comunismul...).

Ce urmăreau în fond dadaștii? Să identifice revoluția socială cu revolta poetică, să nesocotească (ba chiar să distrugă) toate valorile estetice, filosofice, morale și religioase pe care se baza lumea occidentală.

Pentru început s-au manifestat printr-o critică nihilistă a limbajului, organizând prin diverse capitale europene, dar mai cu seamă la Paris, serate “artistice și literare”scandaloase, cu scopul de a replica absurdului prin incoerență (Vezi “poezia” lui Tzara “Pour faire un poème dadaïste” unde se înșiruie la întâmplare cuvinte decupate dintr-un ziar; vezi “Manifeste Dada, 1918” care începe cu: “Orice produs al dezgustului susceptibil de a deveni o negare a familiei este Dada!”[...]).

Punând mare preț pe rolul întâmplării, al hazardului (nu aleseseră ei numele mișcării deschizând la întâmplare un dicționar unde, primul cuvânt de pe pagină era DA?) și al inconștientului, dadaștii pretindeau că “poezia

este o forță vie sub toate aspectele, chiar antipoetice, scrisul nefiind decât un vehicul de ocazie, deloc indispensabil”.

Povestea asta a durat până prin 1923 când André Breton s-a cam săturat de atâta nihilism și revoltă de dragul revoltei și, și-a văzut de Suprarealismul lui, Aragon a aflat că “Il n’y a pas d’amour heureux”, Paul Éluard s-a îndrăgostit de Galla și a cântat-o în versuri coerente, până când Salvador Dali i-a furat-o făcând din ea modelul preferat, soție, muză, iubită, Madonă Dumnezeie, suflet pereche, pictorii au inventat cubismul și l-au exportat peste ocean, Picasso ne-a dăruit-o pe acea înduioșătoare femeie plângândă dintr-o perioadă albastră ca viața. Omenirea a continuat să creadă în poezia-poezie, compozitorii au pus pe note texte poetice din cele ale căror cuvinte nu fuseseră alăturate din voia hazardului, lumea se îndrepta spre un alt Mare Război – tot Mondial, dovadă că nu înțelesese nimic nici din revolta dadaistilor, nici din “Liberté” a lui Éluard, nici din Guernica, nici din “somnul rațiunii” cel născător de monștri...

Și iată-ne acum.

La București, la Cabaret (a se citi cafenea!) Ramada Majestic, Societatea Română de Radiodifuziune a celebrat împlinirea a o sută de ani de la apariția Mișcării Dada, printr-o audiție cu public “Dada Cabaret”, o producție a Teatrului Național Radiofonic, în regia artistică a lui Mihai Lungeanu, după piesa *Cabaret Dada* de Matei Vișniec. Piesa a beneficiat de o distribuție notabilă: Marcel Iureș, Marius Bodochi, Cristina Țopescu, Florin Busuioc, Ada Navrot, Dan Aștilean, Alexandru Georgescu, Mihai Bisericanu, Zoltan Octavian Butuc, Pavel Bartoș, Anne Marie Zigler, Ionuț Kivu, Dani Popescu, Vlad Ivanov, Ioana Calotă, Violeta Berbiuc, Adina Lucaciu, Daniela Ioniță, Claudia Drăgan, Vasile Manta, Adi Rădulescu, Ștefan Huluba, Rareș Zimbran.

Tuturor o plecăciune.

Au contribuit deopotrivă la realizarea spectacolului Stelică Muscalu - regia muzicală (excelentă!), Monica Wilhelm, Bogdan Golovei și Robert Vasiliță – regia de montaj, Janina Dicu – regia de studio, Vasile Manta – regia tehnică.

Să fie întâmplător că pe afișul de prezentare ca și pe C.D.-ul realizat sub egida Societății Române de Radiodifuziune tronează un cal de lemn cu, pe creștet, o coroană regală în clătinare și, de jur împrejurul acestuia, roți și roțițe dințate/ zimțate, cât să se tot ducă de-a rostogolul lumea asta “ca un urlet de dureri crispate, ca o încrengătură de contrarii și de contradicții, de grotesc și de inconsecvență – Viața!”(de-ar fi să-i dăm crezare lui Tristan Tzara cu al său Manifest Dada (1918) publicat la Paris la editura J. J. Pauvert!)?

Au trecut, vai!, o sută de ani de când bântuia prin Europa acel “esprit nouveau” provocator – Dadaismul. Ce ar trebui să înțelegem din îndemnul manifest al lui Tzara: “Voi sunteți stăpâni pe tot ceea ce veți

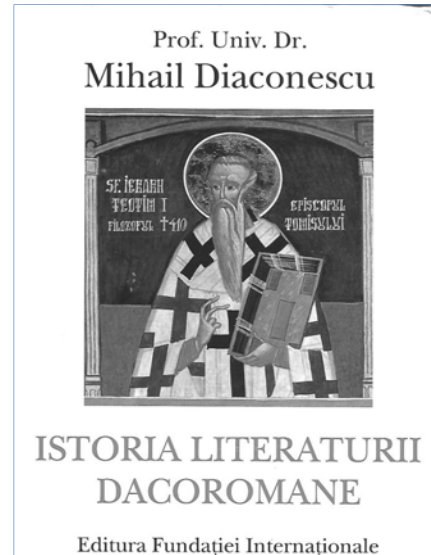
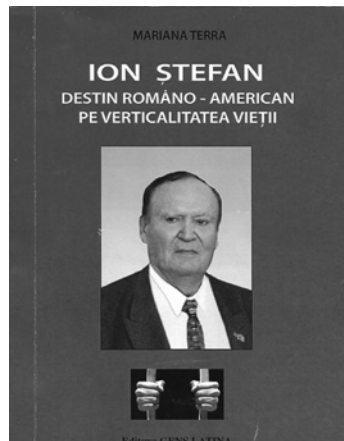
sfârâma. S-au făcut legi, morale, estetice, doar pentru a respecta lucrurile fragile. Dar ceea ce este fragil e menit să se sfărâme”?

Fragilă o fi și viața noastră?

Dar credința în legile morale?

Dar îndrăzneala de a alege esteticul în locul haosului?

Dar teama deloc absurdă de caii de lemn uitați (trimiși) la porțile sufletului nostru care nu mai vrea să știe de războaie, oricât de frumos ar fi ele înveșmântate în povești estetice foarte, artistice foarte, filosofice foarte, poetice mai cu seamă, muzicale cam cât un bocet de mamă care-și primește acasă fiul iubit, într-un sicriu de plumb!?...

IOAN GÂF-DEAC

Încântarea mută din poezie

Nivelul condițional posibil al poeziei provine de la situarea acesteia în interiorul unei “ființe de cuvinte”. Ființa matematică, de exemplu, se află sub pielea numerelor și simbolurilor cantitative reunite, apropiate cu ajutorul liantului relațional.

Poezia mai mult imaginează, neexplicând clar atunci când operează cu semnificații pure izvorâte din liantul dintre cuvinte.

Forța poeziei este înmuiată în sublim, subliminal, subtil, în expansiunea statică pe segmente de înlănțuiri de cuvinte.

Orice înlănțuire aservită cuvintelor poate fi nemecanică.

Poezia nu trebuie să se adreseze numai celor interesați, ci tuturor.

Utilitatea din știință orbește, oprește ordinea dintr-o dezordine a necuprinderii.

Neutilitatea din poezie exaltează liniștirea, instaurează încântarea mută.

Poetul ajunge să trăiască chiar el ceea ce nimeni nu va trăi vreodată.

Cuvântul în poezie nu este un simplu instrument sau mijloc de comunicare. Cu ajutorul lui poetul și, deopotrivă, cititorul duc vieți duble.

Minunile chimiei cuvintelor multiplică viețile. Nimic altceva, înafară de poezie, nu multiplică viața. Toate celelalte procese, fenomene, obiecte, idei ș.a. se află în mecanismul transgeneraționalității.

Cuvintele sunt singurele multiplicatoare de viață în oglinzi de timp.

Ritualurile poetice nu sunt imperative, puterile poeziei nicicând complet eliberatoare. Dar puterile cuvintelor eliberează. Poezia, în schimb, nu condiționează viața. Se poate trăi fără poezie.

Gloria poetică este în admirație, multivalența ei în spirit.

Lumina este întunecată cu ajutorul cuvintelor și abia atunci încântarea din poezie tace, devine mută.

Poezia nu asigură progresul. Ea doar păstrează amintirea progresului.

Cuvintele din încântarea mută a poeziei întrerup real-imaginarul cu ajutorul firelor oțelite de culori și al frânghiilor de platină din sunete.

Nivelurile barionice din poezie au întotdeauna corespondențe basionice în sisteme închise, pre-fixate de imaginație, care, la rândul ei, este sâmburele de aur din realitatea vie.

Mediul poetic înlocuiește carnea din mediul natural, găzduind și reproducând motive corporale, tangibile, de viață.

Infinitul verbal (din cuvinte) este geamăn cu neinfinitul obișnuinței

aferente cursului transgenerațional al vieții.

Poetul modelează treceri, tăcut se zbate între problemele de înlănțuiri de cuvinte, căutând cântări de încântări, care sunt mai apoi amuțite.

Substanța emoțională nu se transformă, ci doar este vacuumată, trasă în spații și timpuri nedefinite, în zone libere cu ajutorul lanțurilor de cuvinte.

Energia încântării mute din poezie este cea care măsoară (prin consum) trăirile emoționale. De aceea, poezia este *măsură, măsurare și măsurătoare*.

Cuvintele sunt/ dorm în familii extrinseci, iar farul interior lingvistic este tehnocultural, într-o dezvoltare dilematică a poetului, transformat el însuși în cititor.

Analogiile poetice nu merită controlate, ci doar lăsate în voia voluntară a conduitelor lingvistice.

Cuvintele care se mișcă pentru a ajunge în poezie au comportament improbabil, ducând cu ele certitudini imagistice incerte.

Specializarea oricărui lanț de cuvinte în poezie este copiată de la regnul vegetal.

Viziunea poetică asupra lucrurilor nu este condamnată. Obscuritatea semnificațiilor rezultă din încrucișări de lanțuri de cuvinte, din imprecizii inteligibile de sensuri.

Interferențele tipurilor de încântări mute din poezie sunt neprevăzute, imprevizibile, relativ structurate.

Poezia are o condiție veșnică de viețuire doar pentru a arăta. Ea nu are inițiative, ci doar reguli originare de existență.

Libertatea cuvintelor este statică. Poetul tulbură libertatea lor originară. Mișcând cuvintele, înlănțuindu-le, poetul aduce în corpul poeziei o altfel de libertate, mai desprinsă de chingile originare.

Poezia nu are și nu produce constrângeri. Încântările tăcute din poezie nu sunt restrictive.

Homeostatica poetică se atinge când poezia este "gata" finalizată, livrată, furnizată, oferită.

Poetul este omul regulilor, conformistul cumpărătorului pe nimic al cuvintelor dintr-o comunitate lingvistică.

El structurează și ajustează progresiv lanțurile de cuvinte.

Poetul este un personaj mutant de substanță lingvistică.

Orice enunț poetic determină o referință în rândul cititorilor.

Poezia trebuie oferită cu încântări tăcute, care se petrec în structuri sensibile de cuvinte înlănțuite.

Cursele ideatice reglatorii sunt în interioritatea poeziei, iar încântările, dacă există, sunt dezechilibratorii.

Ștefan Munteanu

DANIEL DRAGOMIRESCU

Un poet elegiac: Vasile S. Popa

Cei care îl știu pe Vasile S. Popa ca militar și ca autor al romanului de război *Ultima noapte la Tanais* și ar fi tentați să îi atribuie doar bărbăția omului în uniformă militară și vigoarea creatorului epic apt să reînvie momente de un înalt dramatism din timpul celei de a doua conflagrații mondiale (bătălia de la Stalingrad) ar trebui să parcurgă și *Cartea sentimentelor* (Ed. Semne, București, 2015), mai înainte de a trage concluziile.

Cu această carte, autorul militar se dezbracă de platoșa sa invulnerabilă și lasă să i se vadă inima rănită de pierderea timpurie a femeii iubite. Așa cum este și firesc, stările sufletești dominante pe care autorul le exprimă sunt de această dată regretul, nostalgia, jalea, suferința, iar forma (specia) poetică dominantă este elegia.

Autorul nu cade, însă, într-o stereotipie a imaginarului sau a modului de tratare și este de apreciat diversitatea ipostazelor sub care femeia îndrăgită, “floarea secerată” de vitregia soartei, este readusă la viață în versuri. În plan spiritual ea este “sufletul pereche”, iar în plan strict poetic ea apare drept “o metaforă aninată de ivărușul porții” (“În cercul de patimi”, p. 27). În “Pretextul” (p. 32) poetul evocă la modul anecdotic iubirea incipientă (înlesnită de un cunoscut roman de Slavici), pentru ca în “Sculptură interioară” (p. 34) să se identifice pe sine însuși cu anticul Pygmalion, iar pe iubita sa, cu o “Galatee rămasă vie / în oglinda întunecată a timpului”. Condiția poetului și a omului sunt marcate de suferință. Autorul mărturisește metaforic și sugestiv: “Zac între două lacrimi” (“Așteptând ninsorile”, p. 38). Pe aceste coordonate de sensibilitate omenească și lirică sunt concepute toate poemele incluse în primul ciclu al volumului (“Iubirea pierdută”), pe cât de amplu, pe atât de relevant.

Blagian cumva sună titlul “Poemele nopții” atribuit celui de-al doilea ciclu al volumului și care plasează chiar în primele pagini poemul “Izvorul iubirii”, pe care îl putem decipta, din perspectiva istoriei literare, ca o replică (sau completare) a poemului blagian “Izvorul nopții”, trecând prin trăirile personale ale autorului. Întreg poemul (p. 47-48) consemnează cu un lirism plin de delicatețe și apelând la mijloace figurativ-alegorice, o geneză aproape mitologică a iubirii: “într-o noapte magică, lunecând în oniric, / mi-am văzut iubirea ca o apă involburată. / luând în mână o vargă de alun în igrec, / i-am căutat izvorul în satul copilăriei noastre (...)”

Cel de-al treilea segment a volumului, intitulat “Sufletul călător” ridică discursul poetic de la nivelul evocărilor nostalgic-romantice în planul considerațiilor de ordin filosofic. Chiar primul text (“Soarta”, p. 69) este o

variație pe tema “fortuna labilis”, în ideea că nimic nu este imuabil și nimic nu este ferit de efectul legilor implacabile ale firii, totul fiind supus Marii Treceri. Ca prilej de cugetare apare, în alt loc, evocarea trecutei iubiri, unde citim: “era fericit că se născuse și trăise liber / anii cei mai frumoși, alături de ea, aici, / în spațiul ondulat, definit de filosof / pe alternanța continuă deal-vale” (“Meditație”, p. 71). Frumoasă apare și imaginea iubitei dispărute, al cărei suflet este imaginat de poet evoluând “pe orbita iubirii”, până la Judecata de Apoi mântuitoare (“Reîntregirea sinelui”, p. 88).

Al patrulea ciclu (“Diminețile Irinucăi”) diferă și chiar distonează – ca tematică, stil și tonalitate – față de celelalte trei și ar trebui extras din cuprinsul volumului de față, completat cu texte de factură asemănătoare (după model arghezian ori nu), spre a forma conținutul unui volum separat, omogen, dedicat în exclusivitate copilăriei.

Dincolo de conținutul tematic, se remarcă îndemânarea autorului în materie de limbaj și de versificație, precum și diversitatea formulelor prozodice încercate (de la distihuri, terține, catrene până la textele neorganizate strofice și fără rimă), ceea ce arată oscilația autorului între poezia clasică și cea modernistă și neomodernistă, în intenția de a-și armoniza mesajul cu un stil poetic pe măsură. Departate de a face o notă discordantă în contextul operei, *Cartea sentimentelor* confirmă că V. S. Popa este un poet cu nimic inferior romancierului.

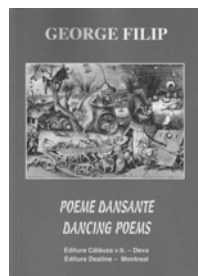
MUGURAȘ MARIA PETRESCU

George Filip – *Poeme dansante*

*nu-s george FILIP, ăsta-i doar un nume,
bătut cu fierul roșu - un stigmat,
să nu mă rup de cârdul meu prin lume,
când pe idei, mă vreau crucificat...
george FILIP, Portret invers*

Mărțișorul din anul acesta, i-a adus binecunoscutului poet canadian de origine română, în afară de împlinirea a 77 de primăveri, și cel mai recent volum de poezie, *Poeme dansante / Dancing Poems*, traducere în limba engleză de Muguraș Maria Petrescu și David Paul Vnuck, cu un “Cuvânt înainte” semnat de traducător și un eseu “George Filip sau baletul măștilor” de Muguraș Maria Petrescu (Editura Călăuza v.b. – Deva și Editura Destine – Montreal, 2016, 195 pp.).

Poeme dansante / Les Poèmes qui dansent a fost tradus de Muguraș Maria Petrescu și în limba franceză, fiind publicat de aceleași două edituri menționate mai sus. Ilustrația cărților îi aparține lui David Paul Vnuck.

Poeme dansante este cel mai enigmatic volum de poezie pe care George Filip l-a scris vreodată, caracterizat prin storcerea cuvântului de semnificația lui, asigurând ideii acestuia o măsură exprimată prin metaforă și totul transpus în pictura minuțioasă a verbului, care, în acest caz, ajunge să devină însăși existența lui. Tabu și îndrăzneț, limbajul lui, așa cum îl știm, se lasă modelat și disimulat în universalitatea limbilor engleză și franceză.

Să nu uităm că asemenea lui Sancho Panza, acest poet este servitorul cuvântului, trăgând din greu la apărarea și șlefuirea lui, ajungând, în același timp să se ridice la înălțimea visului văzut “în realitate” de un Don Quijote modern. Și în toată această furtună sufletească, bântuită de zgomotele imenselor tăceri, stăpân și servitor (Don Quijote și Sancho Panza) vor muri înviind în cuvântul unei limbi uitate, nemaivorbită astăzi, limba visării și a visului, limba poeziei perpetuată de însuși cavalerul ei.

În volumul *Poeme dansante*, George Filip se distinge ca stăpân deplin al cuvântului și al metaforei. Emoțiile lui au fost făurite cu secera și ciocanul în trecutul României, în care s-a inclus o ocupație a Uniunii Sovietice, un guvern marionetă, dar și o opresiune greu de imaginat. Noi, cei care nu am trăit niciodată în astfel de condiții, doar prin poezia lui George Filip putem înțelege experimentul neputinței, al fricii, sentimentul de a fi pierdut ceva și, de ce nu, capacitatea lui de a visa la o existență mai bună atât în viață, cât și în moarte. Stilul liber de a scrie al lui George Filip curge lin, chiar dacă aparent nu are o linie melodică. Cu o libertate a sufletului și prin imagini vii, cuvintele lui pictează pe pânza spiritului cititorilor, făcându-ne să simțim mereu nevoia de a fi super atenți, atât la atmosfera politică din lăuntrul cât și din afara granițelor țării noastre.

David Paul Vnuck

RALUCA UILEANU ISCIUC

Ierom. Maxim Morariu, Studii brâncovenești

De-a lungul anilor Constantin Brâncoveanu a însemnat pentru mulți teologi și istorici un punct de atracție, care s-a materializat de cele mai multe ori în bogățiile documentare păstrate, în care regăsim elementele caracteristice domniei voievodului, precum și principalele sale realizări.

Amalgamul de informații aduce la lumină moștenirea spirituală și politică pe care domnitorul a lăsat-o generațiilor urmașe. Anul 2015 aduce sub tiparul editurii clujene “Renașterea” o carte despre un subiect epuizat (*Sfântul Constantin Brâncoveanu, Un model pentru tinerii de astăzi*, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2015, 73 pp.), pe care autorul îl îmbracă în “veșminte noi”. Conținutul cărții va fi asimilat ușor și de către un cititor străin interesat de acest subiect, prin structura bine împărțită și prin explicațiile oferite de către autor în notele de subsol.

La o privire atentă volumul conține încă din titlu o caracteristică importantă atribuită domnitorului Brâncoveanu, și anume aceea de *Sfânt*. Așadar, titlul ține să ne amintească că înainte de toate Brâncoveanu a fost un *Sfânt*, iar continuând cu lectura vom observa că autorul insistă în zecile de pagini ale prezentării sale, asupra trăirii credinței ortodoxe a acestuia, ce are ca punct culminant martiriul domnitorului. Cartea este destinată tinerilor postmoderni care în schimbul unor modele nu tocmai prielnice, ar putea alege ca model de viață, trăirea lui Brâncoveanu, inspirându-se într-o epocă mereu *logată la necuviincios* din faptele frumoase ale domnitorului muntean. Nu se păstrează informații care să ateste pregătirea voievodului la vreuna dintre universitățile vremii, dar cu toate acestea el rămâne un erudit cu o pregătire de ordin spiritual. Cu toții ar trebui să-i fim recunoscători domnitorului pentru cuvântul lui Dumnezeu pe care ni l-a lăsat prin *Biblia* de la București din anul 1688. Pe lângă cei tineri, familiile, dar în special mamele ar avea multe de învățat dintr-o simplă lectură a cărții. Autorul prezintă viața și căsnicia frumoasă a voievodului alături de Maria, care a fost de-a lungul vieții domnitorului un adevărat *pilon matriotic*, o mamă și o soție iubitoare. Un alt aspect care merită reținut din acest volum este modestia voievodului, supranumit de turci “prințul aurului”, care în ciuda acestei titulaturi a rămas o figură modestă, care a lăsat deoparte bunurile materiale, alegând averi spirituale plăcute lui Dumnezeu, fiind ctitorul mai multor lăcașuri de cult.

Prin documentarea minuțioasă, argumentată în bibliografia din finalul volumului, dar și prin stăpânirea subiectului, Părintele Maxim reușește să scrie o carte, mai exact un instrument de studiu util tuturor categoriilor de vârstă, atât tinerilor care, cu ajutorul lecturii acestei cărți își pot redirecționa viața pe un drum plăcut lui Dumnezeu, dar și bătrânilor, cărora le oferă cheia frământărilor sufletești. *Sfântul Constantin Brâncoveanu, Un model pentru tinerii de astăzi* reprezintă o lucrare însemnată care nu ar trebui să lipsească din biblioteca unui teolog sau din cea a unui istoric.

Andrei Marcu și posibilul drum al literaturii

Dr. Andrei Marcu din New Jersey căruia i-am lansat recent în Cenaclul literar “M. Eminescu” din New York volumele *Petale de lumină* (Ed. Criterion, București, 2004) și *Vorbe colorate* (Ed. Viața medicală românească, București, 2015), ambele colecții de proze scurte și poezii, și-a descoperit o pasiune, care probabil zăcea de mult în sufletul său, aceea de a împărtăși în scris semenilor săi lucruri și întâmplări care i-au marcat viața personală și evoluția profesională, impresii și reflecții menite să îmbogățească experiența spirituală a cititorului. Versurile sale sunt romantice, adolescente, tributare dulcelui stil clasic, mai degrabă niște exerciții poetice de factură fie descriptivă, fie de rememorare a unor momente marcante din trecut, duioase sau dureroase, cum se poate citi în text sau în subtext. Multe din tematicile abordate, legate de viață, destin, trecere, veșnicie îl situează pe autor în categoria oamenilor care conștientizează clipa ce li s-a dat, deci darul primit, și care, în consecință, cultivă în propria lor viață, și prin scris, și a altora, sensul gratitudinii sau și mai mult, viețuirea în starea de grație.

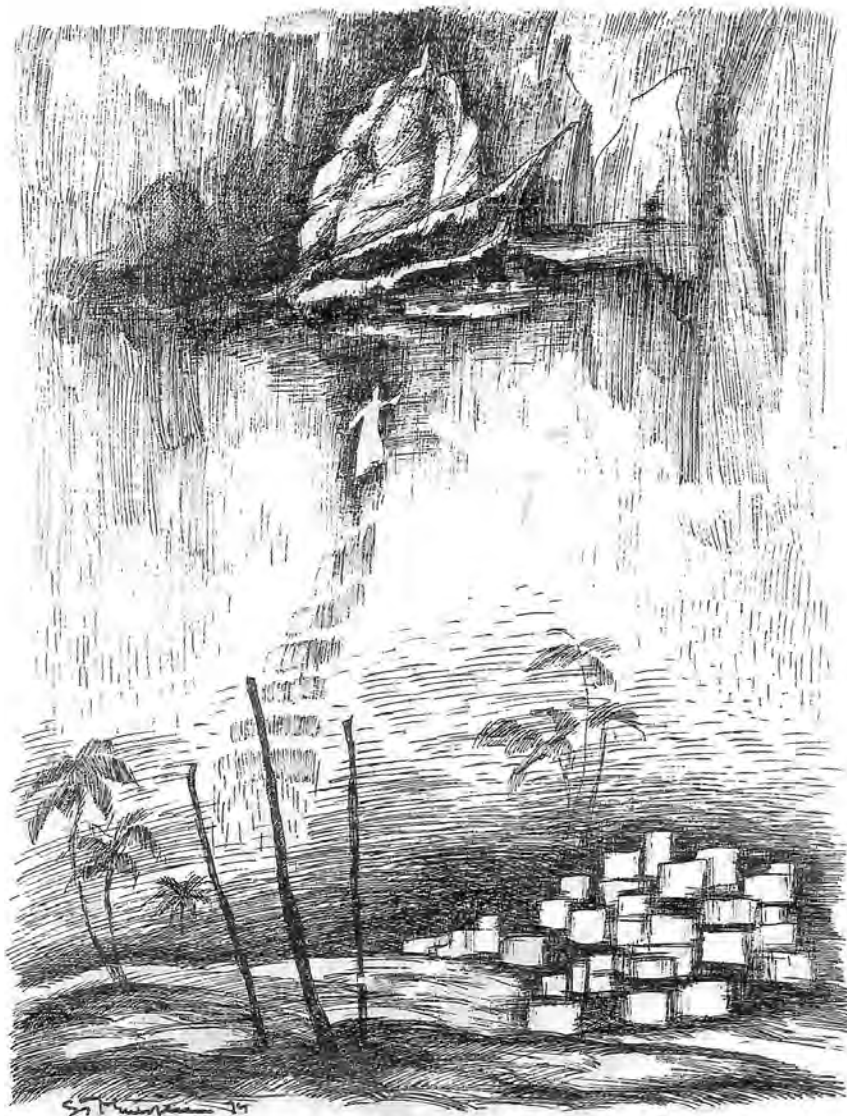
Un aspect interesant în poezia lui Andrei Marcu este reprezentat de ironie, de satiră sau quasi-satiră, deci de capacitatea de a aplica la propria experiență de viață vechiul dicton *ridendo castigat mores*, evident, ținta fiind în egală măsură și externă.

Totuși nu poezia este aceea care îi oferă autorului șansa de lansare în literatură, ci proza. Proza scurtă din volumele sale demonstrează mai mult talent, spirit de observație, sens al detaliului, capacitate de selecție a unui subiect și de dezvoltare a lui în așa fel încât să producă un impact mai profund, mai îndelungat în inima cititorului, scopul final al oricărui scriitor.

Aceste proze scurte au calitatea de a avea supens, de a-l face pe cititor să vizualizeze evenimentele și astfel să participe indirect la ele. Se remarcă de asemenea umorul presărat pe alocuri, precum și frazele sapiențiale care contribuie la crearea în cititor a dorinței de a continua lectura sau de a aștepta următorul volum al autorului.

Dacă poezia poate rămâne, la Andrei Marcu, un exercițiu de explorare și descărcare sentimentală, proza este aceea care îi poate oferi șansa reală de a parcurge pasul următor pe drumul unei posibile consacrară literare.

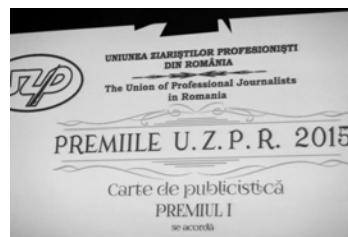

Ștefan Munteanu

ROXANA ISTUDOR

Premiile Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România (UZPR) 2015

Uniunea Ziariștilor Profesioniști din România a premiat cele mai prestigioase creații publicistice din toate domeniile – presă scrisă, audiovizuală, carte de gen – în cadrul unei manifestări de înaltă ținută, patronată de președintele UZPR, Doru Dinu Glăvan. Împreună cu secretarul general al Uniunii, Benone Neagoe, a prezentat în stil profesionist, competent și atractiv, întregul eveniment. Benone Neagoe a fost și cel care a făcut *laudatio* pentru fiecare premiant.

Uniunea Ziariștilor Profesioniști din România a stimulat creația jurnalistică și în anul 2015, în cadrul unei competiții profesionale intitulate “România – Oameni și idei”, adresată membrilor ei, jurnaliști din presa scrisă și on-line, din radio și televiziune. Concursul a stârnit un larg interes, reunind un mare număr de articole, eseuri, cărți de jurnalism și de specialitate, emisiuni de radio și producții de televiziune, realizate în anul anterior. Toate au vădit calitatea de excelențe produse mediatice, accentuând reperele principale ale competiției: autoritate profesională, promovare a răspunderii sociale a jurnalismului, probitate, ținută intelectuală. Au apărut și au fost evidențiate nume noi de jurnaliști, realizatori, scenariști și regizori, producțiile lor bucurându-se de recunoaștere.

Profesioniști în domeniul mass-media au selectat producțiile jurnalistice, stabilind ierarhiile, iar remarcabile personalități ale jurnalismului au alcătuit un juriu care a girat premiile anului 2015: Prof. univ. Dr. Theodor Damian (New York), Prof. acad. Victor Crăciun și Prof. univ. Dr. Mihail Diaconescu. Au fost acordate distincții și cadouri unui număr de 33 de jurnaliști din Iași, Tg. Mureș, Cluj, Sibiu, Târgoviște, Pitești, Râmnicu Vâlcea, Bistrița, Oradea, Târgu Jiu, Chișinău, București, de la studiouri de radio și televiziune din România, Austria, Canada și Suedia.

Marele Premiu: Carol Roman, pentru volumul *În balansul vremurilor*

Carte de publicistică:

Premiul I: Rodica Lăzărescu, pentru volumul de convorbiri *La ora confesiunilor*

Premiul II: Victor Știr, pentru volumul de eseuri *Riscul rostirii și tăcerii*

Premiul III: Mihai Suci, pentru volumul de interviuri *Obligați timpului lor*

Premiul de Excelență: Lazăr Lădăriu, pentru volumul *Veghe*

Premiul Tezaur: George Coandă, pentru volumul *Vechi coduri ale românilor*

Premiul Revistei UZPR: Valentin Marica, pentru volumul *Iarba Golgotei*

Premiul Special al Juriului: Maria Vesa Aursulesei, pentru volumul *Foșnetul și Tăcerea*

Premiul Opera Prima: Raluca Daria Diaconiuc, pentru volumul *Fonoteca excelenței*

Premiul Eveniment: Mihai Grăjdeanu, pentru volumul de benzi desenate *Tata Moșu*

Presa scrisă:

Premiul I: Galina Martea, pentru articolul “O realitate istorică: Reîntregirea neamului românesc”

Premiul II: Florin Țene, pentru eseuri jurnalistice

Premiul III: Agnes Maria Orban, pentru ciclul de documentare “Celebrități din România”

Premiul de Excelență: Cristina Nichituș Roncea, pentru proiectul fotografic “Alăptarea e iubire”

Premiul de Excelență: Corina Mădălina Diaconu, pentru foto-reportajul “Alexandru Gheorghe Ilinca și opincile dacice”

Premiul de Excelență: Daniela Gîfu, pentru interviul “O viață de luptă, suferință și speranță”

Presa online:

Premiul I: Silvia Constantinescu, pentru editarea în Suedia a publicației *Curierul Românesc*

Premiul II: Nicolae Tomoniu, pentru editarea publicației *Sămănătorul* (Tismana)

Premiul III: Petre Cichirdan, pentru editarea revistelor culturale ale Râmnicului

Premiul Special al Juriului: Elisabeta Iosif, pentru editarea revistei *Cetatea lui Bucur*

Producții radiofonice:

Premiul I: Robina Cornaciu, pentru reportajul “Badila, satul cu un singur locuitor”

Premiul II: Ion Vulcan, pentru reportajul “Cântece și povești auzite în Muzeul ASTRA”

Premiul III: Valentin Țigău, pentru reportajul “Love Story pe frontul de Vest”

Premiul de Excelență: Simona Nicoleta Lazăr, pentru promovarea satului românesc

Producții tv:

Premiul I: Daniel Roxin, pentru scurt-metrajul *Enigma Coloanei Infinitului*

Premiul II: Daniela Apostoaie, pentru documentarul *Destine – Copil pe multe de bisturiu*

Premiul III: Cristina Munteanu, pentru interviul cu acad. Constantin Bălăceanu-Stolnici

Premiul Special al Juriului: Larisa Avram, Luiza Fulea și Bogdan Ghițulescu, pentru emisiunea *Printre români*

Premiul Gaudeamus: Mircea Mitrofan, pentru reportajul “Un pod de 120 de ani”

Premiul “Geo Bogza”: Dan Mireanu, Marius Gheorghe, Iosif Sas, pentru reportajul “Eminescu”

O Uniune cu o nouă viziune

Uniunea Ziariștilor Profesioniști a intrat într-o nouă etapă, cea a întineririi rândurilor sale și a unei proiecții reîmprospătate asupra legăturii jurnalismului profesionist, reprezentat de Uniune, cu țara și cu lumea. În numele acestor deziderate, UZPR a inițiat o serie de manifestări care au fost puse în lumină cu prilejul festivității acordării Premiilor pe anul 2015. Este vorba în primul rând despre proiectul de excepție intitulat “Eminescu jurnalistul”, o serie de serate care au devenit tradiție, manifestări de calibru, “comunicări din spiritualitatea eminesciană, teme pe care Eminescu le-a lăsat spre dezbateră generațiilor care vor veni”, după cum a punctat Doru Dinu Glăvan, președinte al UZPR. Totodată, Premiile “Eminescu ziaristul” se conferă în fiecare an în data de 28 iunie, onorându-i pe cei care studiază activitatea jurnalistică a marelui poet român, în sprijinul ideii că jurnalismul este un domeniu al creației.

UZPR editează, de asemenea, revista lunară *Cronica timpului*, ajunsă la nr. XIV, prin contribuția membrilor Uniunii. Este o publicație de cultură și educație civică, promovând performanța jurnalistică, într-un format deosebit. La rândul ei, revista *UZP*, nou apărută, este un proiect de anvergură, o platformă de dezbateră deschisă tuturor ziariștilor de vocație, care expun întreaga problematică a jurnalismului contemporan, intern și extern, reperele profesionale și de utilitate publică ale profesiei, într-o prezentare grafică de excepție.

Gala Premiilor UZPR 2015 s-a bucurat de prezența printre invitați a numeroase personalități din presă, cultură și mediul academic, fiind un eveniment de anvergură, pe larg reflectat în mass-media.

Prezentăm câteva impresii:

Carol Roman (revista *Balkanii și Europa*): “În anii 50, când am intrat la *Scînteia tineretului*, eram cel mai tânăr ziarist din breaslă. Astăzi sunt denumit «decanul de vârstă» al presei românești. Voi continua să promovez și să susțin, așa cum am făcut în toți acești ani, acuratețea și limpezimea limbii române în presă”.

Simona Nicoleta Lazăr (*Antena satelor*): “Dedic acest premiu colegilor mei, împreună cu care vom face pași frumoși în viitor”.

Valentin Țigău (*Radio România*): “Scotocim, cercetăm, aducem la lumină adevăruri, căutăm valori. Munca noastră constă în a-i face pe veterani să vorbească, în numele istoriei”.

Bogdan Ghițulescu (*TVR*): “Avem nevoie de o Uniune a Ziariștilor puternică, cu voce autoritară, care să ne țină uniți.”

Cristina Munteanu (*Antena 1, Pitești*): “Avem relevanță în comunitate, care este foarte preocupată de cultură, educație și valoare”.

(Foto: Mădălina Corina Diaconu. Pentru detalii, a se vedea

<http://www.ziariștionline.ro/2016/03/18/premiile-uniunii-ziariștilor-profesionisti-din-romania-2015/#sthash.oHJX84Ep.dpuf>)

MUGURAȘ MARIA PETRESCU

“Zilele *Lumină Lină*”, Giurgiu

În ziua de 17 martie a.c. a avut loc la Giurgiu cea de a XIX-a ediție a simpozionului “Zilele *Lumină Lină*”. De această dată invitația a fost lansată de dramaturgul și jurnalistul Mircea M. Ionescu, evenimentul fiind organizat și găzduit de Dan Mucenic, directorul Bibliotecii Județene “Ion Bassarabescu” împreună cu scriitorul Ionel Muscalu și “Mecena” orașului, fostul Vice-primar Alexandru Vladu.

Pentru a intra în atmosfera acestui eveniment ce se desfășoară neîntrerupt de 19 ani, se cuvine a sublinia ce a determinat gazdele să ne primească la ele acasă.

Mircea M. Ionescu a fost cel care a făcut legătura dintre revista *Lumină Lină* de la New York și Biblioteca din Giurgiu. El a arătat că deși orașul este destul de sărac din punct de vedere material, spiritual el este deosebit de bogat. Localitatea merita să aibă o întâlnire de o asemenea importanță, primind scriitori de seamă din țară, dar și din SUA, “Lumină Lină” fiind astfel insula de limbă, literatură română și spiritualitate

românească din Babilonul limbilor din America. Pildă pentru cei care se ocupă de cultura românească, Theodor Damian a reușit să magnetizeze, să stimuleze și să promoveze valorile din România și Europa. Astăzi el se alătură tuturor scriitorilor din Giurgiu, dar cu precădere lui Dan Mucenic și Ionel Muscalu, care ne-au făcut să ne simțim ca într-o metropolă culturală, Dan Mucenic organizând înainte de acest eveniment și o conferință de presă.

Directorul Bibliotecii Județene i-a rugat pe cei de față să asculte imnul acestei instituții, în acordurile compozitorului giurgiuvean, Prof. univ. Dumitru Lupu de la Universitatea din Constanța. După acest moment solemn de bun venit, el a subliniat faptul că biblioteca pe care o conduce poate fi considerată mică, dar sufletul celor de față este mare, la fel ca și abnegația lor și, grație scriitorilor locali, ea a fost permanent îmbogățită cu volume noi de proză sau poezie. Și fiindcă tot eram la un moment muzical, Directorul Dan Mucenic a profitat de numele prestigioasei reviste newyorkeze *Lumină Lină*, ca să ofere un dar muzical, cântecul cu același titlu, pe versurile regretatului poet Ioan Alexandru și în interpretarea deosebită a lui Tudor Gheorghe. Iată că darurile mari se materializează în sensibilitate, iar apelul la suflet în gesturi aparent mici. Cele două momente muzicale au fost pentru noi, cei invitați, lucruri noi pe care nu le-am mai trăit până acum la niciun altfel de simpozion „Lumină Lină”.

De altfel, gazdele noastre aveau să ne mai surprindă și cu acordarea Pr. Theodor Damian a diplomei și medaliei jubiliare conferite de către Episcopia Giurgiu, prin preotul paroh Georgian Tudor, cu ocazia împlinirii a 150 de ani de la înființarea parohiei „Buna Vestire”.

Desigur cel mai așteptat să ia cuvântul a fost Pr. Prof. univ. Dr. Th. Damian, directorul fondator al revistei *Lumină Lină / Gracious Light* de la New York. În alocuțiunea sa, el a subliniat că senzația pe care o are este una ritualică, ce îmbină perfect cultura și cultul religios.

Vorbitorul a mai arătat că în toată activitatea sa el a încercat în permanență să evidențieze, peste tot pe unde a fost, îmbinarea elementului religios și cultural în cultură în general, în literatură în special. A exemplificat acest lucru vorbind despre volumul *Taximetrist de noapte la New York*, lansat în Cenaclul literar „M. Eminescu” din marele oraș înainte de Crăciun.

În continuare vorbitorul a mulțumit Directorului Dan Mucenic și poetului Ionel Muscalu pentru găzduire, iar lui Mircea M. Ionescu pentru faptul că a facilitat această întâlnire.

Diaspora trebuie cunoscută pe plaiurile românești nu numai în București, ci și în provincie, cultura românească fiind fără frontiere. „Lumină Lină” reprezintă o unire în cuget, simțiri, minte, inimă și literatură atât pe plan spiritual, cât și uman, importanța unui astfel de eveniment, ca cel de acum fiind aceeași peste tot pe unde a avut loc. În continuare, Th. Damian i-a prezentat pe invitați: Muguraș Maria Petrescu – reprezentantă a două continente, cel nord-american și cel european, consilier cultural al

revistei *Lumină Lină*, Prof. univ. Dr. Anca Sîrghie – scriitor, mesager al culturii române peste hotare, scriitorul Puiu Răducan – organizator al aceluiași eveniment la Râmnicu Vâlcea, Florentin Popescu – unul dintre cei mai importanți scriitori, istoric și critic literar de anvergură “care ne citește, ne cultivă și ne crește pe toți”, Prof. univ. Dr. Ioan Gâf-Deac – scriitor, trubadur al culturii pe meridianele lumii, Ing. Dr. Sorin Pavel – ziarist din echipa *Lumină Lină*, Prof. univ. Dr. Ioan N. Roșca – filosof, poet, eseist, fost Decan la Universitatea “Spiru Haret” din București, distinsele poete Paula Romanescu și Passionaria Stoicescu, și Virgil Ciucă, poet care trăiește la New York.

Vorbind despre valori și afirmarea acestora ca parte a identității cuiva, Th. Damian a explicat că el însuși nu se mai consideră un emigrant, ci un colonist în America. Diferența este foarte mare la nivel psihologic pentru că astfel nu te mai simți marginalizat, fiind complexat de accent, inadecvare ș.a., ci un aducător de valori. Th. Damian a comparat filosofia trecută a *melting pot*-ului cu cea a multiculturalismului de azi, ilustrând cele spuse cu exemple din viața cotidiană americană.

Vorbind despre necesitatea păstrării identității etnice în contextul multicultural american, Pr. Th. Damian a explicat rolul Institutului Român de Teologie și Spiritualitate Ortodoxă, al Bisericii “Sf. Ap. Petru și Pavel”, al Cenaclului literar “M. Eminescu” și al revistelor *Lumină Lină*, *Symposium* și *Romanian Medievalia* în acest sens.

În continuare au luat cuvântul invitații care au arătat că la acest eveniment au participat de fiecare dată nume mari ale literaturii române contemporane, meritul scriitorului Theodor Damian fiind acela de a-i aduna laolaltă pe toți cei pe care îi cunoaște.

S-a vorbit, de asemenea, despre revistele publicate în țară, dar și despre așa-zisa *Familie de Duminică* de la Biserica Pr. Th. Damian de la New York. Scriitorii din Giurgiu au arătat că încă se mai găsesc bani pentru organizarea de evenimente și achiziționarea de cărți. Muzeul orașului a fost pionier în multe privințe, atât pe plan european, cât și național. Dintre vorbitorii locali menționăm, în afară de gazde, pe istoricul Mircea Alexa, pe realizatorul TV, Mirela Gruică, precum și pe Alexandru Vladu, un adevărat animator și suflet al culturii giurgiuvene.

Ziua s-a încheiat cu o vizită la Mănăstirea Comana, lăcaș de cult care a fost construit acum 555 de ani. Aici oaspeții au fost întâmpinați de venerabilul scriitor, general de flotilă aeriană (v.r.) Radu Theodoru și de unii călugări din mănăstire în frunte cu Părintele Stareț. A fost vizitată troița de curând înălțată în memoria eroilor români căzuți la cotul Donului, troiță ridicată la inițiativa lui Radu Theodoru și la construirea căreia a contribuit financiar și Biserica “Sf Ap. Petru și Pavel” și Societatea română creștină “Dorul” din New York.

Putem afirma, fără greșală, că *familia de duminică* de la New York este, de fapt, familia *Lumină Lină* de peste tot.

Poezie și Adevăr, întâlniri poetico-matematice la Biblioteca Națională a României

Luni, 21 martie 2016, a avut loc prima întâlnire literară din ciclul format din cinci evenimente culturale cu o tematică din domeniul poeziei, desfășurate sub denumirea de *Poezie și Adevăr*, și organizate de Facultatea de Limbi și Literaturi Străine, Facultatea de Matematică și Informatică de la Universitatea din București și Biblioteca Națională a României. Acest proiect, inițiat și coordonat de Prof. Dr. Elena Liliana Popescu și lector Dr. Dușica Ristin de la Universitatea din București, se va derula până în a doua jumătate a lunii iunie.

De *Ziua Internațională a Poeziei* a avut loc prezentarea a patru volume de poezie multilingve. Acesta a fost primul eveniment din cele cinci și a constat într-o ilustrare a poeziei românești contemporane prin intermediul creației Elenei Liliana Popescu și, prin traducerea poeziilor sale. Ca invitați au participat Prof. Dr. Theodor Damian, poet român stabilit la New York, SUA, lect. Dr. Dușica Ristin, Prof. Dr. Aida Markosian, lector de limba armeană la Universitatea din București, Prof. Dr. Anca Irina Ionescu, de la Universitatea din București, scriitorul George Anca și, bineînțeles, poeta Elena Liliana Popescu. S-au citit traduceri din poezia Elenei Liliana Popescu în 14 limbi străine, de către Aida Markosian (armeană), Grigor Grigorov (bulgară), Diana Popescu și Anca Irina Ionescu (cehă), Theodor Damian (engleză), Mihaela Culea (franceză), Mihai Prunescu (germană), Claudia Hîgiu (italiană), Andreea Chiric (rromani), Cristiana Tudose (rusă), Dușica Ristin (sârbă), Ramona Petrovici (slovacă), Dan Cristian Popescu (spaniolă) și Laura Maria (suedează).

Următoarea întâlnire literară cu titlul *Arta shakespeariană a cuvântului. Sonetul* va avea loc pe 11 aprilie.

PROF. UNIV. DR. IOAN N. ROȘCA

Prof. univ. Dr. Theodor Damian a primit titlul de *Doctor Honoris Causa*

**MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII, TINERETULUI ȘI
SPORTULUI**

UNIVERSITATEA BIOTERRA BUCUREȘTI

Acreditată prin legea 480/2002 publicată în M.O. n.r. 518 din 17.07.2002
Str. Gârlei, Nr 81, Sector 1, București, România

INVITAȚIE

Avem onoarea să vă înștiințăm că în ziua de **22 martie 2016, orele 11, în Aula Magna a Universității Bioterra din București (Str. Gârlei, Nr. 81, Sector 1, București)** se va desfășura ceremonia de acordare a înaltului titlu de **Doctor Honoris Causa** Domnului Prof.univ.Dr. **THEODOR DAMIAN** de la **Metropolitan College of New York**. Acest eveniment de înaltă ținută științifică ne prilejuiește bucuria și plăcerea de a vă invita ca oaspete de onoare.

Primiți vă rog înalta noastră apreciere și considerațiune.

Prof. univ. Dr. **Ioan GÂF-DEAC**,
Președinte al Senatului UBB

Marti, 22 martie, 2016, Universitatea Bioterra din București, institutie de învățământ superior privat de interes public, parte a Sistemului Național de Învățământ, în conformitate cu prevederile Legii de acreditare nr. 480/2002, a conferit titlul de *Doctor Honoris Causa* Dlui Prof. univ. Dr. Theodor Damian, care activează ca profesor la Metropolitan College din

New York. Pentru decernarea înaltului titlu, Senatul Universității s-a întrunit în ședință deschisă în eleganta sală de festivități, adăpostită de noua clădire a universității. La prezidiu, din partea conducerii U.B.B., au luat loc Prof. univ. inginer Dr. Ion Nicolae, Președintele fondator al Universității Bioterra, membru titular al Academiei Oamenilor de Știință din România și Președinte al secției de Științe Agricole, Silvicultură și Medicină Veterinară, Prof. univ. Dr. Floarea Nicolae – Rector, Prof. univ. Dr. Ioan Gâf-Deac – Președintele Senatului universitar, Conf. univ. Dr. Nicole Atudosiei – Prorector. În sală au fost prezenți, pe lângă membrii Senatului universitar, personalități exemplare ale științei, culturii și învățământului românesc, colegi, scriitori.

Ședința Senatului Universității Bioterra a fost deschisă de Prof. univ. Dr. Ioan Gâf-Deac, Președintele Senatului, care a invitat-o pe Dna Conf. univ. Dr. Nicole Atudosiei, pentru a prezenta *Laudatio*.

La începutul caracterizării cuprinse în *Laudatio*, s-a subliniat: “Domnul Prof. univ. Dr. Theodor Damian este o personalitate polivalentă, care s-a ilustrat atât ca profesor universitar, cât și ca neobosit cercetător în domeniul teologiei, fondator și editor de reviste academice și culturale, fondator și președinte de instituții academice și culturale, organizator și coordonator de simpozioane și conferințe academice, și, nu în ultimul rând, ca remarcabil poet și publicist.” Au fost menționate, apoi, contribuțiile majore ale părintelui profesor în toate domeniile amintite, pentru care a câpătat o largă recunoaștere națională și internațională, iar în final s-a conchis că titlul de Doctor Honoris Causa care urmează a-i fi decernat încununează o activitate de excepție, prin care Domnia sa a contribuit și contribuie la afirmarea culturală a României în lume.

În aplauzele celor prezenți, Senatul Universității Bioterra a conferit, în unanimitate, titlul de Doctor Honoris Causa Dlui Prof. univ. Dr. Theodor Damian.

Felicitându-l pe cel mai recent *Doctor Honoris Causa* al Universității Bioterra, Prof. univ. inginer Dr. Ion Nicolae, Președinte și Rector al Universității Bioterra, a afirmat că, prin activitatea pe care o va desfășura în continuare, Dl Prof. univ. Dr. Theodor Damian, “dascăl de mare performanță și de mare respect în lumea universitară”, poate contribui la internaționalizarea imaginii Universității Bioterra.

În cuvântul său de recepție, Dl Prof. univ. Dr. Theodor Damian a precizat că înaltul titlu care i s-a conferit îl onorează și, totodată, îl obligă, menționând câteva direcții în care Universitatea Bioterra și universitățile din Statele Unite pot colabora în domeniul învățământului și cercetării, între care și deschiderea în cadrul Universității Bioterra de către o universitate americană a unei specializări sau a unui masterat în limba engleză. În partea a doua a cuvântului său, Dl Theodor Damian a expus tema “Semnele timpului cu sau fără postmodernism”, în care a afirmat o viziune optimistă despre viitorul omenirii, plecând de la sintagma “plinirea

vremii” și de la parabola fiului rătăcitor. În esență, în viziunea sa filosofico-teologică, creștinismul a apărut la “plinirea vremii”, atunci când oamenii au fost capabili să-l înțeleagă, iar fazele de rătăcire ale omenirii, exprimate de “fiul rătăcitor” și concretizate de nazism și comunism, odată consumate, pot face loc nu unui postmodernism postuman, ci unei societăți a lui *homo homini homo* sau *homo homini Deus*.

După discursul de recepție, multe dintre personalitățile prezente au ținut să elogieze activitatea Prof. univ. Dr. Theodor Damian, luminând mai puternic una sau alta dintre contribuțiile sale didactice, teoretice, sau literare.

Prof. univ. Dr. Mihail Diaconescu, romancier, a remarcat faptul că discursul de recepție a îmbinat fericit spiritului filosofic cu cel al teologiei ortodoxe și că, prin complexa sa activitate, Dl Th. Damian ilustrează perfect conceptul de “scriitor integral”, așa cum l-a definit George Călinescu.

Prof. univ. Dr. Teodosie Petrescu, Arhiepiscop al Tomisului, membru corespondent al Academiei Oamenilor de Știință din România, a evocat o amintire din primul său an la Seminarul teologic de la Mrea Neamț, când colegul Domniei sale din ultimul an, Theodor Damian, era premiantul seminarului și se afirma de pe atunci ca poet, “o stea venită din părțile Luceafărului românesc”, și un alt episod din timpul Facultății de Teologie din București, în care dascălul viitorului teolog Theodor Damian era eminentul teolog Dumitru Stăniloae. În final, arhiepiscopul Teodosie Tomitanul a apreciat că opera părintelui profestor Damian este ca “o lumină mereu crescândă în sufletul său, care se răspândește în lume”.

Prof. univ. Dr. Vasile Căndea, general (r) și medic chirurg militar, Președintele Academiei Oamenilor de Știință din România, a activitatea remarcabilă desfășurată de Prof. univ. Dr. Theodor Damian ca Președinte al filialei de la New York a Academiei Oamenilor de Știință din România, în cadrul căreia oragnizează anual Simpozionul Teologic Ecumenic și Interdisciplinar, Simpozionul “Mihai Eminescu”, Simpozionul dedicat Unirii Principatelor Române și precum și alte manifestări.

Generalul (r) Mircea Chelaru, fost șef SMG, a apreciat că, în condițiile în care există tendința inversării legii eterne, divine, a legii pământului și legii naturale cu legea omului, prin mesajul său de recaptare a înaltei spiritualități, profesorul Theodor Damian dă măsura înălțimii creatoare a neamului românesc.

Prof. univ. Dr. Ioan N. Roșca l-a caracterizat pe noul laureat cu titlul de Doctor Honoris Causa ca pe un spirit faustic, care, spre deosebire de personajul Faust din opera lui Goethe, a încheiat un pact cognitiv cu divinitatea. Totodată, el a considerat că viziunea teologică constituie cea mai înaltă perspectivă între toate celelalte existente, pentru că orientează și preocupările din alte domenii, fie științific, fie moral, fie artistic, să se raporteze la absolut.

Pr. Prof. univ. Dr. Ștefan Buchiu, Decanul Facultății de Teologie din București, a apreciat că, din promoția de absolvenți ai Facultății de Teologie, care în anul 2015 a sărbătorit 40 de ani de la absolvire, Prof. univ. Dr. Theodor Damian este cel care slujește la cel mai înalt nivel teologia românească peste hotare.

Scriitorul Florentin Popescu, poet, istoric și critic literar, a evidențiat o altă latură a personalității Dlui Theodor Damian, aceea de promotor al literaturii române peste hotare, care, în cenaclul “Mihai Eminescu” pe care îl conduce la New York și în revista *Lumină lină* lansează de peste 20 de ani cărți ale compatrioților săi.

Acad. Victor Crăciun, Președintele Ligii Culturale pentru Unitatea Românilor de Pretutindeni, a situat activitatea spirituală desfășurată de părintele profesor Theodor Damian, prin care onorează comunitatea românească din S.U.A., alături de alte remarcabile cuceriri românești în America, cum au fost întreprinderea generalului Pomuț, care a făcut ca Alaska să devină americană, sau călătoriile lui Brâncuși, în urma cărora aproximativ un sfert din creația sa se află în prezent peste Ocean.

Generalul Prof. univ. Dr. Stan Petrescu, referindu-se la faptul că sărbătoritul Theodor Damian provine din Botoșani, ca și iluștrii Iorga, Eminescu, Enescu, a menționat că acesta se ancorează, ca și alte personalități, prin limbă în cultura occidentală, dar prin credință în cultura orientală.

Un moment sărbătoresc aparte a fost creat de scriitoarea Passionaria Stoicescu, care a citit o poezie dedicată cu acest prilej lui Theodor Damian, în care l-a numit de mai multe ori cu litera “P”: părinte, poet, profesor, prieten, patriot, “ce onorează locul din care a plecat,/ și tot mereu se-ntoarce modest, dar eminent,/ cu magnanimii lauri să fie-ncununat/ ca azi, la Bioterra, într-un festiv moment!”

În final, scriitorul și Prof. univ. Dr. Nicolae Georgescu, a desprins din cuvântul de recepție rostit de laureat, faptul că, în timp ce societățile totalitare, centrate pe a avea/avere, tind să se autoaibe, societățile democratice sunt singurele care ne asigură libertatea, care se confundă cu viața, cu însăși ființa umană.

Ceremonia prin care Prof. univ. Dr. Theodor Damian i s-a acordat înaltul titlu de Doctor Honoris Causa al Universității Bioterra din București a constituit un regal al cinstirii unei personalități complexe a culturii române contemporane și, implicit, a ecoului acestei culturi în lumea de azi.

La aniversară

Lui Theodor Damian, la ceremonia
de decernare a înaltului titlu de
Doctor Honoris Causa

*Cuvântul meu e unul modest, însă curat,
cum plin de modestie e cel sărbătorit:
un Preot sau Părinte, Profesor luminat
împrăștiind credința cu gest obișnuit.*

*Revista lui de suflet e-un pod sub depărtări
legând pământul țării, departe-n lume dus
cu-acea "Lumină Lină" înluminând în zări
înțelepciunea, vatra și crezul neapus.*

*Litera "P" îl scrie de multe ori la rând
în văzul meu ce poartă un tainic alfabet:
"Preot", în fapt "Părinte", precum un Christ purtând
spre ispășiri păcatul acestei lumi... "Poet"*

*în dorurile sale purtate-n nume chiar,
însuflețind Pustia ce-l arde nelumesc;
"Profesor" ce împarte din trudnicul nectar
mierea teologiei cu har Dumnezeiesc.*

*"Prieten" ce nu-i uită pe-ai lui – țărâm și neam
și care-n dărnicie bogat, oferă tot
lăsând cu modestie lui însuși doar un dram...
Dar mai presus de toate un mare "Patriot",*

*ce onorează locul din care a plecat,
și tot mereu se-ntoarce modest, dar eminent,
cu magnanimității lauri să fie-ncununat
ca azi, la Bioterra, într-un festiv moment!*

Laudatio

I. Domnul Prof. univ. Dr. Theodor Damian este o personalitate polivalentă, care s-a ilustrat atât ca profesor universitar, cât și ca neobosit cercetător în domeniul teologiei, fondator și editor de reviste academice și culturale, fondator și președinte de instituții academice și culturale, organizator și coordonator de simpozioane și conferințe academice, și, nu în ultimul rând, ca remarcabil poet și publicist. Domnia sa activează, de 24 de ani, la **Metropolitan College of New-York**, la **Facultatea de Servicii Sociale și Educație**, unde predă *Filosofie, Etică și Sociologie*, în programe de licență și masterat.

Ne vom referi, succint, mai întâi, la formarea profesională a Dlui profesor Theodor Damian, pentru că aceasta constituie temeiurile pentru prodigioasa și complexa sa activitate prin care a devenit recunoscut în țară și străinătate.

Dl profesor Theodor Damian a făcut studii superioare la Facultatea de teologie din București, unde și-a susținut și doctoratul în teologie, specializându-se în continuare în relații ecumenice în Elveția și prin studii postuniversitare la Universitatea de stat din Lausanne, după care a urmat un masterat la Princeton University, New Jersey și a susținut un nou doctorat la Fordham University din New York.

II. Dl profesor Theodor Damian poate fi numit Părinte Profesor, pentru că, de aproape un sfert de veac, exercită concomitent cele două profesii, sau, mai bine spus, cele două vocații. De altfel, și-a început activitatea profesională în 1973 ca preot în România (**protoiereu** al Protoieratului Dorohoi), apoi, după ce a fost **redactor** la revistele *Telegraful Român*, *Mitropolia Ardealului* și *Îndrumătorul Bisericesc* (din Sibiu). a profesat în străinătate ca preot, mai întâi, în Elveția, apoi în Statele Unite, unde funcționează și în prezent la Biserica “Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din New York, în paralel cu activitatea pe care o desfășoară în învățământ.

III. În învățământ, Dl profesor Theodor Damian a mai predat și la College of New Rochelle din New York și la St. Vladimir’s Theological Seminary din New York, precum și la Universitatea Spiru Haret din București, unde a fost titularul cursurilor de *Istoria creștinismului* și de *Filosofie și literatură*. În activitatea profesorală, Domnia sa îmbină fericit formația sa teologică și cea filosofică, întrucât, așa cum filosofia, prin întrebările ei despre esența lumii, deschide drumul către teologie, tot așa teologia, care caută argumente raționale privind existența lui Dumnezeu, folosește mijloace de raționare specifice filosofiei. Prin cursurile de sociologie, de etică, sau de literatură, discipline înrudite cu viziunea generală asupra omului și lumii omului, Dl profesor Theodor Damian își

reafirmă predispoziția sa de a dezvălui tinerilor studiosi spiritul care animă societatea, viața morală a omului, sau lucrări din cele mai valoroase din sfera literaturii. Este de remarcă și faptul că stilul Dlui Profesor nu este de a preda *ex cathedra*, ci este unul interactiv, de dialog cu studenții, prin care îi conduce spre sensurile și semnificațiile problemelor abordate.

IV. În calitate de cercetător, Dl profesor Theodor Damian a desfășurat și realizează în continuare o prodigioasă activitate științifică. Până în prezent, munca sa de cercetare s-a concretizat în următoarele: a publicat **15 cărți în domeniile teologie, filozofie, etică și critică literară**, în română și engleză; peste 25 de **capitole în cărți și articole în enciclopedii**; peste 25 de **prefețe la cărți de literatură**; peste 40 de **articole în reviste academice ISI categoria A**, publicate în peste 20 de reviste din țară și din străinătate; aproximativ 400 de **articole** în peste 90 de alte reviste academice și literare din țară și din străinătate, în limbile română și engleză; peste 170 de **cronici literare și recenzii** de carte publicate în reviste academice și literare din țară și din străinătate, în limbile română și engleză. Totodată, a prezentat peste 120 de **lucrări științifice la simpozioane, conferințe, congrese academice** din Statele Unite ale Americii și din alte țări, între altele, în New York, Boston, Los Angeles, San Francisco, Kalamazoo (Michigan), Malta, Tokyo, Simi (Grecia), București, Varșovia, Ankara, Helsinki, Nicosia, Porto, Rio de Janeiro, ș.a., marea majoritate publicate în reviste de profil naționale și internaționale.

Este o activitate științifică impresionantă nu numai și nu atât prin numărul lucrărilor publicate, deși numărul este și el semnificativ pentru pasiunea de cercetător a domnului profesor, ci și, mai ales, prin varietatea preocupărilor teoretice și prin nivelul lor calitativ, de o elevată ținută intelectuală. Pentru exemplificare, ne vom referi numai la lucrările teologico-filosofice și cele de critică literară, care dețin ponderea cea mai mare în ansamblul lucrărilor publicate.

În cărțile sale teologico-filosofice, Dl profesor Theodor Damian se vădește a fi atât un excelent clarificator al dogmaticii creștinismului, cât și un profund hermeneut al maximelor creștine și al laturii cultice a religiei. De exemplu, în cartea sa *Teologia icoanei*, de o amplă documentare, reușește să persuadeze cititorul că icoana este o fereastră deschisă spre divinitate. În general, în lucrările teologice, relevă atât profunzimea viziunii creștine despre om și lumea omului, care conduce spre acceptarea caracterului misterios al divinității, cât și caracterul absolut al moralei creștine, care, prin fundamentul ei, își subsumează oricare din moralele laice.

În cărțile sau prefețele la cărți de critică literară, precum și în cronicile literare, beneficiind nu numai de acribia cercetătorului și de deschiderea sa spre estetică și teoria literaturii, ci și de o pătrunzătoare și rafinată intuiție poetică, criticul literar și poetul Theodor Damian sesizează

cu subtilitate și în formulări frapante și memorabile valoarea literară a operelor unor scriitori români din țară sau din diaspora, nume deja consacrate, sau care se impun în prezent.

V. O parte însemnată a activității de cercetare a Dlui profesor Theodor Damian s-a concretizat în comunicările susținute la simpozioanele și conferințele academice la care a participat, inclusiv ca organizator și coordonator.

Domnia sa a fost **organizator și coordonator la următoarele simpozioane și conferințe academice: Simpozionul anual teologic, ecumenic și interdisciplinar**, New York, în limba engleză, începând din 1993; **Simpozionul anual “Eminescu”**, New York, în limba română, din 1994; **Simpozionul anual “Unirea Principatelor”**, New York, în limba română, din 1994; **Sesiunea de medievalistică (anual) la Congresul Internațional de Studii Medievale**, Universitatea de Vest, Michigan, USA, în limba engleză, din 1998; **Sesiunile bienale în cadrul ISSEI** (Societății Internaționale pentru Studiul Ideilor Europene, în diverse universități europene), în limba engleză, din 2006; **Sesiunile anuale pe tema dialogului catolic-ortodox în cadrul conferinței “Bernard Lonergan”** de la Boston College, Boston, în limba engleză, din 2006; **Sesiunile anuale la simpozionul anual de spiritualitate ortodoxă organizat de Institutul “Sophia”** de la Union Theological Seminary, New York, în limba engleză, din 2007.

Pe lângă cele șase simpozioane și sesiuni anuale și sesiunea bienală ISSEI, la care este și organizator și coordonator, Domnia sa a participat, de asemenea, la alte simpozioane și conferințe ocazionale. În total a organizat/condus aproximativ 90 de simpozioane și conferințe, sesiuni științifice la congrese și conferințe în aproximativ 20 de universități din America și din alte țări.

Organizator și animator al sesiunilor amintite, Dl profesor Theodor Damian este cunoscut pe plan internațional drept unul dintre teologii de prestigiu ai lumii de azi, deschis dialogului cu alți renumiți teologi din Statele Unite și din alte țări, ale cărui poziții principiale în dialogul interconfesional sunt primite cu respect și considerație.

VI. În strânsă legătură cu activitatea sa profesională și cultural-științifică, Dl profesor Theodor Damian este și **fondator** al unor instituții academice și culturale. În domeniul activității spirituale a românilor din diaspora, domnul Theodor Damian a fondat și condus **Biserica ortodoxă română “Sfinții Trei Ierarhi”**, Lausanne, Elveția (între anii 1979-1983), **Institutul Român de Teologie și Spiritualitate Ortodoxă**, New York, din 1993 și **Biserica Sfinții Apostoli Petru și Pavel**, New York, din 1993. În sfera organizării și manifestării culturale a românilor din diaspora, a fondat și condus în calitate de președinte **Cenaclul literar “Mihai Eminescu”**,

Lausanne, Elveția (între anii 1979-1983) și **Cenaclul literar “Mihai Eminescu”**, New York, din 1993, iar din 2009 este **Președinte al filialei americane a Academiei Oamenilor de Știință din România**, în cadrul căreia organizează anual Simpozionul teologic, ecumenic și interdisciplinar, Simpozionul “Eminescu”, Simpozionul dedicat Unirii Principatelor Române, precum și alte manifestări.

VII. Pe lângă faptul de a fi fondator și animator al instituțiilor amintite, Dl profesor Theodor Damian are și vocația alcătuirii de reviste cu caracter academic și cultural și pe aceea de a antrena un număr important de colaboratori de valoare, care semnează în paginile acestora. Domnia sa a fondat și editat următoarele **reviste academice și culturale**: *Adusu-mi-am aminte*, revistă de cultură, Lausanne, Elveția; *Buletinul duminical al Bisericii “Sfinții Apostoli Petru și Pavel”*, New York; *Lumină Lină/Gracious Light*, Revistă de cultură și spiritualitate românească, New York; *Symposium, Proceedings of the Annual Theological Ecumenical Symposium*, New York, revistă academică, în limba engleză; *Romanian Medievalia, Proceedings of Presentations at the Annual International Congress on Medieval Studies at the Western Michigan University at Kalamazoo, Michigan*, New York, revistă academică în limba engleză.

Dintre revistele amintite, *Lumină lină/Gracious Light*, constituie o punte între oamenii de cultură români din diaspora și cei din țară, revista fiind deschisă atât unora, cât și altora, prilejuind cunoașterea lor reciprocă și, de asemenea, prin difuzarea revistei, popularizarea creației lor într-un mare număr de țări.

În acest context, subliniem și faptul că, președinte al Cenaclului literar “Mihai Eminescu” din New York, Dl Theodor Damian a lansat peste 200 de cărți de literatură în cadrul cenaclului.

VIII. Activitatea de profesor și cercetător științific a Dlui Prof. Theodor Damian a căpătat o largă recunoaștere în țară și străinătate.

În țară, Dl Profesor este **Membru expert pentru Teologie și Studii religioase în comisia CNCSIS** și în **UEPISCU** (Executive agency în Higher Education and Research Funding) pentru evaluarea activității de cercetare în universitățile din România (2011), proiect finanțat de Uniunea Europeană. De asemenea, din anul 2009, este membru titular al Academiei Oamenilor de Știință din România.

În străinătate, aceeași recunoaștere a activității sale științifice este probată prin faptul că este **Recenzent științific pentru mai multe reviste academice ISI**: *The European Legacy*; *Journal of Interdisciplinary Studies*; *Comparative Civilizations Review*; *Open Journal of Philosophy*; *International Journal of Systematic Theology*, precum și **membru în următoarele comitete și asociații științifice și profesionale**: Centrul pentru Accesul la Expertiza Studenților și Doctoranzilor români (CAESAR) în străinătate și în țară; Comitetul științific al Simpozionului

internațional The Return to Ithaca (Revenirea în Itaca); Institutul de cercetare "Sophia" la Union Theological Seminary din New York; Institutul de Cercetare Interdisciplinară din Pasadena, California; Comitetul științific al Societății Internaționale pentru Studiul Ideilor Europene (ISSEI); Academia Americană pentru Religie; Asociația teologică academică a Universității Fordham, New York.

Activitatea științifică și publicistică a Dlui Prof. univ. Dr. Theodor Damian este validată și de calitatea sa de **membru în următoarele comitete editoriale de ziare și reviste academice**: *Open Journal of Philosophy*, Irvine, CA; *The European Legacy*, London, UK; *Journal of Interdisciplinary Studies*, Pasadena, CA; *Altarul reîntregirii*, Alba Iulia; *Studia Universitatis Septentrionalis*, *Theologia Orthodoxa*, Baia Mare; *Orthodoxia Maramureșeană*, Baia Mare; *Philosophia Militans*, Pitești (Argeș); *Analele Universității Spiru Haret, seria Sociologie-Psychologie*, București; *Analele Universității Spiru Haret, seria Studii de Filosofie*, București; *Carmina Balcanica*, București.

IX. În încheiere, nu putem să nu ne referim, oricât de succint, și la **opera poetului Theodor Damian**, aflată în armonie cu opera sa teoretică, pentru că diversele forme ale culturii și valorii sunt nu numai distincte, ci și concordante. Prin fantezia ei creatoare, poezia sa reflexivă ne reamintește de pasiunea cercetătoare, prezentă în celelalte sfere ale activității sale. Ca dovadă că poetul îl dublează pe neobositul cercetător, Theodor Damian a publicat 18 **cărți de poezie**, în română, engleză și germană; în afara volumelor amintite, a publicat sute de **poezii în peste 70 de reviste literare** din țară și din străinătate, în limba română și limba engleză; zeci de **poezii în peste 20 de antologii literare** din țară și străinătate. De asemenea, **a citit poezie la peste 20 de evenimente literare**, simpozioane, conferințe naționale și internaționale în locuri cum ar fi: New York, București, Granada (Nicaragua), Mexico City, Buenos Aires, San Francisco ș.a.

Poezia sa a fost tradusă în limbile albaneză, engleză, franceză, germană, spaniolă, coreeană și arabă.

Creația poetului Theodor Damian a beneficiat de **peste 150 de recenzii**, prin care cărțile sale au fost apreciate favorabil de critici și comentatori literari din țară și din străinătate, în paginile unor reviste literare din România și USA, autorul figurând, de asemenea, în **peste 15 dicționare literare și enciclopedii** din țară și din străinătate.

Pentru activitatea sa poetică și pentru publicistica literară a fost ales **membru al Societății internaționale a Poeților; membru al Uniunii Scriitorilor din România; membru al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România**, precum și **membru în comitete editoriale de reviste literare din țară și Statele Unite**, printre care: *Bucureștiul literar și artistic*, București; *Noul Literator*, Craiova; *Orizont Literar*, Vaslui; *Ardealul literar și artistic*, Deva; *Hyperion*, Botoșani; *Graiul*

Maramureșului, Baia Mare, *The Romanian World Press*, Gd. Rapids, MI; *New York Magazin*, New York; ș.a.

Titlul de doctor honoris causa pe care Universitatea Bioterra îl conferă Dlui Prof. univ. Dr. Theodor Damian, personalitate complexă a culturii române contemporane, încununează o activitate de excepție, pe care Domnia sa a depus-o și o depune ca părinte, profesor, cercetător, poet, publicist, recunoscut pe plan național și internațional, ca organizator și animator al vieții spirituale a românilor din diaspora, în speță din Statele Unite ale Americii, prin care a contribuit și contribuie la cunoașterea, prin cultură, a României în lume.

IRINA ANIȚULUI

Elena Mitru - *Notițe de peste an*

La 10 aprilie 2016, la Biserica “Sf. Ap. Petru și Pavel” din Astoria, New York, în cadrul Cenaclului literar “M. Eminescu”, a avut loc lansarea plachetei de proză cu titlul *Notițe de peste an* a scriitoarei Elena Mitru .

Autoarea prezintă în carte convorbiri ale domniei sale cu Dna profesoară Cristina Petrescu Petu.

Și de această dată, citind placheta, suntem plăcut surprinși de stilul său aparte, captivant și bogat. Elena Mitru ne învață să prețuim mai mult lucrurile ce par inițial ne semnificative, ea știind să le prezinte în profunzimea lor și să le pună în valoare.

Cuvântul de început al lansării cărții a aparținut Pr. Th. Damian, care a apreciat modul în care autoarea știe să arunce o lumină specială asupra lucrurilor mărunte ale vieții, care altfel ar trece neobservate, dar care, de fapt, ne fac viața fericită.

A urmat apoi Mariana Terra, redactor-șef al ziarului *Romanian Journal*, care a avut cuvinte de apreciere cu privire la conținutul cărții, precum și la modul de abordare a temei.

În final, autoarea a oferit interesante detalii despre motivele ce au determinat-o să scrie și să publice acest volum.

A ajuns la noi la New York revista trimestrială (de fapt semestrială) de cultură și credință românească *Familia română* (An 16, Nrs. 3-4/58-59, iulie-decembrie 2015, 302 pp.), despre care am mai scris în *Lumină Lină*.

Reamintim cititorilor noștri că *Familia română* este editată de Biblioteca județeană “Petre Dulfu” din Baia Mare și de Asociația culturală “Familia română”, director fondator fiind Dr. Constantin Mălinaș. Colectivul de redacție se prezintă astfel: Dr. Teodor Ardelean, redactor-șef; Dr. Ștefan Vișovean, redactor-șef adjunct; Dr. Ioan-Mircea Farcaș, secretar de redacție.

Tematica generală a acestui număr fiind “Satul românesc între veșnicie și cădere” justifică o variată gamă de articole referitoare la valorile perene ale rădăcinilor culturii și spiritualității noastre, satul. O rubrică în revistă îi este dedicată academicianului Ioan-Aurel Pop la împlinirea vârstei de 60 de ani; alte rubrici sunt referitoare la “roduri academice”, la “valori românești”, la Eminescu, la istoria națională, la aspecte din viața diasporei române, la probleme de scriere corectă în limba română. De asemenea rubricile “In memoriam”, “Recenzii” și “Varia” indică foarte clar atât anvergura preocupărilor revistei cât și, mai precis, centrele de interes, direcțiile de cercetare și publicistică ale acestei admirabile echipe de redactori și colaboratori care vibrează la tot ceea ce este autentic românesc și care știu să transmită pasiunea și trăirea lor cititorilor.

Th.D.

♦ Duminică 7 februarie 2016, a avut aniversarea unui an de la redeschiderea Școlii noastre de Duminică. Prof. Elena Irina Anițului, directoarea școlii, a oferit celor prezenți un frumos program artistic susținut de tinerii și copiii parohiei noastre.

♦ Duminică 7 februarie la Biserica noastră, în cadrul Cenaclului “M. Eminescu” au fost lansate volumele *Pagini alese* (I, II *Proză*, III *Poezie*, IV *Reflecții*) de Ion Burcin. Au vorbit Theodor Damian, Mariana Terra, Valentina Ciaprazi, Angela Cawog. A mai luat cuvântul Prof. Irina Anițului. Au recitat poezii de Ion Bucrin tinerii Justina și Aaron Anițului, Thomas Rădescu. A vorbit apoi autorul.

♦ Luni 14 martie 2016 Pr. Prof. Dr. Theodor Damian, la invitația Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România (UZP) la ICR București, în cadrul Seratei anuale “Eminescu, jurnalistul”, a prezentat lucrarea *Înger și Demon: Fizica și Metafizica unei Idei*.

♦ Miercuri 16 martie 2016 Pr. Prof. Dr. Theodor Damian a fost membru la juriului UZP în cadrul festivității anuale de decernare a premiilor UZP în București, pentru anul 2015, alături de Prof. Acad. Victor Crăciun și de Prof. univ. Dr. Mihail Diaconescu.

Joi 17 martie 2016 la biblioteca județeană din Giurgiu a avut loc evenimentul anual “Zilele *Lumină Lină*”. Gazdele au fost scriitorii Dan Mucenic (directorul bibliotecii) și Ionel Muscalu, dar și scriitorul Mircea M. Ionescu cel care a mijlocit organizarea acestei celebrări împreună cu fostul Vice-primar Alexandru Vladu, sponsor al mesei festive.

Au fost prezenți și au luat cuvântul, în afară de cei menționați, scriitorii și profesorii universitari Ioan Gâf-Deac, Anca Sîrghie, Ioan N. Roșca, Muguraș Maria Petrescu, Passioanaria Stoicescu, Paula Romanescu, Florentin Popescu, Sorin Pavăl, Gheorghe Puiu Răducan, Virgil Ciucă (New York), precum și alți scriitori giurgiuveni.

Cu acest prilej Theodor Damian a primit din partea preotului Georgian Tudor de la parohia “Buna Vestire” din oraș o diplomă și o medalie jubiliară cu ocazia împlinirii a 150 de ani de la înființarea acestei parohii.

După masa festivă a urmat vizita oficială la Mănăstirea Comana unde oaspeții au fost întâmpinați de venerabilul scriitor, general de flotilă aeriană (v.r.) Radu Theodoru și de unii călugări din mănăstire în frunte cu Părintele Stareț. A fost vizitată troița de curând înălțată în memoria eroilor români căzuți la cotul Donului, troiță ridicată la inițiativa lui Radu Theodoru și la construirea căreia a contribuit financiar și Biserica “Sf Ap. Petru și Pavel” și Societatea română creștină “Dorul” din New York.

♦ Luni 21 martie 2016, la București, Pr. Th. Damian a dat un interviu reporterului Valentin Țigău pentru postul Radio România Internațional, interviu ce a fost difuzat luni 11 aprilie 2016 la ora 8:00 PM.

♦ Luni 21 martie 2016 Theodor Damian a fost prezent la Ziua internațională a poeziei, eveniment desfășurat la Biblioteca națională din București. Aici a vorbit despre cărțile poetei Elena Liliana Popescu și a recitat în engleză versuri ale autoarei publicate anterior în traducere proprie.

♦ Marți 22 martie 2016, Pr. Prof. univ. Dr. Theodor Damian i s-a decernat titlul de *Doctor honoris causa* de către Universitatea Bioterra din București. Deschiderea evenimentului a fost făcută de Prof. univ. Dr. Ioan Gâf-Deac, președintele Senatului Universității Bioterra, după care Prof. Nicole Livia Atudosiei, prorector al Universității, a dat citire cuvenitei *Laudatio*. A vorbit apoi Prof. univ. Dr. Ion Nicolae, Președintele fondator și rectorul Universității Bioterra, după care Prof. Th. Damian a ținut discursul de recepție și referatul cu tema “Semnele timpului: cu sau fără potmmodernism?”

Au luat cuvântul presonalități ale vieții bisericești și culturale prezente la eveniment, astfel: Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop Dr. Teodosie Petrescu de la Constanța, Prof. univ. Dr. Mihail Diaconescu, Prof. univ. Dr. Vasile Cândea (general r), președintele Academiei Oamenilor de Știință din România, General (r) Mircea Chelaru, Prof. univ. Dr. Ioan N. Roșca, Pr. Prof. univ. Dr. Ștefan Buchiu, delegat al Prea Fericitului Părinte Dr. Daniel Ciobotea, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Prof. acad. Victor Crăciun, Președintele Ligii Culturale pentru Unitatea Românilor de Pretutindeni, Prof. univ. Dr. general Stan Petrescu, Prof. univ. Dr. Nicolae Georgescu, scriitorii Florentin Popescu și Passionaria Stoicescu.

♦ Miercuri 23 martie Pr. Prof. Theodor Damian a avut o întâlnire cu Prof. univ. Dr. Nicolae Brînzea, Director general adjunct al Institutului “Eudoxiu Hurmuzachi” pentru românii de pretutindeni.

♦ Duminică 27 martie 2016 Familia noastră de Duminică a sărbătorit-o pe decana de vârstă a parohiei, pe Doamna Lucia Columb, la împlinirea binecuvântatei vârste de 97 de ani.

♦ Duminică 10 aprilie 2016, la Biserica noastră, în cadrul Cenaclului “M. Eminescu” a fost lansat volumul *Notițe de peste an*, de Elean Mitru. Au vorbit Th. Damian, Mariana Terra și autoarea.

♦ Sâmbăta 16 aprilie 2016 la Fordham University în New York a avut loc simpozionul annual al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române din cele

două Americi intitulat: “Youth Religious Education: Wisdom from Christian Tradition for the Contemporary Society”. Pr. Prof. Dr. Th. Damian a fost moderatorul lucrărilor.

♦ Duminică 17 aprilie 2016 la biserica noastră după Sf. Slujbă a avut loc ședința Consiliului și Comitetului parohial pentru organizarea sărbătorilor de Florii și Sf. Paști.

♦ Duminică 24 aprilie 2016, de Florii, s-a celebrat împlinirea a 23 de ani de la înființarea Bisericii noastre.

♦ Duminică 1 mai 2016, la Biserica noastră s-a celebrat sărbătoarea Învierii Domnului.

ANUNTURI

Biserica noastră: St. George Episcopal Church in Astoria, pe 27 Ave cu 14 Street (lângă East River). Slujbele duminicale (Sf. Liturghie) au loc la ora 2:00 PM. Mijloace de transport: Metrou N și W până la stația Astoria Boulevard; bus Q18, Q102 și Q103.

Studiul Biblic (sunați pentru înscriere la 718-626-6013)

Cenaclul literar “M. Eminescu”: Vinerea la fiecare două săptămâni. Pentru detalii sunați la 718-626-6013, sau vizitați www.romanian-institute-ny.org.

Școala de Duminică: În fiecare duminică, după Sf. Slujbă, la Biserică. Pentru detalii sunați la tel. 914-409-3483 (Prof. Irina Anițului) sau 917-892-6013 (Pr. Th. Damian).

Broadway Medical Office

Napoleon Săvescu, MD Medicina internă, mică chirurgie
F. Christodoulidou, MD Med. internă, hematologie, oncologie
Iqbal, MD Cardiologie
Mircea Golimbu, MD Urologie, Prof. NYU
Dan R. Cimponeriu, MD Gastroenterologie, Hepatologie

Cabinetul nostru este dotat cu echipament
nou și modern pentru:

X-Ray
EKG
Spirometrie (Evaluări Pulmonare)
Sonografii Abdominale,
de Rinichi și Cardiac
Cardiotrace (EKG prin telefon)
24 de ore Halter Monitor
Sigmoidoscopii și Pap smear
Tens (Stimulare electrică)
Ultrasound
Timpanometrie
toate testele de sânge și urină
teste pentru depistarea
cancerului de colon și ulcer
teste pentru AIDS (rezultatul în 24-48 ore)
Tratamente specializate

Luni, Marți, Joi 10am-8pm

Miercuri 4-8pm

Sambata 10am - 4pm

Fără programare

21-26 Broadway, LIC, NY 11106

(718) 932-1700

subway: N până la stația Broadway (Queens)

bus: Queens 104 de la 48 Street, Sunnyside, Q 19 R de la 82nd Street,
Jackson Heights

Manhattan 101 de la 59th Street, Manhattan, până la Steinway,
unde schimbați cu Q 104.